No. of Printed Pages— 3 **774 (EVS)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A/B.Com/BBA/BCA/BSW 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ENVIRONMENTAL STUDIES AND DISASTER MANAGEMENT

(*Environmental Studies and Disaster Management*)

[GEVSDM S4]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State the functions of an ecosystem.
পৰিস্থিতি তন্ত্রৰ কার্য্যসমূহ লিখক ।

(*b*) What are greenhouse gases ?
সেউজগৃহ গেছ কি ?

(*c*) What is meant by air pollution ?
বায়ু প্রদূষণ মানে কি বুজা যায় ?

(*d*) What are renewable resources ? Give examples.
নৱীকৰণযোগ্য সম্পদ কি ? উদাহৰণ দিয়ক ।

(*e*) Write briefly about manmade ecosystem.
মানৱসৃষ্ট পৰিস্থিতি তন্ত্ৰৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*f*) Differentiate between hazard and disaster.
সংকট আৰু দুৰ্যোগৰ মাজৰ পাৰ্থক্য লিখক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What are ecological pyramids ? Describe briefly.
পৰিৱেশীয় পিৰামিড কি ? চমুকৈ লিখক ।

(*b*) Write about rain water harvesting.
বৰষুণৰ পানী সংৰক্ষণৰ বিষয়ে লিখক ।

(*c*) Discuss briefly about the impacts of population explosion.
জনসংখ্যা বিস্ফোৰণৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Describe briefly about the consequences of earthquake.
ভূমিকম্পৰ পৰিণামসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰক ।

(*e*) What is biopiracy ? Explain with suitable example.
জৈৱ স্বত্বহৰণ কি ? উদাহৰণসহ চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*f*) What is ecological succession ? Describe briefly.
পৰিৱেশীয় অনুক্ৰমণ কি ? চমুৱাই আলোচনা কৰক ।

(*g*) Explain the scope of environmental studies.
পৰিৱেশ শিক্ষাৰ পৰিসৰৰ বিষয়ে বহলাই লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the concept of sustainable development.
বহনক্ষম বিকাশৰ ধাৰণাটো বৰ্ণনা কৰক ।

(*b*) Give an account of different types of water pollutants.
জল প্রদূষকৰ বিভিন্ন প্রকাৰবোৰৰ বিষয়ে এটা বর্ণনা দাঙি ধৰক ।

(*c*) Explain the structure of an ecosystem with examples.
উদাহৰণসহ পৰিস্থিতি তন্ত্ৰ এটাৰ গঠন ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Explain the three levels of biological diversity.
জৈৱ বৈচিত্ৰৰ তিনিটা ভিন্ন স্তৰৰ বিষয়ে বর্ণনা কৰক ।

(*e*) Discuss the negative impacts of acid rain and photochemical smog.
অম্লবৃষ্টি আৰু আলোকৰাসায়নিক ধোঁৱাৰ ঋণাত্মক প্রভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss about the conservation strategies of biodiversity.
জৈৱ বৈচিত্ৰৰ বিভিন্ন উপায়সমূহৰ বিষয়ে বর্ণনা কৰক ।

(*g*) Discuss the effects of mining operations on forest.
বনাঞ্চলত ভূ-গর্ভ খনন কৰোতে হোৱা প্রভাৱ সম্পর্কে আলোচনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What do you mean by natural resources ? Discuss different types of renewable resources. $2+8 = 10$
প্রাকৃতিক সম্পদ বুলিলে কি বুজায় ? বিভিন্ন প্রকাৰৰ নৱীকৰণযোগ্য সম্পদৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Explain the role of civil society in disaster management.
দুর্যোগ ব্যৱস্থাপনাৰ ক্ষেত্রত লোকসমাজৰ ভূমিকা ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages— 3 **778 (EDM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

EDUCATION

(*Educational Technology*)

[GED S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State the main thrust of Educational Technology.
শৈক্ষিক প্রযুক্তিবিদ্যাৰ মূল বিষয়টো উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Differentiate between inductive and deductive method.
আগমনাত্মক আৰু নিগমনাত্মক পদ্ধতিৰ পার্থক্য বিচাৰ কৰক ।

(*c*) Give the meaning of the term 'Teaching Strategy'.
'শিক্ষণ কৌশল' শব্দটোৰ অর্থ লিখক ।

(*d*) Give a note on Traditional Classroom teaching.
পৰম্পৰাগত শ্রেণীকোঠাৰ শিক্ষণৰ ওপৰত এটা টোকা লিখক ।

(*e*) Give the derivative meaning of the term 'Communication'.
'যোগাযোগ' শব্দটোৰ ব্যুৎপত্তিমূলক অর্থ লিখক ।

(*f*) State two basic assumptions of CAI.
কম্পিউটাৰ সহায়ক নির্দেশনাৰ মূল দুটা অৱধাৰণা উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write a short note on pre-active stage of teaching.
শিক্ষাদানৰ পূৰ্ব কাৰ্য্যকৰী স্তৰ বা পৰিকল্পনা স্তৰৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখক ।

(*b*) Highlight the importance of teaching-learning materials.
শিক্ষণ–শিকন আহিলাসমূহৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Explain the role of broadcasting radio in India.
ভাৰতবৰ্ষত বেঁতাৰ যন্ত্ৰ বা ৰেডিঅ'ৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Describe the importance of educational technology for the teachers.
শিক্ষকৰ বাবে শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰক ।

(*e*) Write the procedural steps in the system approach.
প্ৰণালীগত ব্যৱস্থাৰ প্ৰক্ৰিয়ামূলক পদক্ষেপ সমূহ লিখক ।

(*f*) Show the differences between quantitative and qualitative evaluation.
পৰিমাণগত আৰু গুণগত মূল্যায়নৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ দেখুৱাওক ।

(*g*) Describe the objectives of micro-teaching.
অনুশিক্ষণৰ উদ্দেশ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the scope of educational technology.
শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ পৰিসৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the various maxims of teaching with its educational significance.
শিক্ষণ কার্য্যৰ মূল সূত্রসমূহ ইয়াৰ শৈক্ষিক তাৎপর্য্যৰ সৈতে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the important aspects of teaching-learning process.
শিক্ষণ–শিকন প্রক্রিয়াৰ গুৰুত্বপূর্ণ দিশসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Discuss the importance of instructional kits in teaching.
শিক্ষণত নির্দেশাত্মক সঁজুলিৰ প্রয়োজনীয়তাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Illustrate the communication process with the help of a diagram or flow-chart.
এটা আৰ্হিৰ সহায়ত যোগাযোগ পদ্ধতি দেখুৱাওক ।

(*f*) 'Teaching is a triangular process'- Explain briefly.
'শিক্ষণ হ'ল এক ত্রিকোণীয় প্রক্রিয়া ।' ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) What are the problems of existing evaluation system ? Give the suggestions for effective evaluation. 3+3 = 6
বর্তমানৰ মূল্যায়ন পদ্ধতিত কি কি সমস্যা আছে ? কার্য্যকৰী মূল্যায়নৰ বাবে পৰামর্শ দিয়ক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following questions (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What are the classifications of teaching strategies ? Discuss each classification in detail.
শিক্ষণ কৌশলৰ শ্রেনীবিভাজনসমূহ কি কি ? প্রত্যেকটো শ্রেণীবিভাজনৰ বিষয়ে সূক্ষ্মভাৱে আলোচনা কৰক ।

(*b*) How to make the effective use of the audio-visual aids in teaching ? Discuss.
শিক্ষণত শ্রৱণ–দর্শন আহিলাসমূহ কেনেকৈ ফলৱতী কৰিব পাৰি আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **779 (EDM4A/EDP4A/EDE4A)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

EDUCATION

(*Distance Education*)

[GED S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is meant by synchronous communication ?
সমকালীন (চিনক্রোনাচ) যোগাযোগ বুলিলে কি বুজায় ?

(*b*) State briefly the meaning of open-learning.
মুক্ত শিকনৰ অর্থৰ বিষয়ে চমুকৈ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) State any two benefits of M-learning.
মোবাইল শিকনৰ যিকোনো দুটা সুবিধা উল্লেখ কৰক ।

(*d*) What is meant by counselling session ?
পৰামর্শমূলক সময় বুলিলে কি বুজায় ?

(*e*) Write the meaning of SLM.
স্বশিকন সামগ্রীৰ অর্থ লিখক ।

(*f*) Mention the two basic components of legal process of OERs.
মুক্ত শিক্ষিক সম্পদসমূহৰ আইনী প্রক্রিয়াৰ দুটা মূল উপাদান উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Describe the difference between textbooks and SLMs.
স্বশিকন সামগ্রী আৰু পাঠ্যপুথিৰ মাজত থকা পার্থক্যসমূহ বর্ণনা কৰক ।

(*b*) Explain the importance of continuous evaluation.
অবিৰত মূল্যায়নৰ গুৰুত্বতাৰ সম্পর্কে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Describe the role of peer group support as a medium of learner support services.
শিক্ষার্থীৰ সহায়কাৰী সমলৰ মাধ্যম হিচাপে সমনীয়া দলৰ সমর্থনৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে বর্ণনা কৰক ।

(*d*) Describe some of the strategies behind the effectiveness of study skills.
অধ্যয়ন কৌশলৰ ফলপ্রসূতাৰ ক্ষেত্রত কেইটিমান উপায়ৰ বিষয়ে বর্ণনা কৰক ।

(*e*) Mention the differences between curriculum and syllabus.
পাঠ্যবিষয় আৰু পাঠ্যতালিকাৰ মাজত থকা প্রভেদসমূহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*f*) State the differences between assessment and evaluation.
মূল্যায়ন আৰু মূল্যাংকনৰ মাজত থকা প্রভেদসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*g*) Explain briefly some of the common challanges in an ODE institution.
মুক্ত আৰু দূৰৱর্তী শিক্ষানুষ্ঠানে সন্মুখীন হোৱা কেইটামান সাধাৰণ প্রত্যাহ্বাৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the relevance of ODL (Open and Distance Learning) system in India.
ভাৰতবৰ্ষত মুক্ত আৰু দূ�ৰৱৰ্তী শিক্ষাৰ প্ৰাসংগিকতাৰ সম্বন্ধে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) How can ODL be useful in case of women empowerment ? Elaborate.
মহিলা সৱলীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত মুক্ত আৰু দূ�ৰৱৰ্তী শিক্ষা কেনেদৰে উপযোগী, বহলাই লিখক ।

(*c*) Illustrate the various aspects of curriculum evaluation in distance education.
দূৰৱৰ্তী শিক্ষা-ব্যৱস্থাৰ পাঠ্যসূচী মূল্যায়ণৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন দিশসমূহৰ বিষয়ে বহলাই ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Discuss the various roles played by the study centres in ODL system in India.
ভাৰতবৰ্ষত মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষা ব্যৱস্থাত শৈক্ষিক কেন্দ্ৰসমূহে পালন কৰি অহা বিভিন্ন ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Describe the importance of ICT in open and distance learning.
মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিকন ব্যৱস্থাত তথ্য যোগাযোগ প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ গুৰুত্বতাৰ সম্পৰ্কে বহলাই লিখক ।

(*f*) Discuss the current status of OERs in a country like India.
ভাৰতবৰ্ষৰ নিচিনা এখন দেশত মুক্ত শৈক্ষিক সম্পদৰ বৰ্তমানৰ স্থিতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*g*) Elaborate some of the factors that influence in maintaining quality distance education.
গুণগত দূৰৱৰ্তী শিক্ষা বৰ্তাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰভাৱ পেলোৱা কেতবোৰ উপাদানৰ বিষয়ে বহলাই লিখক ।

$10 \times 1 = 10$

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) :
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the difficulties and challenges of distance education as a means of community development.
সামুহিক উন্নয়নৰ এক পন্থাৰূপে দূৰৱৰ্তী শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ মুখামুখি হ'বলগীয়া হোৱা সমস্যা আৰু প্ৰত্যাহ্বান সমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the various approaches of Curriculum Development in Distance Education.
দূৰৱৰ্তী শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ পাঠ্যক্ৰম বিকাশৰ বিভিন্ন দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **780 (PHM4A/PHP4A/PHE4A)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

PHILOSOPHY

(*Indian Philosophy-II*)

[GPH S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Who is known as the founder of Vaisesika Philosophy ? Write the literal meaning of Padartha.
বৈশেষিক দর্শনৰ প্রতিষ্ঠাতা হিচাপে কাক জনা যায় ? পদার্থৰ ভাষিক অর্থটো কি ?

(*b*) What is satk¢ryav¢da ?
সৎকার্য্যবাদ কি ?

(*c*) What is Parin¢mav¢da ?
পৰিণামবাদ মানে কি ?

(*d*) What is Kaibalya in Yoga system ?
যোগ দর্শনত 'কৈবল্য' মানে কি ?

(*e*) What is valid knowledge ? According to Prabhakara.
প্রভাকৰৰ মতে বৈধ জ্ঞান মানে কি ?

(*f*) What is Viveka Khyati theory of error ?
ভ্রান্তি সম্বন্ধীয় বিবেকখ্যাতি তত্ত্বটো কি ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain in brief the concept of atomism in Vaisesika system.
বৈশেষিক দৰ্শনৰ পৰমাণুৰ ধাৰণাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Explain briefly the nature of Prakriti in S$\acute{}$mkhya system.
সাংখ্য দৰ্শনত প্ৰকৃতিৰ ধাৰণাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain briefly the concept of Sam$\acute{}$dhi in Yoga Philosophy.
যোগ দৰ্শনত সমাধিৰ ধাৰণাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Explain in brief the theory of Viparitya Khyati.
বৈপৰীত্য খ্যাতি বাদৰ তত্ত্বটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Briefly explain Ramanuja's concept of God.
ৰামানুজৰ ঈশ্বৰৰ ধাৰণাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) What is liberation, according to Ramanuja ? Briefly explain.
ৰামানুজৰ মতে মুক্তি মানে কি ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) Explain briefly Sankardeva's concept of Bhakti.
শংকৰদেৱৰ ভক্তিৰ ধাৰণা সম্পৰ্কে চমুকৈ ব্যাখ্যা আগবঢ়াওক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the Samkhya theory of causation.
সাংখ্যৰ কাৰ্য্যকাৰণ তত্ত্বটোৰ আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*b*) What are the different forms of Yoga ? Discuss.
যোগৰ ভিন্ন প্ৰকাৰ সমূহ কি কি ? আলোচনা কৰক ।

(*c*) Explain the Mim¢ms¢ theory of self-validity of knowledge.
মীমাংসা দৰ্শনৰ স্বতঃ প্ৰামাণ্যবাদৰ তত্ত্বটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Explain the concept of m¢ya, according to Samkara.
শঙ্কৰৰ মতে মায়াৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Explain R¢m¢nujas concept of Jiva.
ৰামানুজৰ জীৱৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Explain the dualistic philosophy of Madhva.
মধবৰ দ্বৈতবাদৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) Explain the Visistadvaitavada of Ramanuja.
ৰামানুজৰ বিশিষ্ট্যদ্বৈতবাদ মতবাদটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the three gunas of Prakriti.
প্ৰকৃতিৰ গুণ তিনিটা ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Explain the nature of Yoga.
যোগৰ প্ৰকৃতিৰ সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **781 (PHM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

PHILOSOPHY

(*Philosophy of Religion*)

[GPH S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is Theology ?
ধর্মতত্ত্ব কি ?

(*b*) What is Art ?
'কলা' কি ?

(*c*) What is meant by dimension or scope of religion ?
ধর্মৰ পৰিধি বা পৰিসৰৰ দ্বাৰা কি বুজা যায় ?

(*d*) What is meant by Philosophy of Religion ?
ধর্মৰ বিজ্ঞান বুলিলে কি বুজায় ?

(*e*) What is meant by taboo ?
ধর্ম বিষয়ক নিষেধ কি ?

(*f*) What is natural theology ?
প্রাকৃতিক ধর্মতত্ত্ব কি ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write a short note on revelation in Indian thought.
ভাৰতীয় চিন্তাধাৰাত ঈশ্বৰৰ প্ৰত্যাদেশৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

(*b*) What is meant by psychoanalysis ?
মনোবিশ্লেষণ বুলিলে কি বুজা যায় ?

(*c*) What is religious instinct theory ? Briefly explain.
প্ৰবৃত্তি মতবাদ কি ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Write a short note on consciousness.
চেতনাৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

(*e*) Write a short note on Religion and Science.
ধর্ম আৰু বিজ্ঞানৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

(*f*) Does Morality precede religion. Explain briefly.
নৈতিকতাই ধর্মৰ পূৰ্ববর্তীতা কৰেনে ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) Write a short note on utility of religion.
'ধর্মৰ উপযোগিতা'ৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the concept of trinity.
ত্ৰিনিতিৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Write a note on Zakat.
'জ্যাকাট্'ৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখক ।

(*c*) Discuss about the concept of moksha in Hinduism.
হিন্দুধর্মৰ 'মোক্ষ'ৰ ধাৰণাটো বৰ্ণনা কৰক ।

(*d*) Write a note on the problem of evil.
'অমংগলৰ' সমস্যাৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখক ।

(*e*) What does Aquinas meant by Prime Mover ?
'মুখ্য সঞ্চালক' বুলি একুইনাচে কি বুজাব বিচাৰিছে ?

(*f*) Examine the ontological argument for the existence of God.
ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব বিষয়ক তাত্ত্বিক যুক্তিটো পৰীক্ষা কৰক ।

(*g*) Give an account of the problem of religious language.
ধর্মীয় ভাষাৰ সমস্যাটো বৰ্ণনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the different features of spirituality.
আধ্যাত্মিকতাৰ বিভিন্ন লক্ষণসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss critically Freud's theory about the origin of religion.
ফ্রয়েডৰ ধর্মৰ উৎপত্তি সম্পর্কীয় মতবাদটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SOCIOLOGY

(*Theoretical Perspective in Sociology*)

[GSO S4-06 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is meant by social facts ?
সামাজিক তথ্য বুলিলে কি বুজায় ?

(*b*) State the meaning of superstructure.
মহা–গাঁথনিৰ অর্থ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Define power.
শক্তিৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*d*) Name two thinkers associated with symbolic interactionism.
প্রতীকধর্মী আন্তঃক্রিয়াৰ সৈতে সম্পর্কিত দুজন চিন্তাবিদৰ নাম উল্লেখ কৰক ।

(*e*) State two features of a modern society as advocated by Anthony Giddens.
এন্থনী গিডেনচ্ৰ কোৱা আধুনিক সমাজৰ যিকোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

(*f*) State the two types of needs identified by Malinowski.
মেলন'স্কিয়ে চিনাক্ত কৰা দুই প্ৰকাৰৰ প্ৰয়োজনৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write a short note on the 'social self'.
'সামাজিক আত্মসত্তাৰ' বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*b*) Describe Radcliffe Brown's concept of function.
ৰেডক্লিফ ব্ৰাউনৰ কাৰ্য্যিৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰক ।

(*c*) State four difference between ideological state apparatus and repressive state apparatus.
অৱদমনমূলক ৰাষ্ট্ৰীয় আহিলা আৰু আদৰ্শমূলক ৰাষ্ট্ৰৰ আহিলাৰ মাজত থকা চাৰিটা প্ৰভেদ উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Write a short note on impression management.
প্ৰতীতি ব্যৱস্থাপনাৰ বিষয়ে এটা চমু টোকা লিখক ।

(*e*) Write a short note on structuration theory.
গঠন প্ৰণালী তত্ত্বৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখক ।

(*f*) Write a short note on functionalism.
প্ৰকাৰ্য্যবাদৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*g*) Write a short note on phenomenology.
প্ৰপঞ্চতত্ত্বৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write a note on Malinowski's work on culture.
মালিন'ৱস্কিৰ সংস্কৃতিৰ বিশ্লেষণৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখক ।

(*b*) Discuss Marx's theory of class conflict and class struggle.
মার্ক্সৰ শ্রেণীতত্ত্ব আৰু শ্রেণী সংঘর্ষৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the analysis of public sphere as proposed by Jurgen Habarmas.
জার্গন হেবাৰমাচে প্রস্তাৱিত কৰা ৰাজহুৱা স্থানৰ বিশ্লেষণৰ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Explain the different Ideological State Apparatuses.
বিভিন্ন আদর্শমূলক ৰাষ্ট্রীয় আহিলাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Explain G. H. Mead's theory of mind, self and society.
জি॰ এইচ॰ মীদৰ মন, ব্যক্তিগত চৰিত্র আৰু সমাজৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Explain the main aspects of symbolic interactionism. State the criticism of symbolic interactionism. 4+2 = 6
প্রতীকী আন্তঃক্রিয়াৰ ঘাই সিদ্ধান্ত সমূহৰ ব্যাখ্যা কৰক । প্রতীকী আন্তঃক্রিয়াৰ সমালোচনা আগবঢ়াওক ।

(*g*) Discuss concept of functionalism as forwarded by Emile Durkheim.
ইমাইল দুৰখেইমে আগবঢ়োৱা প্রকার্য্যবাদী চিন্তাধাৰাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Compare functionalist and Marxist theory.
প্রকার্য্যবাদী আৰু মার্ক্সবাদী তত্ত্বৰ তুলনা কৰক ।

(*b*) Discuss the concepts forwarded by Antonio Gramsci to explain domination and subordination in society.
সমাজত আধিপত্য আৰু অধীনতা ব্যাখ্যা কৰিবলৈ এণ্টোনিঅ গ্রামচিয়ে আগবঢ়োৱা ধাৰণাসমূহৰ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **783 (SOM4A/SOP4A/SOE4A)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SOCIOLOGY

(*Social Problems and Social Welfare*)

[GSO S4-05 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define terrorism.
সন্ত্রাসবাদৰ সংজ্ঞা কৰক ।

(*b*) Mention two causes of child labour.
শিশু শ্রমিকৰ দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) What is meant by organised crime ?
সংগঠিত অপৰাধ বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(*d*) Outline any two causes of superstitious beliefs.
অন্ধবিশ্বাসৰ যিকোনো দুটা কাৰণৰ ৰূপৰেখা দাঙি ধৰক ।

(*e*) What is meant by social unrest ?
সামাজিক উচ্ছৃংখলতা বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(*f*) Mention two employment generation policies in India.
ভাৰতত নিয়োগ সৃষ্টিৰ দুটা নীতি উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define illiteracy. What are its types ?
নিৰক্ষৰতাৰ সংজ্ঞা লিখক । ইয়াৰ প্ৰকাৰ কি কি ?

(*b*) Mention the major sectors where child labour can be found.
শিশু শ্ৰমিকৰ সন্ধান পোৱা প্ৰধান খণ্ডসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) What do you understand by the term 'backward classes' ?
'পিছপৰা শ্ৰেণী' শব্দটো বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(*d*) Write a short note on unemployment.
নিবনুৱা সমস্যাৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখক ।

(*e*) Explain in brief how social welfare programmes form an important part of the society.
সমাজ কল্যাণ আঁচনি সমূহে কেনেকৈ সমাজৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংগ গঠন কৰে সেই বিষয়ে চমুকৈ বুজাই লিখক ।

(*f*) Write a short note on social security.
সামাজিক সুৰক্ষাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখক ।

(*g*) Mention the potential causes of social problems.
সামাজিক সমস্যাৰ সম্ভাব্য কাৰণ উল্লেখ কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) 'The practice of Dowry has become a chronic evil in modern societies.' Do you agree ? Elaborate your views on the same.
'আধুনিক সমাজত যৌতুক প্ৰথা এক দীৰ্ঘদিনীয়া দুষ্টতাত পৰিণত হৈছে ।' আপুনি এই কথাষাৰৰ লগত একমত হয় নে ? এই বিষয়ত আপোনাৰ মতামত বিশদভাবে আগবঢ়াওক ।

(*b*) Explain the ways to prevent the transmission of STDs (Sexually Transmitted Diseases).
যৌন সংক্ৰমক ৰোগ (এছ্ টি দি) ৰোধ কৰাৰ উপায় ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Elaborate on the issue of violence against women.
নাৰী নিৰ্য্যাতন বিষয়টোৰ ওপৰত বিশদভাৱে লিখক ।

(*d*) Discuss the consequences of superstition in the society.
সমাজত অন্ধবিশ্বাসৰ পৰিণতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Explain the causes of youth unrest.
যুৱ উচ্ছৃংখলতাৰ কাৰণসমূহ বুজায় লিখক ।

(*f*) Discuss the ways to eradicate poverty.
দৰিদ্ৰতা দূৰ কৰাৰ উপায়ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*g*) Explain the different perspectives to study terrorism.
সন্ত্ৰাসবাদ অধ্যয়ন কৰিবলৈ বিভিন্ন দৃষ্টিভংগীৰ ব্যাখ্যা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is meant by population explosion ? Explain its effects on the society.
জনসংখ্যা বিস্ফোৰণ বুলিলে কি বুজোৱা হয় ? সমাজত ইয়াৰ প্ৰভাবৰ বিষয়ে বুজায় লিখক ।

(*b*) Explain the evolution of social welfare in India.
ভাৰতৰ সমাজ কল্যাণৰ বিৱৰ্তনৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **784 (HTM4A/HTP4A/HTE4A)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

HISTORY

(*India Under The Crown*)

[GHT S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State any one repressive Act passed during Lord Lytton's time.
লর্ড লিটনৰ সময়ত গৃহিত হোৱা যিকোনো এটা দমনমূলক কার্য্য উল্লেখ কৰক ।

(*b*) 'Back to the Vedas' was the slogan of which organisation ? Name it.
'বেদলৈ ওভটি যোৱা' কোনটো সংগঠনৰ শ্লোগান আছিল ? নাম উল্লেখ কৰক ।

(*c*) What was the aim of the Singh Sabha Movement ?
সিংহ সভা আন্দোলনৰ উদ্দেশ্য কি আছিল ?

(*d*) Name the author of 'Nil Darpan' and state its importance.
'নীল দর্পন'ৰ লেখকৰ নাম লিখক আৰু ইয়াৰ গুৰুত্ব উল্লেখ কৰক ।

(*e*) State any two provisions of the Act of 1858.
১৮৫৮ চনৰ আইনৰ দুটা দফা উল্লেখ কৰক ।

(*f*) Mention two peasant uprisings under colonial rule.
ঔপনিৱেশিক শাসন কালত সংঘটিত হোৱা দুটা কৃষক বিদ্রোহৰ উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ
Write short notes on :
চমুটোকা লিখক ঃ

(*a*) Significance of the Queen's Proclamation.
মহাৰাণীৰ ঘোষণাপত্ৰৰ তাৎপর্য্য ।

(*b*) Durand Line Agreement (1893).
ডুৰাণ্ড ৰেখা চুক্তি (১৮৯৩) ।

(*c*) Jyotirao Phule.
জ্যোতি ৰাও ফুলে ।

(*d*) Impact of Press in the 19th century.
উনবিংশ শতিকাত প্ৰেছৰ প্ৰভাৱ ।

(*e*) Aligarh Movement
আলিগড় আন্দোলন ।

(*f*) Indian Council Act of 1861.
১৮৬১ চনৰ ভাৰতীয় পৰিষদ আইন ।

(*g*) Define nationalism. How is it reflected in contemporary art scenario ? Explain.
জাতীয়তাবাদৰ সংজ্ঞা লিখক । সমসাময়িক কলা দৃশ্যপটত ইয়াক কেনেদৰে প্ৰতিফলিত কৰা হয় ? ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the rise of Indian National Congress and its impact on the political scenario.
ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ উত্থান আৰু ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Discuss the rise of revolutionary nationalism, its causes and consequences.
বিপ্লৱী জাতীয়তাবাদৰ উত্থান, ইয়াৰ কাৰণ আৰু পৰিণামৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Explain the nature of Gandhian politics.
গান্ধীবাদী ৰাজনীতিৰ প্ৰকৃতি ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Discuss the major hurdles faced by the British in the 'Transfer of Power' to India.
ভাৰতলৈ 'ক্ষমতা হস্তান্তৰ'ত ব্ৰিটিছে সম্মুখীন হোৱা মুখ্য বাধাবোৰ আলোচনা কৰক ।

(*e*) Analyse the role of women in the anti-colonial struggle.
ঔপনিৱেশিক বিৰোধী সংগ্ৰামত মহিলাৰ ভূমিকা বিশ্লেষণ কৰক ।

(*f*) Explain the rise of the socialist party and its impact in Indian politics.
সমাজবাদী দলৰ উত্থান আৰু ভাৰতীয় ৰাজনীতিত ইয়াৰ প্ৰভাৱ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) Explain the causes leading to the partition of India in your own words.
ভাৰত বিভাজনৰ কাৰণসমূহ বৰ্ণনা কৰক, নিজৰ শব্দত ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the ideologies of Subhas Chandra Bose.
সুভাষচন্দ্ৰ বসুৰ মতাদৰ্শ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Discuss the rise of Communalism in colonial India with reference to the Hindu Mahasabha.
হিন্দু মহাসভাৰ সন্দৰ্ভত ঔপনিৱেশিক ভাৰতত সাম্প্ৰদায়িকতাৰ উত্থানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages— 3 **785 (HTM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

HISTORY

(*History of Europe* (*1789-1878*))

[GHT S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define Enlightenment.
প্ৰবুদ্ধিৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*b*) Mention two causes of French Revolution.
ফৰাচী যুদ্ধৰ দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Mention two consequences of July Revolution of 1830.
১৮৩০ ৰ জুলাই বিদ্রোহৰ দুটা ফলাফল উল্লেখ কৰক।

(*d*) Which powers formed the Third Coalition against France ?
ফ্ৰান্সৰ বিৰুদ্ধে থার্ড কোৱালিশ্যন গঠন কৰা ৰাষ্ট্ৰকেইখন কোন কোন আছিল ?

(*e*) Why was Prussia chosen to be the leader of the German Unification movement ?
জার্মানী একত্রিকৰণ আন্দোলনক নেতৃত্ব দিবৰ বাবে প্ৰুছিয়াক কিয় বাছনি কৰা হৈছিল ?

(*f*) Mention the classes existed in Russia on the eve of Russian Reform movement.
ৰুছ সংস্কাৰ বিপ্লৱৰ প্ৰাক্ ক্ষণত ৰাছিয়াৰ সমাজত থকা দুটা শ্ৰেণীৰ উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the social structure of Europe in 18th century.
১৮শ শতিকাৰ ইউৰোপৰ সামাজিক গাঁঠনিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) 'Louis Philipe got the throne as a compromise'- Discuss the situation that led to the compromise.
'লুই ফিলিপে সিংহাসনত অধিি□ষ্ঠত আপোচমূলক নীতি গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে হ'ব পাৰিছিল' – আপোচ কৰিবলৈ বাধ্য হোৱা সেই সময়ৰ পৰিস্থিতিটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Write a short note on Metternich.
মেট্টার্নিচ্চৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*d*) Who declared himself to be 'an honest broker' ? Briefly discuss the provisions of the Congress of Berlin.
কোনে নিজকে 'এজন সাধু মধ্যস্থতাকাৰী' বুলি ঘোষণা কৰিছিল ? বার্লিন কংগ্ৰেছৰ দফাসমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*e*) Write a short note on the Carlists.
কালিষ্টিসকলৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখক ।

(*f*) Write in brief about the October Diploma.
অক্টোবৰ ডিপ্ল'মা সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখক ।

(*g*) Write a short note on the 'Divine Right Theory'.
'দৈৱ প্ৰদত্ত অধিকাৰ তত্ত্ব'ৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) How did liberalism influence in making of the Spanish Constitution.
স্পেনীয় সংবিধান প্ৰস্তুত কৰোতে উদাৰতাবাদে কিদৰে প্ৰভাৱ পেলাইছিল ।

(*b*) Explain the 'Contractual theory of State'.
'ৰাষ্ট্ৰ গঠনৰ চুক্তি তত্ত্ব'টো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Discuss the significances of the congress of Vienna.
ভিয়েনা কংগ্ৰেছৰ তাৎপৰ্য্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) 'Intellectual current in France played a major role in French Revolution'- Discuss.
'ফ্ৰান্সৰ বৌদ্ধিক ধাৰাটোৱে ফৰাচী বিপ্লৱত এটি গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল'– আলোচনা কৰক ।

(*e*) What led to the February Revolution of 1848 ? State its consequences.
১৮৪৮ চনৰ ফ্ৰেব্ৰুৱাৰী বিপ্লৱৰ কাৰণসমূহ কি আছিল ? ইয়াৰ পৰিণাম উল্লেখ কৰক ।

(*f*) Discuss the continental system of Nepolean Bonaparte.
নেপোলিয়ন বোনাপার্টৰ মহাদেশীয় ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*g*) Why did the concert of Europe fail ? Give reasons.
ইউৰোপীয় সংহতি বিফল কিয় হৈছিল ? কাৰণসমূহ আলোচনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the background of French Revolution.
ফৰাচী বিপ্লৱৰ পটভূমি আলোচনা কৰক ।

(*b*) Evaluate Bismark as the founder of Modern Germany.
বিচমাৰ্কক আধুনিক জাৰ্মানীৰ নিৰ্মাতা হিচাপে মূল্যায়ন কৰক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

POLITICAL SCIENCE

(*Politics in India-I* (*Constitutional Dynamics*))

[GPS S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Mention any four freedoms provided under Article 19 of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৯ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আগবঢ়োৱা যিকোনো চাৰিটা স্বাধীনতা উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Mention any two recommendations of the Nehru Report of 1928.
১৯২৮ চনৰ নেহৰু প্রতিবেদনৰ যিকোনো দুটা পৰামর্শ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Mention any four unitary features of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ যিকোনো চাৰিটা একাত্মক বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Write briefly about the 73rd Amendment to the Constitution of India.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৭৩ তম সংশোধনীৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(*e*) In which year was the state of Uttarakhand created ? Who was the chairperson of the States Re-organisation Commission of 1953 ? 1+1 = 2
কোন চনত উত্তৰাখণ্ড ৰাজ্যখন গঠন কৰা হৈছিল ? ১৯৫৩ চনৰ ৰাজ্য পুনৰগঠন আয়োগৰ সভাপতি কোন আছিল ?

(*f*) Write briefly about any two differences between the Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy incorporated in the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ অন্তৰ্গত মৌলিক অধিকাৰ আৰু ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিৰ মাজত থকা যিকোনো দুটা পাৰ্থক্যৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write briefly about any four sources of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ যিকোনো চাৰিটা উৎসৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(*b*) Mention any four features of the Indian Constitution which are considered as the basic structure of the Constitution by Chief Justice Sikri. Write briefly about the Minerva Mills case of 1980 in the context of basic structure of the Indian Constitution. 2+2 = 4
মুখ্য ন্যায়াধীশ চিক্ৰীৰ মতে ভাৰতীয় সংবিধানৰ মূল গাঁথনিৰ লগত জড়িত যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক । ভাৰতীয় সংবিধানৰ মূল গাঁথনিৰ ক্ষেত্ৰত ১৯৮০ চনৰ মিনাৰ্ভা মিল্চ গোচৰৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*c*) Write briefly about the contribution of the Simon Commission Report of 1930 towards the development of the Indian constitution.
ভাৰতৰ সংবিধানৰ বিকাশত ১৯৩০ চনৰ চাইমন আয়োগৰ প্ৰতিবেদনৰ অৰিহণাৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*d*) Explain any four features of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Write about the Constitutional provisions which empower the Indian Parliament to establish and re-organise the States and Union Territories of India.
ভাৰতীয় সংবিধানে ভাৰতৰ সংসদক ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চল প্ৰতিষ্ঠা আৰু পুনৰ গঠনৰ বাবে প্ৰদান কৰা ক্ষমতা সমূহৰ বিষয়ে লিখক ।

(*f*) In India Fundamental Rights and Directive Principles of State policy are complementary to each other. Put forward any four points to justify this statement.
ভাৰতবৰ্ষত মৌলিক অধিকাৰসমূহ আৰু ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিসমূহৰ মাজত পৰিপূৰক সম্পৰ্ক আছে । এই বাক্যশাৰীৰ সপক্ষে যুক্তি আগবঢ়াওক ।

(*g*) Write about the principles of justice and equality as important ideals of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ আদৰ্শ হিচাপে ন্যায় আৰু সমতাৰ বিষয়ে লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss any four legacies of colonial rule in India.
ভাৰতত যিকোনো চাৰিটা ঔপনিৱেশিক পৰম্পৰাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Examine the significance of the Objective Resolution of 1947 which provide ideological foundation of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ আদৰ্শগত ভেঁটিত অৰিহণা যোগোৱা ১৯৪৭ চনৰ লক্ষ্য-প্ৰস্তাৱৰ তাৎপৰ্য্য পৰীক্ষা কৰক ।

(*c*) Write about the Right to Constitutional Remedies and Right to Freedom of Religion as incorporated in the Constitution of India. $3+3 = 6$
সাংবিধানিক প্ৰতিকাৰৰ অধিকাৰ আৰু ধৰ্মীয় স্বাধীনতাৰ অধিকাৰৰ বিষয়ে লিখক ।

(*d*) Explain any six challenges to the functioning of parliamentary democracy in India.
ভাৰতত সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ কাৰ্য্যৰূপায়ণত বাধাৰ সৃষ্টি কৰা যিকোনো ছয়টা প্ৰত্যাহ্বান ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Explain the significance of the Fundamental Duties in India.
ভাৰতত মৌলিক কৰ্তব্যসমূহৰ তাৎপৰ্য্য ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Critically discuss the amendment procedure of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশোধন পদ্ধতিৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*g*) Write about the meaning of citizenship. Explain any four methods of acquisition of citizen in India provided by the Citizenship Act of 1955. 2+4 = 6
নাগৰিকত্বৰ অৰ্থৰ বিষয়ে লিখক । ১৯৫৫ চনৰ নাগৰিকত্ব আইনে আগবঢ়োৱা ভাৰতীয় নাগৰিকত্ব লাভ কৰা যিকোনো চাৰিটা উপায় ব্যাখ্যা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Analyse the implementation of the Directive Principles of State Policy in India.
ভাৰতত ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিসমূহৰ কাৰ্য্য ৰূপায়ণ বিশ্লেষণ কৰক ।

(*b*) Examine the importance of political parties in democracy.
গণতন্ত্ৰত ৰাজনৈতিক দলৰ গুৰুত্ব পৰীক্ষা কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **787 (PSM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

POLITICAL SCIENCE

(*Select Political Systems* (*UK and USA*))

[GPS S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write about the legislative functions of the British Cabinet.
বৃটিছ কেবিনেটৰ বিধায়িনী কার্য্যৰ বিষয়ে লিখক ।

(*b*) Write briefly about the three different types of peers of the House of Lords.
লর্ডছ্ সদনৰ তিনিধৰণৰ 'পীয়েৰ'ৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*c*) Write any two distinctions between the Crown and the King.
ৰাজসত্তা আৰু ৰজাৰ মাজত থকা যিকোনো দুটা পার্থক্য লিখক ।

(*d*) Briefly write about any two functions of the Vice President of the United States of America.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্রৰ উপৰাষ্ট্রপতিৰ দুটা কার্য্যাৱলীৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*e*) Write briefly about the judicial review power of the US Supreme Court.
আমেৰিকাৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়িক সমীক্ষা ক্ষমতাৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*f*) Write any two differences between the American political parties and the British political parties.
আমেৰিকাৰ ৰাজনৈতিক দলসমূহ আৰু বৃটিছ ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ মাজত থকা যিকোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss briefly the powers and functions of the House of Commons.
কমন্স সদনৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলীৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss briefly the financial and policy determining functions of the British Cabinet.
বৃটিছ কেবিনেটৰ বিত্তীয় আৰু নীতি নিৰ্ধাৰণকাৰী কাৰ্য্যৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Explain any four features of the British Judiciary.
বৃটিছ ন্যায়িক ব্যৱস্থাৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Write briefly about the Anglo-Saxon period (400-1066 AD) and Norman period (1066-1154 AD) in the context of the constitutional development in the UK.
বৃটিছ সংবিধানৰ বিকাশৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এংলো-চেক্সন কাল (৪০০-১০৬৬ খ্ৰীষ্টাব্দ) আৰু নৰ্মান কাল (১০৬৬-১১৫৪ খ্ৰীষ্টাব্দ)ৰ বিষয়ে লিখক ।

(*e*) Briefly discuss any four sources of the US Constitution.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানৰ যিকোনো চাৰিটা উৎসৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*f*) Write about the executive powers of the American President.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক ক্ষমতাৰ বিষয়ে লিখক ।

(*g*) Write about the original jurisdiction and appellate jurisdiction of the US Supreme Court.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ মৌলিক অধিকাৰক্ষেত্ৰ আৰু আপীল অধিকাৰ ক্ষেত্ৰৰ বিষয়ে লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the powers and functions of the House of Representatives.
প্ৰতিনিধি সভাৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলী সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss how the President of America is more powerful than the British Monarch.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতি বৃটিছ ৰজা/ৰাণীতকৈ কেনেধৰণে বেছি ক্ষমতাশালী, আলোচনা কৰক ।

(*c*) Explain the main features of the British Party system.
বৃটিছ দলীয় ব্যৱস্থাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Discuss various external and internal limitations on the sovereignty of the British Parliament.
বৃটিছ সংসদীয় সাৰ্বভৌমত্বৰ ক্ষেত্ৰত থকা বাহ্যিক আৰু আভ্যন্তৰীণ সীমাৱদ্ধতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Discuss the powers and functions of the British Prime Minister.
বৃটিছ প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss the salient features of the British Constitution.
বৃটিছ সংবিধানৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*g*) Critically discuss the role of Rule of Law in the context of the functioning of judiciary in the UK.
বৃটিছ ন্যায়পালিকাৰ কাৰ্য্যপন্থাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত আইনৰ শাসন ধাৰণাটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the features of the American Party system.
আমেৰিকাৰ দলীয় ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the powers and functions of the British Crown.
বৃটিছ ৰাজসত্তাৰ ক্ষমতা আৰু কার্য্যাৱলীসমূহ আলোচনা কৰক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ECONOMICS

(*Development Economics*)

[GEC S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define economic growth.
অর্থনৈতিক বিকাশৰ সংজ্ঞা লিখক ।

(*b*) Draw a figure to show the three stages of demographic transition.
জনসংখ্যা ৰূপান্তৰৰ স্তৰ তিনিটা দেখুৱাই এটি চিত্র অঙ্কণ কৰক ।

(*c*) Cite any two arguments against modernisation of agriculture.
কৃষিৰ আধুনিকীকৰণৰ বিপক্ষে দুটা যুক্তি আগবঢ়াওক ।

(*d*) State the broad objectives of the industrial policies adopted in India.
ভাৰতবর্ষত প্রৱর্তন কৰা উদ্যোগিক নীতিসমূহৰ মৌলিক উদ্দেশ্যসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Mention the basic features of a traditional economy.
পৰম্পৰাগত অৰ্থনীতি এটাৰ মৌলিক বৈশিষ্ট্যবোৰ উল্লেখ কৰক ।

(*f*) Mention the steps involved in manpower planning.
মানৱশক্তি পৰিকল্পনাৰ সৈতে জড়িত বিভিন্ন স্তৰকেইটা উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Why was Ricardo's concept of development criticised ?
ৰিকার্ডৰ উন্নয়নৰ ধাৰণাটি কিয় সমালোচনা কৰা হৈছে ?

(*b*) Distinguish between the theories of balanced and unbalanced growth.
সুসম বিকাশ তত্ত্ব আৰু অসম বিকাশ তত্ত্বৰ মাজৰ প্ৰভেদ দেখুৱাওক ।

(*c*) Discuss the concept of Gender related Development Index (GDI).
লিঙ্গানুষঙ্গিক উন্নয়ন সূচায়ক ধাৰণাটি আলোচনা কৰক ।

(*d*) What role does the state or a Government play in promoting economic development ? Discuss.
অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন পোষকতা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰ বা চৰকাৰে কেনে ধৰণৰ ভূমিকা পালন কৰে ? আলোচনা কৰক ।

(*e*) Why are the Millennium Development Goals important ? Discuss.
সহস্ৰাব্দৰ উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহ কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ ? আলোচনা কৰক ।

(*f*) What problems do the developing countries encounter in the adoption of technologies ? Discuss.
প্ৰযুক্তিগত পৰিৱৰ্তনৰ ক্ষেত্ৰত উন্নয়ণশীল দেশবোৰ কেনে সমস্যাৰ সন্মুখীন হয় ? আলোচনা কৰক ।

(*g*) Discuss the concept of human resource development.
মানৱ সম্পদ উন্নয়ন ধাৰণাটি আলোচনা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) 'The less developed countries suffer from low capital formation.' Discuss the statement.
'উন্নয়নশীল দেশসমূহে নিম্ন মূলধন গঠন সমস্যাৰ সম্মুখীন হয় ।' বাক্যশাৰী আলোচনা কৰক ।

(*b*) 'Agriculture is a major source of employment and income generation in the developing countries.' Discuss the statement.
'উন্নয়নশীল দেশসমূহত কৃষি হৈছে নিয়োগ আৰু আয় সৃষ্টিৰ এক প্ৰধান উৎস ।' বাক্যশাৰী আলোচনা কৰক ।

(*c*) Distinguish the economic features of a developed and a developing economy.
উন্নত আৰু উন্নয়নশীল অৰ্থনীতিৰ মাজৰ অৰ্থনৈতিক বৈশিষ্ট্যবোৰৰ প্ৰভেদ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Critically discuss the Malthusian theory of population.
মালথাচৰ জনসংখ্যা তত্ত্বটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*e*) Discuss the need and importance of manpower planning in the developing countries, with special reference to India.
ভাৰতবৰ্ষৰ বিশেষ প্ৰসঙ্গ উল্লেখ কৰি উন্নয়নশীল দেশবোৰত মানৱশক্তি পৰিকল্পনাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্ব আলোচনা কৰক ।

(*f*) Critically discuss the adoption of Green Revolution in India.
ভাৰতবৰ্ষই অৱলম্বন কৰা সেউজ বিপ্লৱৰ এটা সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ আগবঢ়াওক ।

(*g*) Discuss the progress of India's industrial sector after the economic reform of 1991.
১৯৯১ চনৰ অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰৰ পৰৱৰ্তী কালছোৱাত ভাৰতবৰ্ষৰ উদ্যোগিক খণ্ডৰ অগ্ৰগতি আলোচনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the different stages of economic growth as forwarded by Rostow.
Rostow–এ আগবঢ়োৱা অর্থনৈতিক বিকাশৰ বিভিন্ন স্তৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Write short notes on the following (each in around 150 words) : $5 \times 2 = 10$
তলত দিয়া সমূহৰ ওপৰত চমুটোকা লিখক (প্রতিটো প্রায় ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*i*) Technical progress (concept only)
প্রযুক্তিগত বিকাশ (ধাৰণা মাত্র)

(*ii*) Role of public sector in developing countries
উন্নয়নশীল দেশত ৰাজহুৱা খণ্ডৰ ভূমিকা

No. of Printed Pages—4 **789 (ECM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ECONOMICS

(*Quantitative Methods for Economic Analysis-II*)

[GEC S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define Statistics.
পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক ।

(*b*) What is meant by range ?
প্রসাৰ বুলিলে কি বুজা যায় ?

(*c*) Draw a normal curve for a symmetrical distribution and identify the mean, median and mode.
এটা প্রতিসম বিভাজনৰ বাবে এডাল স্বাভাৱিক বক্ৰৰেখা অংকণ কৰি মাধ্য, মধ্যমা আৰু বহুলক চিহ্নিত কৰক ।

(*d*) Define rank correlation.
কৌটি সহসম্বন্ধৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক ।

(*e*) Distinguish between correlation and regression.
সহসম্বন্ধ আৰু সমাশ্রয়নৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক ।

(*f*) State the symbolic interpretation of the following regression equation :
তলৰ সমাশ্রৱন সমীকৰণটোৰ প্রতীকি অর্থ ভাঙি লিখক ঃ

$$\hat{y} = \hat{a} + \hat{b}X$$

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State any four importance of statistics in the field of Economics.
অর্থবিজ্ঞানৰ ক্ষেত্রখনত পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ যিকোনো চাৰিটা গুৰুত্ব উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Distinguish between primary and secondary data by citing examples.
উদাহৰণসহ প্রাথমিক আৰু গৌণ তথ্যৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক ।

(*c*) Draw an ogive for the following frequency distribution by 'less than method' :
নিম্নলিখিত বাৰংবাৰতা বিভাজনৰ বাবে 'তুলনামূলকভাৱে কম উপায়' ব্যবহাৰ কৰি এটা সঞ্চয়ী বাৰংবাৰতা ৰেখা অংকণ কৰক ঃ

Marks নম্বৰ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
No. of Students ছাত্রৰ সংখ্যা	2	3	4	6	3	2

(*d*) State the utility of correlation in the field of Economics.
অর্থবিজ্ঞানৰ ক্ষেত্রখনত সহসম্বন্ধৰ উপযোগিতাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*e*) A bag contains 5 white, 7 black and 4 red balls; find the probability that three balls drawn at random are all white.
এটা বেগত 5 টা বগা, 7 টা ক'লা আৰু 4 টা ৰঙা বল আছে । যাদৃচ্ছিকভাৱে টানি অনা তিনিটা বলৰ আটাইকেইটা বগা হোৱাৰ সম্ভাৱিতা কিমান ?

(*f*) Distinguish between independent and dependent event and state the multiplicative theorem of probability.
স্বতন্ত্র আৰু আশ্রিত ঘটনাৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক আৰু সম্ভাৱিতাৰ গুণিতক উপপাদ্যটো উল্লেখ কৰক ।

(*g*) State the properties of mathematical expectation.
গাণিতিক প্রত্যাশাৰ ধর্মসমূহ উল্লেখ কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define average. State the characteristics of a good average. 2+4 = 6
গড়মানৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক । এটা ভাল গড়মানৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Compute Standard Deviation for the following data :
তলৰ তথ্যখিনিৰ পৰা মানক বিচলন নির্ণয় কৰক ঃ

X:	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
f:	1	4	17	45	26	5	2

(*c*) Distinguish between binomial and Poisson distribution.
দ্বিপদ আৰু পইছ' বণ্টনৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক ।

(*d*) State the properties of normal distribution.
প্রসামন্য বণ্টনৰ ধর্মসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Explain the importance of time series analysis.
সময় শ্রেণী বিশ্লেষণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা আগবঢ়াওক ।

(*f*) Why Fisher's method is called ideal index number ?
কিয় ফিচাৰৰ পদ্ধতিক আদর্শ সূচকাংক বুলি কোৱা হয় ?

(*g*) Briefly explain the random sampling method.
যাদৃচ্ছিক প্রতিচয়ন পদ্ধতিৰ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Calculate indices by using the Fisher's formula for 2005 taking 2004 as base from the following informations :
তলৰ তথ্যসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ফিচাৰৰ পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰি ২০০৪ ক ভিত্তি ৰূপে লৈ ২০০৫ ৰ বাবে সূচকাংক নির্ণয় কৰক ঃ

Commodity সামগ্রী	2004		2005	
	মূল্য	পৰিমাণ	মূল্য	পৰিমাণ
A	8	10	10	9
B	10	12	15	12
C	12	8	18	7
D	15	6	16	8

(*b*) Explain the different types of measures of central tendency.
কেন্দ্রীয় প্রবৃত্তিৰ মাপৰ বিভিন্ন প্রকাৰৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা আগবঢ়াওক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SANSKRIT

(*Natok* (*Sanskrit Drama*))

[GSK S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 5 = 10$

(*a*) ত্রিবান্দ্রমত আবিষ্কৃত ভাসৰ ৰচিত যিকোনো আঠখন নাটকৰ নাম লিখক ।

(*b*) যৌগন্ধৰায়ণ কোন আছিল আৰু তেওঁ কাৰ ছদ্মবেশ ধাৰণ কৰিছিল, লিখক ।

(*c*) পদ্মাৱতীয়ে কাক পতিৰূপে পাবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল, লিখক ।

(*d*) কালিদাসে ৰচনা কৰা মহাকাব্য আৰু খণ্ডকাব্য দুখনৰ নাম লিখক ।

(*e*) অভিজ্ঞান শব্দই কিহক বুজাইছে আৰু নাটকৰ নামকৰণত ইয়াৰ গুৰুত্ব আছে নে নাই বুজাই লিখক ।

(*f*) ৰজা দুষ্যন্তই মৃগয়া কিয় বন্ধ কৰিছিল, লিখক ।

2. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 6 = 24$

(a) বেণীসংহাৰ নাটকখনৰ নামকৰণৰ তাৎপৰ্য্য আলোচনা কৰক ।

(b) অশ্বত্থামা আৰু কৰ্ণৰ বিৰোধৰ দৃশ্য আপুনি নিজৰ ভাষাত লিখক ।

(c) 'অথবা ভৱিতব্যানাং দ্বাৰাণি ভৱন্তি সর্বত্র' – এই বাক্যটিৰ ভাৱার্থ লিখক ।

(d) 'স্বপ্নবাসৱদত্তম্' নাটকৰ প্ৰথম অঙ্কত থকা ব্ৰহ্মচাৰীৰ বৃত্তান্তৰ তাৎপৰ্য্য আলোচনা কৰক ।

(e) 'বেণীসংহাৰ' নাটকত অঙ্কিত ভীমসেনৰ চৰিত্ৰ বিশ্লেষণ কৰি এটি টোকা লিখক ।

(f) 'অভিজ্ঞান শকুন্তলম্' নাটকৰ চতুৰ্থ অঙ্কৰ বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা কৰক ।

(g) 'স্বপ্নবাসৱদত্তম্' নাটকৰ চতুৰ্থ অঙ্কৰ সাৰাংশ লিখক ।

3. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $6 \times 6 = 36$

(a) ভাসৰ লিখনিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(b) 'স্বপ্নবাসৱদত্তম্' নাটকখনৰ ষষ্ঠ অঙ্কৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে এটি টোকা লিখক ।

(c) কণ্বমুনিৰ আশ্ৰমত দুষ্যন্তৰ প্ৰৱেশৰ দৃশ্যটো আপুনি নিজৰ ভাষাত লিখক ।

(d) নাট্যকাৰ ভট্টনাৰায়ণৰ লিখনিৰ বৈশি□ষ্ট্য আলোচনা কৰক ।

(e) 'স্বপ্নবাসৱদত্তম্' নাটকৰ স্বপ্নদৃশ্যৰ কথাখিনি নিজৰ ভাষাত বৰ্ণনা কৰক ।

(*f*) 'স্বপ্নবাসৱদত্তম্' নাটকখনৰ তৃতীয় অঙ্কৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*g*) মহাকৱি কালিদাসৰ ৰচনাৱলী আৰু সেইবোৰৰ উৎসৰ বিষয়ে লিখক ।

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. তলত দিয়া যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 1 = 10$

(*a*) সংস্কৃত নাট্যকাৰসকলৰ ভিতৰত ভট্টনাৰায়ণৰ স্থান আলোচনা কৰক ।

(*b*) বাসৱদত্তা আৰু পদ্মাৱতীৰ চৰিত্ৰৰ তুলনামূলক আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages— 3 **791 (SKM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SANSKRIT

(*Alankar Sashtra Aru Arthasashtra*)

[GSK S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. তলত দিয়া প্রশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 5 = 10$

(*a*) শব্দৰ শক্তি কেইটা আৰু সেইসমূহ কি লিখক ।

(*b*) বিশ্বনাথ কবিৰাজৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*c*) অভিধা বুলিলে কি বুজা যায় লিখক ।

(*d*) অলংকাৰ কেইপ্রকাৰৰ আৰু কি কি লিখক ।

(*e*) শ্রব্যকাব্য কাক বোলে লিখক ।

(*f*) বিধেয়া বিমর্শ আৰু ধ্বনিৰ বিষয়ে লিখক ।

2. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 6 = 24$

(a) উৎপ্ৰেক্ষা অলংকাৰৰ বিষয়ে উদাহৰণেৰে সৈতে লিখক ।

(b) উদাহৰণেৰে সৈতে দৃষ্টান্ত অলংকাৰৰ বিষয়ে লিখক ।

(c) নাটক আৰু প্ৰকৰণৰ পাৰ্থক্য লিখক ।

(d) ত্ৰয়ীস্থাপনা বুলিলে কি বুজা যায় লিখক ।

(e) ব্যাজস্তুতি অলংকাৰৰ বিষয়ে লিখক ।

(f) 'চতস্ৰ এৱ বিদ্যা ইতি কৌটিল্য' – বাক্যশাৰী বুজাই লিখক ।

(g) সমাসোক্তি অলংকাৰৰ বিষয়ে লিখক ।

3. তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ পৰা যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $6 \times 6 = 36$

(a) দণ্ডনীতিৰ প্ৰাধান্য কেনেদৰে অৰ্থশাস্ত্ৰত স্বীকৃত হৈছে বুজাই লিখক ।

(b) সাহিত্যদৰ্পণৰ ষষ্ঠ পৰিচ্ছেদৰ বিষয়বস্তু বুজাই লিখক ।

(c) লক্ষণা কি আৰু কেই প্ৰকাৰৰ বুজাই লিখক ।

(d) অৰ্থশাস্ত্ৰৰ বিষয়বস্তু বহলাই লিখক ।

(e) গদ্যকাব্যৰ লক্ষণ আৰু তাৰ ভাগসমূহ লিখক ।

(f) নাটকৰ লক্ষণসমূহ বহলাই লিখক ।

(g) সাহিত্য দৰ্পণৰ অধ্যায়সমূহৰ বিষয়বস্তুৰ সাৰাংশ লিখক ।

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. তলৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 1 = 10$

(a) কৌটিল্যৰ অৰ্থশাস্ত্ৰৰ সাৰাংশ লিখক ।

(b) কথা আৰু আখ্যায়িকা শ্ৰেণীৰ গদ্যকাব্যৰ মাজৰ বৈসাদৃশ্যসমূহ আলোচনা কৰি লিখক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ASSAMESE

(ভাষাৰ বিভিন্ন ৰূপ আৰু ভাষা বিজ্ঞান)

[GAS S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 5 = 10$

(*a*) পশ্চ গঠন কাক বোলে ? উদাহৰণ আগবঢ়াওক ।

(*b*) তুলনামূলক ভাষা–বিজ্ঞান আৰু ভেদাত্মক ভাষা–বিজ্ঞানৰ দুটা সাদৃশ্য আৰু দুটা বৈসাদৃশ্য লিখক ।

(*c*) বিভিন্ন উপাদানৰ সংযোগত এটা ভাষা কিদৰে গঠন হয় ৰেখাচিত্রৰ সহায়ত দেখুৱাওক ।

(*d*) ধ্বনিতত্ত্বৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক । ধ্বনিতত্ত্ব আৰু ধ্বনিবিজ্ঞানৰ মুখ্য পার্থক্য কি ?

(*e*) বিশিষ্ট্য ধ্বনি কাক বোলে বুজাই লিখক ।

(*f*) সংস্কাৰজনিত কাৰণত কিদৰে শব্দৰ অর্থ পৰিৱর্তন ঘটে দেখুৱাওক ।

2. তলৰ যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 6 = 24$

(a) ভাষাৰ এটা সংজ্ঞা আগবঢ়াওক । ভাষাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখক ।

(b) গুপ্তভাষাৰ বিষয়ে এটা টোকা লিখক ।

(c) ৰূপগত ধাৰ আৰু ধ্বনিগত ধাৰ কি উদাহৰণসহ লিখক ।

(d) সমীভৱন কাক বোলে ? বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ সমীভৱনৰ বিষয়ে উদাহৰণ দি আলোচনা কৰক ।

(e) ৰূপান্তৰ সৃজনাত্মক ব্যাকৰণৰ বিষয়ে এটা টোকা লিখক ।

(f) বাগিন্দ্ৰিয়ৰ ছবি আঁকি অংগসমূহ নিৰ্দেশ কৰক ।

(g) অৰ্থ পৰিৱৰ্তনৰ ত্ৰিধাৰাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

3. তলৰ যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $6 \times 6 = 36$

(a) অষ্ট্ৰিক ভাষাগোষ্ঠীৰ শাখা-প্ৰশাখাসমূহ দেখুৱাই এটা আলোচনা যুগুত কৰক ।

(b) আকৃতিমূলক বৰ্গীকৰণৰ প্ৰধান ভাগকেইটা কি কি ? যিকোনো এটা প্ৰধান ভাগৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(c) ভাষা-বিজ্ঞান চৰ্চাৰ ইতিহাসৰ প্ৰাচীন যুগটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(d) আকৃতি, প্ৰাকৃতি, উপাকৃতি কি ? উপাকৃতি কিদৰে নিৰ্ণয় কৰা হয় ?

(e) বাক্যৰ যোগ্যতা, আকাংখ্যা আৰু আসক্তি কি উদাহৰণসহ বুজাই লিখক ।

(f) উপভাষা গঠনত ভাষাগত বিভিন্নতাই কিদৰে ক্ৰিয়া কৰে ? উপভাষাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(g) সমাজ ভাষা-বিজ্ঞানৰ পৰিসৰ সম্পৰ্কে এটা আলোচনা দাঙি ধৰক ।

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. তলৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 1 = 10$

(a) স্বৰধ্বনি আৰু ব্যঞ্জনধ্বনিৰ বিষয়ে পৰিচয়মূলক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(b) জাতি, সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ লগত ভাষাৰ সম্পর্ক কেনেধৰণৰ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **793 (ASM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ASSAMESE

(অসমীয়া গদ্য সাহিত্য)

[GAS S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 5 = 10$

(*a*) ভট্টদেৱক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ জনক হিচাপে অভিহিত কৰাৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰক ।

(*b*) চৰিত তোলা প্রথা মানে কি, চমুকৈ লিখক ।

(*c*) সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত 'অৰুণোদয় যুগ' বুলিলে কোনখিনি সময়ক বুজা যায় আৰু কিয় ?

(*d*) কি কি তিনি ধৰণেৰে সাহিত্যত কৰুণ ৰস প্রকাশ পায়, চমুকৈ লিখক ।

(*e*) অণিমা দত্তৰ 'অৱগাহন' গল্পটোৰ নামকৰণৰ তাৎপর্য্য ব্যাখ্যা কৰক।

(*f*) অসমীয়া সাহিত্যত 'উপন্যাস সম্রাট' বুলি কাক কোৱা হয় ? তেওঁ ৰচনা কৰা যিকোনো তিনিখন উপন্যাসৰ নাম লিখক ।

2. তলৰ যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 6 = 24$

(a) 'ৰামৰ বন গমন' পাঠৰ আধাৰত ৰাম চৰিত্ৰৰ বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ দিশসমূহ কি কি ? বিশ্লেষণ কৰক ।

(b) ত্ৰিপুৰা ৰাজদৰবাৰৰ এটি চমু বিৱৰণ দাঙি ধৰক ।

(c) 'অসমীয়াৰ বীৰত্ব' নিবন্ধটোত অসমীয়া জাতিটোৰ কেনে মানসিকতা প্ৰদৰ্শন কৰা হৈছে– চমুকৈ লিখক ।

(d) শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী কোন যুগৰ গল্পকাৰ ? অসমীয়া গল্প সাহিত্যলৈ তেওঁৰ অৱদান সম্পৰ্কে এটি চমু টোকা যুগুত কৰক ।

(e) যোগেশ দাসৰ 'কলপটুৱাৰ মৃত্যু' গল্পৰ যিকোনো এটা চৰিত্ৰৰ বিষয়ে এটি আলোচনা দাঙি ধৰক ।

(f) 'ককাদেউতাৰ হাড়' উপন্যাসখনক ঐতিহাসিক উপন্যাস বুলি ক'ব পাৰি নে ? যুক্তি আগবঢ়াওক ।

(g) 'অভিযাত্ৰী' উপন্যাসখনৰ বিষয়বস্তুৰ চমু আভাস দাঙি ধৰক ।

3. তলৰ যিকোনো *ছয়টা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $6 \times 6 = 36$

(a) অসমীয়া সাহিত্যলৈ ভট্টদেৱৰ অৱদানসমূহ কি কি ? ভট্টদেৱৰ গদ্যৰীতি সম্পৰ্কে এটি চমু নিবন্ধ যুগুত কৰক ।

(b) 'নম্ৰতাই জ্ঞানৰ ফল' লেখাটোৰ বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে এটি আলচ যুগুত কৰক ।

(c) সাহিত্য সমালোচক হিচাপে বাণীকান্ত কাকতিৰ বিষয়ে এটি বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা দাঙি ধৰক ।

(d) 'উদং বাকচ' গল্পটোত এগৰাকী নাৰীৰ বেদনা কেনেদৰে প্ৰকাশিত হৈছে, চমুকৈ লিখক ।

(*e*) 'আৱাহন যুগ' নাইবা 'ৰামধেনু যুগ'– যিকোনো এটা যুগৰ অসমীয়া গল্প সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*f*) 'অৱগাহন' গল্পৰ কাহিনীভাগ চমুকৈ লিখক ।

(*g*) অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি–পৰ্বৰ গতি–প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে কি জানে, চমুকৈ লিখক ।

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. তলৰ যিকোনা *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 1 = 10$

(*a*) 'চৰিত পুথিত সমসাময়িক সমাজ জীৱনৰো বাস্তব চিত্ৰ উদ্ভাসিত হৈ উঠা পৰিলক্ষিত হয়'– আপোনাৰ পাঠ্য অন্তৰ্ভুক্ত 'গুৰু–চৰিত কথা' পাঠাংশৰ আধাৰত কথাষাৰৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰক ।

(*b*) ঔপন্যাসিক হিচাপে নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ এটি পৰিচয়মূলক টোকা যুগুত কৰি অসমীয়া সাহিত্যত তেওঁৰ স্থান নিৰুপন কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **795 (JMP4A/JME4A)**

[23-HKBD4SN-23A]

BMC 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION

(*Media Laws and Ethics*)

[GJMC S4-01 (M/P)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define Deregulation of Media in your own words.
সংবাদ মাধ্যমৰ বি-নিয়ন্ত্রণৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*b*) Give a brief definition of Privacy.
গোপনীয়তাৰ এটা চুটি সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*c*) Write a short note on Media self-regulation.
সংবাদ মাধ্যমৰ স্ব-নিয়ন্ত্রণৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*d*) Briefly state the ethical issues related to Brian Walski's photograph of British soldier and Iraqi man.
ব্রায়ান-ৱালস্কিৰ ব্রিটিছ সৈনিক আৰু ইৰাকী ব্যক্তিৰ আলোকচিত্রখনৰ সৈতে জড়িত নৈতিক বিষয়বোৰ চমুকৈ উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Explain copyright in brief.
প্রতিলিপিস্বত্ব কি চমুকৈ লিখক ।

(*f*) Define Media Convergence.
সংবাদ মাধ্যম সমধর্মিতাৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain John Rawl's Idea of Justice.
জন ৰাওলচৰ ন্যায়ৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Define objectivity in Journalism.
সাংবাদিকতাত বস্তুনিষ্ঠতাৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*c*) Mention the offences and punishments defined under Official Secrets Act.
চৰকাৰী গোপনীয়তা আইনৰ অধীনত অপৰাধ আৰু শাস্তিসমূহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Press Council of India is a self-regulatory mechanism. Explain.
ভাৰতীয় প্ৰেছ কাউন্সিল এক স্ব-নিয়ন্ত্ৰণৰ ব্যৱস্থা । ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Discuss the objectives and functions of Indian Newspaper Society (INS).
ভাৰতীয় বাতৰি কাকত সমাজ (INS)-ৰ উদ্দ্যেশ্য আৰু কাৰ্য্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*f*) Analyse the code of conduct for Electronic Medium in connection with elections in the country.
দেশৰ নিৰ্বাচনৰ সন্দৰ্ভত বৈদ্যুতিক সম্প্ৰচাৰ মাধ্যমসমূহত সংবাদ সম্প্ৰচাৰ সংহিতা বা আচৰণ বিধিৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*g*) Global Communication through internet and World Wide Web has been creating online communities which also give voice to unheard voices. Explain.
ইণ্টাৰনেট আৰু ৱৰ্ল্ড ৱাইড ৱেব (WWW) ৰ মাধ্যমত বিশ্বজনীন সংযোগে কণ্ঠহীনসকলক কণ্ঠ দান কৰা অনলাইন সম্প্ৰদায়সমূহ সৃষ্টি কৰিছে । ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Enumerate the welfare measures and service conditions of 'Working Journalists' mentioned in the working Journalists and other Newspaper Employees (conditions of Services and Miscellaneous Provision) Act, 1955.
কৰ্মৰত সাংবাদিক আৰু অন্য বাতৰি কাকত কৰ্মচাৰী (সেৱাৰ চর্ত আৰু অন্যান্য সা-সুবিধা) আইন, ১৯৫৫ অনুসৰি 'সক্ৰিয় সাংবাদিক'ৰ কল্যাণমূলক ব্যৱস্থা আৰু কৰ্ম অৱস্থাৰ চর্তসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Give a detail analysis of News Broadcasters Association's aim, objectives and the procedure of complain.
সংবাদ সম্প্ৰচাৰক সংস্থাৰ লক্ষ্য, উদ্দ্যেশ্য আৰু অভিযোগ দাখিলৰ প্ৰক্ৰিয়া সম্পৰ্কে বিতংকৈ লিখক ।

(*c*) State the broadcasting codes of All India Radio.
আকাশবাণীৰ সম্প্ৰচাৰণ সংহিতাসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Discuss the ethical standards that according Rrapo Zguri, a photo journalist should not violate while reporting.
ৰাপো জাগুৰিৰ মতে এজন ফটো সাংবাদিকে ভংগ কৰিব নলগীয়া নীতিসমূহ কি কি ?

(*e*) Explain the responsibilities of author, editor and publisher as well as printer with regard to the cases of Defamation.
লেখক, সম্পাদক আৰু মুদ্ৰক তথা প্ৰকাশকৰ দৃষ্টিভংগীৰ পৰা মানহানিৰ বিভিন্ন দায়বদ্ধতাসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Discuss the Ethical Codes adopted by Advertising Standard Council of India (ASCI).
ভাৰতীয় বিজ্ঞাপন মান নির্ধাৰক পৰিষদে গ্ৰহণ কৰা নৈতিক আচৰণ বিধি বা সংহিতাসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*g*) Write a short note on Laissez Fair.
অনাহস্তক্ষেপ নীতিৰ বিষয়ে এটা চমুটোকা লিখক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the significance of ethics in journalism in present day context.
বর্তমান সময়ৰ প্রেক্ষাপটত সাংবাদিকতাত নীতিৰ প্রাসংগিকতা ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Give a brief historical overview of Yellow Journalism.
হালধীয়া সাংবাদিকতাৰ ঐতিহাসিক প্রেক্ষাপটৰ এটা চমু অৱলোকন আগবঢ়াওক ।

No. of Printed Pages—3 **796 (JMM4B)**

[23-HKBD4SN-23A]

BMC 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION

(*Indian Constitution*)

[GJMC S4-02 (M)]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Mention two methods of acquiring Indian Citizenship.
ভাৰতীয় নাগৰিকত্ব আহৰণৰ যিকোনো দুটা পদ্ধতি উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Mention two Socialist and Economic Directive Principles.
যিকোনো দুটা সমাজবাদী আৰু অর্থনৈতিক নির্দেশাত্মক নীতি উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Mention two functions of the Vice President of India.
ভাৰতৰ উপ–ৰাষ্ট্রপতিৰ যিকোনো দুটা কার্য্য উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Mention different categories of ministers in the Union Council of Ministers.
কেন্দ্রীয় মন্ত্রীপৰিষদৰ বিভিন্ন পর্য্যায়ৰ মন্ত্রীৰ বিষয়ে লিখক ।

(*e*) Mention two qualifications of to be a member of the Lok Sabha.
লোকসভাৰ সদস্য হ'বলৈ যিকোনো দুটা অৰ্হতাৰ বিষয়ে লিখক ।

(*f*) Mention two important powers of the Governor.
ৰাজ্যপালৰ যিকোনো দুটা ক্ষমতা উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) How is the Chief Minister appointed ?
মুখ্যমন্ত্ৰীক কেনেদৰে নিযুক্তি দিয়া হয় ?

(*b*) State the meaning of citizenship.
নাগৰিকত্বৰ অৰ্থ বৰ্ণনা কৰক ।

(*c*) Mention the recommendations of the Balawant Rai Mehta Committee report.
বলবন্ত ৰায় কমিটিৰ পৰামৰ্শসমূহ লিখক ।

(*d*) What is state emergency- discuss.
জৰুৰীকালীন অৱস্থা মানে কি বুজায় লিখক ।

(*e*) What is parliamentary priviledge- discuss.
সংসদীয় বিশেষাধিকাৰ বুলিলে কি বুজায়, লিখক ।

(*f*) What do you understand by the concept of Judicial Review ?
ন্যায়িক সমীক্ষা বুলিলে কি বুজায়, লিখক ।

(*g*) Discuss briefly the concept of media freedom.
সংবাদ মাধ্যমৰ স্বাধীনতা বুলিলে কি বুজায় সংক্ষেপতে লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss how the independence of the Election Commission is maintained.
নিৰ্বাচন আয়োগৰ স্বাধীনতা কেনেকৈ ৰক্ষা কৰা হয় আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the salient features of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the differences between the Directive Principles and Fundamental Rights.
নির্দেশাত্মক নীতি আৰু মৌলিক অধিকাৰৰ মাজৰ প্ৰভেদসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Discuss the powers and functions of the President of India.
ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলী বৰ্ণনা কৰক ।

(*e*) Discuss the legislative procedure in the Indian Parliament.
ভাৰতবৰ্ষৰ সংসদৰ আইন প্ৰণয়ন পদ্ধতি আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss the powers and functions of the Chief Minister.
মুখ্যমন্ত্ৰীৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলীৰ বিষয়ে এক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*g*) Discuss the growth of local-self Government in Assam.
অসমত স্থানীয় স্বায়ত্ব শাসনৰ বিকাশ সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the effects of Emergency provisions on Media Freedom.
সংবাদ মাধ্যমৰ স্বাধীনতাৰ ওপৰত জৰুৰীকালীন ব্যৱস্থাৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে লিখক ।

(*b*) Discuss the international standards so far as Right to Information is concerned.
আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰেক্ষাপটত তথ্য জনাৰ অধিকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

[23-HKBD4SN-23A]

B.Com 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

COMMERCE

(*Company Law*)

[GCM S4-02]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss two objectives of conducting inspection in a company's affairs.
কোম্পানী এটাৰ কাম-কাজৰ পৰিদর্শন কৰাৰ দুটা উদ্দেশ্য আলোচনা কৰক ।

(*b*) What is meant by a company limited by shares ?
অংশৰ দ্বাৰা সীমিত কোম্পানী বুলিলে কি বুজায় ?

(*c*) What is meant by prospectus ?
অনুষ্ঠান পত্র বুলিলে কি বুজায় ?

(*d*) Define a member of a company.
এটা কোম্পানীৰ সদস্যৰ সংজ্ঞা বুজাই লিখক ।

(*e*) What is meant by corporate social responsibilities ?
নিগমৰ সামাজিক দায়িত্ব বুলিলে কি বুজায় ?

(*f*) What is meant by register of members ?
সদস্যসকলৰ তালিকা বহী বুলিলে কি বুজায় ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the doctrine of indoor management.
আভ্যন্তৰীণ পৰিচালনাৰ মতবাদটো আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the liabilities for misrepresentation in prospectus of a company.
এটা কোম্পানীৰ অনুষ্ঠান পত্ৰত ভুল বিবৃত্তিৰ ক্ষেত্ৰত থকা দায়িত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the duties of a company director.
কোম্পানী এটাৰ সঞ্চালক এজনৰ দায়িত্বসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Discuss the legal procedure related to notice of a meeting.
এখন সভাৰ জাননীৰ ক্ষেত্ৰত থকা আইনী ব্যৱস্থাৱলীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Discuss the role of the chairman in a company meeting.
এটা কোম্পানীৰ সভাত অধ্যক্ষজনৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss the types of investigation that can be conducted in a company.
এটা কোম্পানীৰ ক্ষেত্ৰত হ'ব পৰা অনুসন্ধানৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*g*) Write a note on independent director.
স্বতন্ত্ৰ নিৰ্দেশকৰ ওপৰত এটি টোকা লিখক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the features of a company.
কোম্পানী এটাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the different stages of formation of a company.
কোম্পানী এটা গঠন কৰাৰ বিভিন্ন স্তৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Differentiate between private and public company.
ব্যক্তিগত আৰু ৰাজহুৱা কোম্পানীৰ মাজৰ পার্থক্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Discuss the name clause and object clause of the memorandum of association.
স্মাৰক লিপিৰ নাম দফা আৰু উদ্দেশ্য দফাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) Discuss the different modes of acquiring membership in a company.
এটা কোম্পানীৰ সদস্যপদ প্ৰাপ্তিৰ বিভিন্ন ধৰণসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss the role of audit committee.
নিৰীক্ষণ কমিটিৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*g*) Write short notes : $3+3 = 6$
চমুটোকা লিখক ঃ

(*i*) Quorum for meeting
সভাৰ থূল

(*ii*) Proxy
প্ৰতিনিধি

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Differentiate between company and partnership business.
কোম্পানী আৰু অংশীদাৰী ব্যৱসায়ৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) What is memorandum of association of a company ? Discuss the limitations on powers of alteration of memorandum of association. 4+6 = 10
কোম্পানী এটাৰ স্মাৰক লিপি বুলিলে কি বুজায় ? স্মাৰক লিপিৰ সাল-সলনিৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত থকা সীমাবদ্ধতাসমূহ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **798 (AUD)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.Com 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

COMMERCE

(*Auditing*)

[GCM S4-03]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write two purposes of Investigation.
অনুসন্ধানৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখক ।

(*b*) State two professional qualification of an auditor.
এজন হিচাপ পৰীক্ষকৰ দুটা পেশাদাৰী অর্হতা উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Mention two objectives of verification of Liabilities.
দেনাসমূহৰ সত্যতা নিৰূপণৰ দুটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Write two rights of company Auditor.
কোম্পানীৰ হিচাপ পৰীক্ষকৰ দুটা অধিকাৰ লিখক ।

(*e*) Mention two objectives of Tax Audit.
পৰিচালনাৰ হিচাপ পৰীক্ষাৰ দুটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰক ।

(*f*) What is Audit Planning ?
হিচাপ পৰীক্ষা পৰিকল্পনা কি ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write four objectives of internal check system.
আভ্যন্তৰীণ প্ৰতিৰোধৰ চাৰিটা উদ্দেশ্য লিখক ।

(*b*) State any four features of vouching.
প্ৰমাণকৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্য ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Write the distinction between Audit and Investigation.
হিচাপ পৰীক্ষণ আৰু অনুসন্ধানৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ লিখক ।

(*d*) Write the distinction between verification and valuation.
সত্যতা নিৰূপণ আৰু মূল্যায়ণৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ লিখক ।

(*e*) State in brief the basic elements of an audit report.
হিচাপ পৰীক্ষণৰ প্ৰতিবেদনৰ মূল উপাদানসমূহৰ ওপৰত চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) State the difference between Reserve Capital and Capital Reserve.
পুঁজিগত আৰক্ষণ আৰু আৰক্ষিত মূলধনৰ মাজৰ পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰক ।

(*g*) State the advantages of deminishing method of depreciation.
অৱক্ষয়ৰ ক্ৰমাগত হ্ৰাস পদ্ধতিৰ সুবিধা লিখা ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write a short note on audit procedure regarding an audit of Hotels.
হোটেলৰ হিচাপ পৰীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদ্ধতিৰ ওপৰত এটা চমুটোকা লিখক ।

(*b*) Write in short :
চমুকৈ লিখক ঃ

(*i*) Interim Audit
মধ্যৱৰ্তীকলীন হিচাপ পৰীক্ষা

(*ii*) Continuous Audit
ধাৰাবাহিক হিচাপ পৰীক্ষা

(*c*) Discuss the different types of frauds.
প্ৰতাৰণাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) State the procedure for issuing standards on Auditing in India.
ভাৰতৰ হিচাপ পৰীক্ষণৰ মানদণ্ড প্ৰকাশ কৰা পদ্ধতি উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Write a note on Audit planning and Audit notebook.
হিচাপ পৰীক্ষাৰ পৰিকল্পনা আৰু হিচাপ পৰীক্ষাৰ টোকাবহীৰ ওপৰত এটা টোকা লিখক ।

(*f*) What are the qualification to be a company Auditor ?
কোম্পানী হিচাপ পৰীক্ষকৰ অৰ্হতাসমূহ কি কি ?

(*g*) Write the differences between Financial Audit and Cost Audit.
বিত্তীয় হিচাপ পৰীক্ষা আৰু উৎপাদন ব্যয় হিচাপ পৰীক্ষাৰ মাজৰ পাৰ্থক্য কি ?

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write short note :
চমুকৈ লিখক ঃ

(*i*) Verification of Bills payable
প্রদেয় বিলৰ সত্যতা নিৰূপণ

(*ii*) Test checking
বাছনি পৰীক্ষণ

(*b*) Write the distinction between
পার্থক্য লিখক ঃ

(*i*) Fluctuation and Depreciation
অৱক্ষয় আৰু মূল্য বিচলন

(*ii*) Provisions and Reserve
উপবন্ধৰ আৰু আৰক্ষণ

No. of Printed Pages—4 **799 (ECOM)**

[23-HKBD4SN-23A]

B.Com 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

COMMERCE

(*E-Commerce*)

[GCM S4-04]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State the meaning of e-commerce.
ই-কমার্চৰ অর্থ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) What do you mean by Electronic Data Interchange (EDI) ?
বৈদ্যুতিন তথ্য সালসলনি (EDI) মানে আপুনি কি বুজে ?

(*c*) What is the meaning of online Share Dealing ?
অংশপত্রৰ অনলাইন লেনদেন মানে কি ?

(*d*) What is meant by virtual existence ?
ভার্চুৱেল অস্তিত্ব মানে কি ?

(*e*) Mention any two elements of IT Infrastructure.
আই-টি আন্তঃগাঁথনিৰ যিকোনো দুটা উপাদান উল্লেখ কৰক ।

(*f*) What is meant by supply chain ?
যোগান শৃংখলা মানে কি ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১২০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Mention any four differences between Traditional Commerce and E-Commerce.
পৰম্পৰাগত বাণিজ্য আৰু ই-কমাৰ্চৰ মাজৰ যিকোনো চাৰিটা পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Write a brief note on electronic market.
বৈদ্যুতিন বজাৰৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

(*c*) Mention any four types of Electronic Data Interchanges (EDI).
বৈদ্যুতিন অথ্য সালসলনি (EDI) ৰ যিকোনো চাৰি প্ৰকাৰৰ নাম উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Write a note on Internet Banking.
ইণ্টাৰনেট বেংকিঙৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখক ।

(*e*) Write a short note on Web Booking Systems.
ৱেব বুকিং প্ৰণালীৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*f*) Mention the characteristics of IT Infrastructure.
আই টি আন্তঃগাঁথনিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*g*) State the four phases of a general trade cycle.
একোটা সাধাৰণ বাণিজ্য চক্ৰত থকা চাৰিটা পৰ্য্যায়ৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ২০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the importance and advantages of EDI.
ইডিআই ৰ গুৰুত্ব আৰু সুবিধাসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) What are the basic requirements for the success of internal business strategy ? Explain.
ইণ্টাৰনেট ব্যৱসায়িক কৌশলৰ সফলতাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় দিশসমূহ কি কি ? ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Write a detailed note on Electronic Payment System (EPS).
ইলেক্ট্ৰনিক পৰিশোধ ব্যৱস্থা (EPS)ৰ বিষয়ে এটি বিস্তৃত টোকা লিখক ।

(*d*) Discuss the issues to be considered by the retailers while developing a business model.
একোটা ব্যৱসায়িক আৰ্হিৰ বিকাশ ঘটাওঁতে খুচুৰা বিক্ৰেতাসকলে বিবেচনা কৰিবলগীয়া বিষয়সমূহ আলোচনা কৰক ।

(*e*) Discuss the security issues associated with e-commerce.
ই-কমাৰ্চৰ লগত জড়িত সুৰক্ষাৰ দিশটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss about the following two cyber crimes :
তলত উল্লেখ কৰা চাইবাৰ অপৰাধ দুটিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ঃ

(*i*) Hacking
হেকিং

(*ii*) Identity Theft
পৰিচয় চুৰি

(*g*) Discuss the advantages of a Virtual Organisation.
ভাৰ্চুৱেল প্ৰতিষ্ঠানৰ সুবিধাসমূহ আলোচনা কৰক ।

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্ৰশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভৰ্ত্তি কৰা শিক্ষাৰ্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question (in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the advantages and disadvantages of e-commerce.
ই-কমার্চৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ বৰ্ণনা কৰক ।

(*b*)What is Internet Banking ? Discuss its advantages and disadvantages. 2+4+4 = 10
ইণ্টাৰনেট বেংকিং মানে কি ? ইয়াৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ আলোচনা কৰক ।

[23-HKBD4SN-23A]

BA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

MATHEMATICS

(*Integral Calculus and Differential Equations*)

[GMA S4-01]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]
(২০২০ চনৰ পিছত নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থী সকলে কেৱল Q.No. 1 ৰ পৰা Q.No. 3 লৈ হে উত্তৰ কৰিব)

1. Answer any *five* from the following questions : $2 \times 5 = 10$
অধোলিখিত প্রশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ দিয়ক ঃ

(*a*) Find the following integral :
অধোলিখিত অনুকলটো নির্ণয় কৰক ঃ

$$\int x^5 \left(x + \frac{1}{x} \right)^2 dx$$

(*b*) Write down the value of $\int \frac{f'(x)}{f(x)} dx$ and evaluate $\int \frac{4x+3}{2x^2+3x+5} dx$.

$\int \frac{f'(x)}{f(x)} dx$ অৰ মান নির্ণয় কৰক আৰু $\int \frac{4x+3}{2x^2+3x+5} dx$ অৰ মান নির্ণয় কৰক ।

(*c*) Evaluate
মান নির্ণয় কৰক ঃ

$$\int_0^{\pi/2} \cos^2\theta d\theta$$

(*d*) Find, by integration, the area of the circle $x^2 + y^2 = 4$.
অনুকলনৰ সহায়ত $x^2 + y^2 = 4$ বৃত্তৰ কালি নির্ণয় কৰক ।

(*e*) Form the differential equation from the relation $y = Ax + Bx^2, A, B$ are parameters.
$y = Ax + Bx^2, A, B$ হ'ল প্ৰাচল, সম্বন্ধটোৰ পৰা অৱকল সমীকৰণ গঠন কৰক ।

(*f*) Solve
সমাধান কৰক

$$\left(e^y + 1\right)\cos x dx + e^y \sin x dy = 0$$

2. Answer any six from the following questions : $4 \times 6 = 24$
অধোলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *ছয়টাৰ* উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) If (যদি) $I_n = \int_0^{\pi/2} \cos^n x dx$ prove that (প্ৰমাণ কৰক যে) $I_n = \left(\frac{n-1}{n}\right) I_{n-2}$,

n is a positive integer greater than 1 (n হ'ল 1 অতকৈ ডাঙৰ ধনাত্মক অখণ্ড সংখ্যা).

(*b*) Find the whole length of the curve $x^{2/3} + y^{2/3} = a^{2/3}$.
$x^{2/3} + y^{2/3} = a^{2/3}$ বক্ৰটোৰ সম্পূৰ্ণ দৈর্ঘ্য নির্ণয় কৰক ।

(*c*) Using properties of definite integral find the value of the following integral
নিশ্চিত অনুকলৰ ধর্ম ব্যৱহাৰ কৰি তলৰ অনুকলটোৰ মান নির্ণয় কৰক

$$\int_2^{\pi/2} \frac{dx}{1 + \tan x}$$

(*d*) Evaluate
মান নির্ণয় কৰক

$$\int x^2 \cos x dx$$

(*e*) Solve the following differential equation
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক

$$x\frac{dy}{dx} + y = \frac{1}{2}xy^3$$

(*f*) Solve the following differential equation
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক

$$p^2 + 2xp - 3x^2 = 0,\ p = \frac{dy}{dx}$$

(*g*) Form a partial differential equation from the relation $Z = axe^y + \frac{1}{2}a^2e^{2y} + b$.

$Z = axe^y + \frac{1}{2}a^2e^{2y} + b$ সম্বন্ধৰ পৰা আংশিক অৱকল সমীকৰণ গঠন কৰক ।

3. Answer any *five* from the following questions : $6 \times 6 = 36$
অধোলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ দিয়ক ঃ

(*a*) From the definition of a definite integral as the limit of a rum, evaluate $\int_0^1 3x^2 dx$.

যোগফলৰ চৰম মান হিচাবে অনুকলনৰ সংজ্ঞা প্ৰয়োগ কৰি $\int_0^1 3x^2 dx$ অৰ মান নির্ণয় কৰক ।

(*b*) The astroid $x^{2/3} + y^{2/3} = a^{2/3}$ is revolving about the axis of x. Find the volume of the solid thus generated.

x অক্ষ সাপেক্ষে $x^{2/3} + y^{2/3} = a^{2/3}$ এছট্রইডটো পৰিভ্ৰমণ কৰোৱা হৈছে । এনেদৰে উৎপন্ন হোৱা খনৰ আয়তন নিৰ্ণয় কৰক ।

(*c*) Solve the following differential equations
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ঃ

$$y = -px + x^4 p^2,\ p = \frac{dy}{dx}$$

(*d*) Solve the following differential equation :
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ঃ

$$d^2y/dx^2 - 2\frac{dy}{dx} + y = 4x^2e^{3x}$$

(*e*) Solve the following differential equation :
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ঃ

$$x^2\frac{d^2y}{dx^2} - x\frac{dy}{dx} + y = \log x$$

(*f*) Solve the following differential equation
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ঃ

$$x^2(y-z)\frac{\partial z}{\partial x} + y^2(z-x)\frac{\partial z}{\partial y} = z^2(x-y)$$

(*g*) Solve :
সমাধান কৰক ঃ

(*i*) $y(2xy + e^x)dx = e^x dy$

(*ii*) $xdx + ydy = a\left(x^2 + y^2\right)dy$

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

(4 নং প্রশ্নটো কেৱল ২০২০ চনৰ আগতে নামভর্ত্তি কৰা শিক্ষার্থীৰ বাবেহে)

4. Answer any *one* from the following question : $10 \times 1 = 10$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *এটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) Show that the area cut of a parabola by any double ordinate is two-third of the corresponding rectangles contained by that double ordinate and its distance from the vertex.
প্রমাণ কৰক যে এটা অধিবৃত্তক কোনো দ্বিকোটিয়ে কটা অংশৰ কালি, দ্বিকোটি আৰু শীর্ষ বিন্দুৰ পৰা ইয়াৰ দূৰত্বৰ দ্বাৰা গঠিত আয়ত ক্ষেত্রটোৰ কালিৰ দুই-তৃতীয়াংশ ।

(*b*) (i) Evaluate 5
মান নির্ণয় কৰক

$$\int_0^{\pi/4} \tan^7 \theta d\theta$$

(*ii*) Verify that $y = \cos 2x$ satisfies the differential equation $d^2y/dx^2 + 4y = 0$. 5

$y = \cos 2x$ এ $d^2y/dx^2 + 4y = 0$ অৱকল সমীকৰণ সিদ্ধ কৰে ।

No. of Printed Pages—3 **273 (ES/ESDM)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A/B.Com/BBA/BCA/BMC 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

EVS

(*Environmental Studies and Disaster Management*)

[BEnSDM]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Why should we protect biodiversity in nature ?
জৈৱবৈচিত্ৰ সংৰক্ষণ কিয় কৰা উচিত ?

(*b*) How do forests protect our environment ?
বনাঞ্চলসমূহে আমাৰ পৰিৱেশ কিদৰে সুৰক্ষা দিয়ে ?

(*c*) Write the names of some plants and animals found in pond ecosystem.
পুখুৰী পৰিস্থিতিতন্ত্ৰত পোৱা কিছুমান উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণীৰ নাম লিখক ।

(*d*) What are the factors responsible for endemism ?
প্ৰজাতিৰ স্থানীয়তাৰ মূখ্য উপাদান বোৰ কি কি ?

(*e*) Name few air pollutant. Which air pollutant is known as a main cause of Cancer ?
কেইটামান বায়ুপ্ৰদূষকৰ নাম লিখক । কোনটো বায়ুপ্ৰদুষকক কেঞ্চাৰৰ প্ৰধান কাৰক বুলি কোৱা হয় ?

(*f*) What is meant by sustainable development ?
বহনক্ষম উন্নয়ন বুলিলে কি বুজা যায় ?

(*g*) Which national park of Assam is known as 'Biosphere Reserve' ? Mention the animals for which it is famous for.
অসমৰ কোনখন ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যানক 'জীবজগৎ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল' (বায়োস্ফিয়াৰ ৰিজাৰ্ভ) বুলি কোৱা হয় ? এই উদ্যান কি কি জীৱ জন্তুৰ বাবে বিখ্যাত ।

(*h*) Bring out the difference between hazard and disaster.
সংকট আৰু দুৰ্যোগৰ মাজত পাৰ্থক্য লিখক ।

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Name the book which became a pioneering work in modern environmental revolution. Mention the objectives of Environmental Studies.
আধুনিক পৰিৱেশ আন্দোলনৰ পথপদৰ্শক হিচাপে খ্যাত কিতাপখনৰ নাম উল্লেখ কৰক । লগতে পৰিৱেশ অধ্যয়ণৰ উদ্দেশ্যসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*b*) What is meant by deforestration ? How does deforestration impact environment ?
নিৰ্বনীকৰণ মানে কি বুজা যায় ? নিৰ্বনীকৰণে কি দৰে পৰিৱেশৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলাই ?

(*c*) How much area of world's land area is desert ? Explain the characteristics of Desert ecosystem.
পৃথিৱী স্থলভাগৰ শতকৰা কিমান অংশ মৰুভূমি অঞ্চল ? মৰুজ পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ বিশেষত্ব বোৰ লিখক ।

(*d*) How do domestic wastes cause water pollution ?
ঘৰুৱা আৱৰ্জনাই পানী প্ৰদুষণ কিদৰে কৰে ?

(*e*) Describe the various causes of draught.
খৰাঙৰ বিভিন্ন কাৰণবোৰ বৰ্ণনা কৰক ।

(*f*) What is meant by food chain ? State few of its characteristics. $2+2 = 4$
খাদ্য শৃংখল মানে কি বুজা যায় ? ইয়াৰ কিছুমান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State the impact of green revolution on Environment.
সেউজ বিপ্লৱে পৰিৱেশৰ ওপৰত পেলোৱা প্ৰভাৱৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Define Ecosystem. What are the different types of ecosystem. Mention the abiotic factors of an ecosystem. 2+4+2 = 8
পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ সংজ্ঞা লিখক । পৰিস্থিতিতন্ত্ৰৰ প্ৰকাৰসমূহ কি কি ? এটা পৰিস্থিতি তন্ত্ৰত কি কি অজৈৱিক উপাদান থাকে উল্লেখ কৰক ।

(*c*) North Eastern Region of India : A bio-rich area. Explain with examples.
'ভাৰতৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল– এটা উচ্চ জৈৱ অঞ্চল ।' উদাহৰণসহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Briefly describe the impact of volcanic hazard on the environment.
আগ্নেয়গিৰি উদগীৰণৰ প্ৰভাৱ পৰিৱেশৰ ওপৰত কেনেদৰে পৰে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is an emergency aid ? Discuss some emergency aids during a disaster. 2+8 = 10
জৰুৰকালীন সাহায্য মানে কি ? দুৰ্যোগৰ সময়ত গ্ৰহণকৰা কিছুমান জৰুৰকালীন সাহায্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) State different types of soil erosion. Discuss various practices adopted for soil conservation. 4+6 = 10
মাটি ক্ষয়ণৰ প্ৰকাৰসমূহ উল্লেখ কৰক । ভূমি সংৰক্ষণৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss various impact made by increase in population on Environment. Make a list of the ways by which you can control pollution. 6+4 = 10
জনসংখ্যা বৃদ্ধিয়ে পৰিৱেশৰ ওপৰত পেলোৱা বিভিন্ন প্ৰভাৱবোৰ আলোচনা কৰক । পৰিৱেশ প্ৰদূষিত নহ'বৰ বাবে আপুনি নিজাববীয়াকৈ কৰিব পৰা ব্যৱস্থাবোৰৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **276 (AEM05/AEE04/AEP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ASSAMESE

(অসমীয়া ব্যাকৰণ)

[BAE M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 8 = 16$

(ক) তুলনামূলক ব্যাকৰণ মানে কি ?

(খ) 'ঘোষ' আৰু 'অঘোষ ধ্বনি' বুলিলে কি বুজায় ?

(গ) অসমীয়া ভাষাৰ 'বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি' কেইটা আৰু কি কি ?

(ঘ) 'পদৰ যোগ্যতা' বুলিলে কি বুজায় ?

(ঙ) 'সাকল্যবাচক সৰ্বনাম'ৰ সংজ্ঞা নিৰূপণ কৰক ।

(চ) অসমীয়া ভাষাত সম্প্ৰদান কাৰক আছেনে ? চমুকৈ লিখক ।

(ছ) ক্ৰিয়া বিভক্তি বুলিলে কি বুজায় ?

(জ) অসমীয়া ভাষাত কাল আৰু দশা বচক প্ৰাকৃতি কি কি ?

2. তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 5 = 20$

(*ক*) ৰূপগতভাৱে কাল আৰু দশাবাচক কৃৎ প্ৰত্যয়ৰ পিছত সংযোগ হোৱা ক্ৰিয়া বিভক্তিৰ ফলাফল তালিকাবদ্ধ কৰক ।

(*খ*) অসমীয়া ভাষাৰ বচন সম্পৰ্কে উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক ।

(*গ*) অসমীয়া ভাষাৰ সদৰ্থক বাক্যক নঞৰ্থক বাক্যলৈ কেনেদৰে নিব পাৰি উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক ।

(*ঘ*) অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট স্বৰধ্বনিৰ উচ্চাৰণগত বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখক ।

(*ঙ*) ব্যাকৰণৰ চাৰিটা সংজ্ঞা লিখক ।

(*চ*) ব্যাকৰণৰ উপাদানসমূহ বিষয়ে এটি আলচ যুগুত কৰক ।

3. তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $8 \times 3 = 24$

(*ক*) অসমীয়া ব্যাকৰণৰ ইতিহাস সম্পৰ্কে আলোকপাত কৰক ।

(*খ*) অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট ব্যঞ্জণ ধ্বনি সম্পৰ্কে বহলাই আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*গ*) প্ৰকৃতি আৰু সৰ্গৰ বিভিন্ন বিভাগবোৰৰ বিষয়ে এটি আলচ যুগুত কৰক ।

(*ঘ*) ক্ৰিয়া বিভক্তি আৰু শব্দ বিভক্তিৰ পাৰ্থক্যসমূহ নিৰূপণ কৰক । ইছ্–ইল্–আৰু –ইব–ক বিভক্তিৰ মৰ্য্যাদা দিব পাৰিনে ? বহলাই যুক্তি সহকাৰে আলোচনা কৰক ।

4. তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 1 = 10$

(*ক*) অসমীয়া ভাষাৰ লিংগ কেইটা আৰু কি কি ? কি কি উপায় অৱলম্বন কৰি অসমীয়া ভাষাত লিংগ নিৰ্ণয় কৰা হয় উদাহৰণসহ বুজাই লিখক ।

(*খ*) কর্তা বা কর্মৰ প্ৰাধান্যৰ ভিত্তিত কেনেদৰে বাক্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হয় সেই বিষয়ে উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক ।

(*গ*) অসমীয়া ভাষাৰ উৎপত্তি আৰু গঠন অনুসৰি কেইবিধ ধাতু পোৱা যায় ? প্ৰতিটোৰ উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—2 **277 (AEM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ASSAMESE

(অসমীয়া গদ্য সাহিত্য)

[BAE M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 8 = 16$

(*ক*) ভট্টদেৱৰ সাহিত্য কৃতিসমূহৰ চমু পৰিচয় আগবঢ়াওক ।

(*খ*) গীতা–কথাৰ একাদশ অধ্যায় 'বিশ্বৰূপ দৰ্শন'ৰ মূল বিষয়বস্তু কি ?

(*গ*) 'ত্ৰিপুৰা বুৰঞ্জী'ৰ সম্পাদক আৰু লেখক পৰিচিতি আগবঢ়াওক ।

(*ঘ*) বাণীকান্ত কাকতিৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখক ।

(*ঙ*) 'পৃথিৱীৰ অসুখ' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু কি ?

(*চ*) 'গহ্বৰ' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু কি ?

(*ছ*) নৱকান্ত বৰুৱাৰ কৃতি সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখক ।

(*জ*) 'ককাদেউতাৰ হাড়' উপন্যাসখনক ঐতিহাসিক উপন্যাস বুলিব পাৰি নে ?

2. তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 5 = 20$

(*ক*) অসমীয়া গদ্য–সাহিত্যত ভট্টদেৱৰ স্থান বিচাৰ কৰক।

(*খ*) বিশ্বৰূপ দৰ্শন কৰাৰ পিছত অৰ্জুনৰ মনৰ অৱস্থা কেনে হৈছিল আলোচনা কৰক ।

(*গ*) 'ত্ৰিপুৰা দৰবাৰত অসমীয়া কটকী' পাঠাংশৰ কথা নিজৰ ভাষাত লিখক ।

(*ঘ*) 'সাহিত্যত কৰুণ ৰস' পাঠৰ চমু আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*ঙ*) চুটি গল্প হিচাপে 'পৃথিৱীৰ অসুখ' বিচাৰ কৰক ।

(*চ*) ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়াৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পৰ্কে লিখক ।

3. তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $8 \times 3 = 24$

(*ক*) 'ত্ৰিপুৰা দৰবাৰত অসমীয়া কটকী' পাঠৰ মাজেদি ত্ৰিপুৰাৰ কেনেধৰণৰ সামাজিক চিত্ৰ ফুটি উঠিছে ?

(*খ*) 'সাহিত্যত কৰুণ ৰস'ৰ বিষয়বস্তু কি ?

(*গ*) 'পৃথিৱীৰ অসুখ'ৰ চৰিত্ৰসমূহ বিশ্লেষণ কৰক ।

(*ঘ*) ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়াৰ গল্পৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি ?

4. তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 2 = 20$

(*ক*) 'গহ্বৰ' গল্পটোত গল্পকাৰে চৰিত্ৰৰ মনোজগতত প্ৰৱেশৰ কিবা প্ৰচেষ্টা চলাইছেনে ?

(*খ*) ঔপন্যাসিক হিচাপে নৱকান্ত বৰুৱাৰ বিচাৰ কৰক ।

(*গ*) 'ককাদেউতাৰ হাড়'ত প্ৰত্যক্ষ কৰা সমাজখন আৰু তাত বিচৰণ কৰা চৰিত্ৰসমূহৰ বিষয়ে লিখক ।

No. of Printed Pages—4 **278 (PSM05/PSE04/PSP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

POLITICAL SCIENCE

(*Politics in India-I* (*Constitutional Dynamics*))

[BPS M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) In which year was India put directly under the control of the British Crown ? Mention any two rights included in the Swaraj Bill of 1895. 1+1 = 2
কোন চনত ভাৰত শাসনৰ ক্ষমতা প্ৰত্যক্ষভাৱে বৃটিছ চৰকাৰৰ অধীনলৈ নিয়া হৈছিল ? ১৮৯৫ চনৰ স্বৰাজ বিলত সন্নিবিষ্ট কৰা যিকোনো দুটা অধিকাৰ উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Write briefly about the constitution of the United States of America as an important source of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উৎস হিচাপে অমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*c*) Who was the chairperson of the Drafting Committee of the Constituent Assembly of India ? Mention any two provisions of the Indian Constitution adopted from the British Constitution. 1+1 = 2
ভাৰতৰ সাংবিধানিক সভাৰ খচৰা প্ৰস্তুত সমিতিৰ সভাপতি কোন আছিল ? বৃটিছ সংবিধানৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা ভাৰতীয় সংবিধানৰ যিকোনো দুটা ব্যৱস্থা উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Mention any two provisions of the Indian Councils Act of 1861.
১৮৬১ চনৰ ইণ্ডিয়ান কাউঞ্চিলচ আইনৰ দুটা ব্যৱস্থা উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Mention any four freedoms provided by the Article 19 of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১৯ নং অনুচ্ছেদে আগবঢ়োৱা যিকোনো চাৰিটা স্বাধীনতা উল্লেখ কৰক ।

(*f*) Mention any four fundamental duties of Indian Citizens.
ভাৰতীয় নাগৰিকসকলৰ যিকোনো চাৰিটা মৌলিক কৰ্তব্য উল্লেখ কৰক ।

(*g*) Write briefly about any two features of the Directive Principles of State Policy of India.
ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিসমূহৰ যিকোনো দুটা বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(*h*) In which year was the Community Development Project launched in India ? Mention any two Socialist and Economic principles included in Part IV of the Indian Constitution. 1+1 = 2
ভাৰতত কোন চনত সমূহীয়া উন্নয়ন পৰিকল্পনা আঁচনি গ্ৰহণ কৰা হৈছিল ? ভাৰতীয় সংবিধানৰ চতুৰ্থ ভাগত সন্নিবিষ্ট কৰা যিকোনো দুটা সমাজবাদী আৰু অৰ্থনৈতিক নীতি উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write briefly about any four features of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ যিকোনো চাৰিটা বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*b*) Who was the first person to be appointed to the post of the Governor General of Bengal ? Write about the Government of India Act of 1858. 1+3 = 4
বংগদেশৰ প্ৰথমজন গৱৰ্নৰ জেনেৰেল কোন আছিল ? ১৮৫৮ চনৰ ভাৰত চৰকাৰ আইনৰ বিষয়ে লিখক ।

(*c*) Write about the contributions of the Constitution of South Africa, Germany, Canada and Ireland towards the development and framing of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ বিকাশ আৰু ৰচনাৰ ক্ষেত্ৰত দক্ষিণ আফ্ৰিকা, জাৰ্মানী, কানাডা আৰু আয়াৰলেণ্ডৰ সংবিধানৰ অৰিহণাৰ বিষয়ে লিখক ।

(*d*) Write about the meaning of Fundamental Rights. Write briefly about any two features of the Fundamental Rights incorporated in the Constitution of India. 2+2 = 4
মৌলিক অধিকাৰ বুলিলে কি বুজা যায় ? ভাৰতীয় সংবিধানৰ অন্তৰ্গত মৌলিক অধিকাৰসমূহৰ যিকোনো দুটা বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(*e*) Explain the Gandhian principles included in Part IV of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ চতুৰ্থ ভাগত সন্নিবিষ্ট কৰা গান্ধীবাদী নীতিসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Explain the significance of the Directive Principles of State policy included in the Constitution of India.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ অন্তৰ্গত ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিৰ তাৎপৰ্য্য ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Examine the philosophy of the Indian Constitution.
ভাৰতীয় সংবিধানৰ দৰ্শন আলোচনা কৰক ।

(*b*) Explain any eight differences between Fundamental Rights and Directive Principles of State policy incorporated in the Constitution of India.
ভাৰতীয় সংবিধানত সন্নিবিষ্ট কৰা মৌলিক অধিকাৰ আৰু ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশাত্মক নীতিৰ মাজত থকা যিকোনো আঠটা পাৰ্থক্য ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Examine the significance of the fundamental duties for the citizens of a democratic country like India. Write briefly about the Right to Freedom of Religion as inserted in the Constitution of India. 5+3 = 8
গণতান্ত্ৰিক দেশ ভাৰতবৰ্ষৰ নাগৰিকসকলৰ মৌলিক কৰ্তব্যৰ তাৎপৰ্য্য পৰীক্ষা কৰক । ভাৰতীয় সংবিধানত সন্নিবিষ্ট কৰা ধৰ্মীয় স্বাধীনতাৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(*d*) Prepare a note on the colonial legacies in India.
ভাৰতত ঔপনিৱেশিক পৰম্পৰাসমূহৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the background that led to the framing of the Indian Constitution during the period 1919 to 1946.
ভাৰতীয় সংবিধান ৰচিত হোৱাৰ ঐতিহাসিক পটভূমিৰ ১৯১৯ চনৰ পৰা ১৯৪৬ চনলৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Discuss any five legacies of the Freedom Movement of India.
ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ যিকোনো পাঁচটা পৰম্পৰাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Examine the importance of the Right to Constitutional Remedies. Write about the restrictions that can be imposed on Fundamental Rights in India. 5+5 = 10
সাংবিধানিক প্ৰতিকাৰৰ অধিকাৰৰ গুৰুত্ব পৰীক্ষা কৰক । ভাৰতত মৌলিক অধিকাৰসমূহৰ ওপৰত আৰোপ কৰা নিষেধাজ্ঞা সমূহৰ বিষয়ে লিখক ।

No. of Printed Pages—4 **279 (PSM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

POLITICAL SCIENCE

(*Select Political Systems* (*UK and USA*))

[BPS M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) State any two differences between the King and the Crown of the British Executive.
বৃটিছ কাৰ্য্যপালিকাৰ ৰজা আৰু ৰাজসত্তাৰ মাজৰ যিকোনো দুটা প্ৰভেদ উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Write a short note on the Glorious Revolution.
গৌৰৱময় বিপ্লৱৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখক ।

(*c*) In which year was the US Constitution adopted ? Explain the concept of Dual citizenship as mentioned in the Constitution of the US. 1+1 = 2
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানখন কোন চনত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল ? আমেৰিকান সংবিধানত উল্লেখিত দ্বি-নাগৰিকত্বৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Mention two features of the British judiciary.
বৃটিছ ন্যায়পালিকাৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Briefly describe 'Sovereignty of Parliament' as a salient feature of the British Constitution.
বৃটিছ সংবিধানৰ এটা বৈশিষ্ট্য হিচাপে 'সংসদৰ সাৰ্বভৌমত্বৰ' বিষয়ে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰক।

(Turn Over)

(*f*) What are the qualifications required to become the President of America ?
অমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতি হ'বলৈ প্ৰয়োজনীয় অৰ্হতাসমূহ কি ?

(*g*) State two limitations on the powers and functions of the British Parliament.
বৃটিছ সংসদৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্য্যাৱলীৰ ওপৰত থকা দুটা সীমাবদ্ধতা উল্লেখ কৰক ।

(*h*) Explain conventions as a source of the British Constitution.
বৃটিছ সংবিধানৰ উৎস হিচাপে দেশাচাৰসমূহৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the development of the British Constitution during the Anglo Saxon period and the Norman period.
এংলো চেক্সন কাল আৰু নৰ্মাণ কালত হোৱা বৃটিছ সংবিধানৰ বিকাশৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Write short notes on : 2+2 = 4
চমুটোকা লিখক ঃ

(*i*) Separation of Powers
ক্ষমতাৰ পৃথকীকৰণ

(*ii*) Bill of Rights
অধিকাৰ পত্ৰ

(*c*) Briefly explain the procedure for the appointment of judges of the American Supreme Court.
আমেৰিকাৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়াধীশসকলৰ নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) What are the two sources of the powers of the British Crown ? Explain the legislative powers of the British Crown. 1+3 = 4
বৃটিছ ৰাজসত্তাৰ উৎস দুটা কি ? বৃটিছ ৰাজসত্তাৰ বিধায়িনী ক্ষমতাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) State the four basic declarations of the American Declaration of Independence.
আমেৰিকাৰ স্বাধীনতাৰ ঘোষণাপত্ৰত উল্লেখিত চাৰিটা মৌলিক ঘোষণা উল্লেখ কৰক ।

(*f*) Explain briefly the composition of the House of Lords.
লর্ডছ্ সদনৰ গঠনৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the sources of the Constitution of the USA.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানৰ উৎসসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) What do you understand by the cabinet ? Explain any three principles of the British Cabinet System. 2+6 = 8
কেবিনেট বুলিলে কি বুজা যায় ? বৃটিছ কেবিনেট ব্যৱস্থাৰ যিকোনো তিনিটা মূল নীতি ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain any four executive powers of the American President.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ যিকোনো চাৰিটা কার্য্যনির্বাহক ক্ষমতা ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Explain A. V. Dicey's interpretation of the Rule of Law. State any two criticisms against Dicey's concept of Rule of Law. 6+2 = 8
এ॰ ভি॰ ডাইচিৰ 'আইনৰ শাসনৰ' ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক । ডাইচিয়ে আগবঢ়োৱা 'আইনৰ শাসনৰ'ৰ ধাৰণাটোৰ যিকোনো দুটা সমালোচনা লিখক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the election procedure of the American President.
আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচন প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the powers and functions of the House of Commons.
কমন্স সদনৰ ক্ষমতা আৰু কার্য্যাৱলীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) What do you understand by the power of Judicial Review of the US Supreme Court ? Explain the Constitutional basis of Judicial Review. 4+6 = 10
আমেৰিকাৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়িক সমীক্ষাৰ ক্ষমতা বুলিলে কি বুজায় ? ন্যায়িক সমীক্ষাৰ সাংবিধানিক ভেটিৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **280 (EDM05/EDE04/EDP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

EDUCATION

(*Distance Education*)

[BED M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is meant by ODL system ?
মুক্ত আৰু দূৰ শিক্ষণ ব্যৱস্থাৰ অৰ্থ কি ?

(*b*) Write short notes on Commonwealth of Learning (COL).
'কমনওৱেলথ' শিক্ষণৰ ওপৰত চমুটোকা লিখক ।

(*c*) What is meant by learner support services in ODL ?
মুক্ত আৰু দূৰ শিক্ষণ ব্যৱস্থাত শিক্ষাৰ্থীৰ সহায়কাৰী সমলৰ অৰ্থ কি ?

(*d*) State two important roles of study centres in ODL.
মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষা ব্যৱস্থাত অধ্যয়ন কেন্দ্ৰৰ দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা উল্লেখ কৰক ।

(*e*) How would you define women empowerment ?
মহিলা সৱলীকৰণক আপুনি কিদৰে বৰ্ণনা কৰিব ?

(*f*) Mention two important means of quality assurance in Distance Education.
দূৰৱৰ্তী শিক্ষাত গুণগতমান নিশ্চিতকৰণৰ দুটা উল্লেখনীয় উপায় উল্লেখ কৰক ।

(*g*) What is your understanding about blended learning ?
মিশ্রিত শিকন বুলিলে আপুনি কি বুজে ?

(*h*) How did the first open University of the world use ICT for education ?
বিশ্বৰ প্ৰথম মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ে কিদৰে শিক্ষাত তথ্য আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল ?

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Trace the history of distance education in India.
ভাৰতবৰ্ষত দূ�ৰৱৰ্তী শিক্ষাৰ ইতিহাস বৰ্ণনা কৰক ।

(*b*) How would you correlate correspondence education, distance education and open education ?
যোগাযোগ শিক্ষা, দূৰৱৰ্তী শিক্ষা আৰু মুক্ত শিক্ষাৰ মাজত কিদৰে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিব ?

(*c*) What is meant by Counselling in ODL ?
মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষা ব্যৱস্থাত পৰামৰ্শদান বুলিলে কি বুজায় ?

(*d*) Discuss some of the essential components of learner support services.
শিক্ষাৰ্থী সহায়কাৰী সমলৰ কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ মাধ্যমৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) List out the challenges of ICT in educational use.
শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহৃত তথ্য আৰু যোগাযোগ প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহ তালিকাভুক্ত কৰক ।

(*f*) What is Community Radio ? How does it help in extension of distance education ? $2+2 = 4$
সমাজৰ সমূহীয়া অনাঁতাৰ কি ? দূৰৱৰ্তী শিক্ষাৰ বিস্তাৰৰ ক্ষেত্ৰত ই কিদৰে সহায় কৰে ?

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the relevance of distance education in India.
ভাৰতবৰ্ষত দূ�ৰৱৰ্তী শিক্ষাৰ প্ৰাসংগিকতা সম্বন্ধে বৰ্ণনা কৰক ।

(*b*) How is open and distance education related to rural development ?
গ্ৰাম্য বিকাশৰ সৈতে মুক্ত আৰু দূ�ৰৱৰ্তী শিক্ষা কিদৰে জড়িত ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) What is meant by Quality Education ? Why is quality education important for making knowledge economy of a state ?
গুণগত শিক্ষা বুলিলে কি বুজায় ? এখন দেশৰ জ্ঞান অৰ্থনীতি তৈয়াৰ কৰাৰ বাবে গুণগত শিক্ষা কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ ?

(*d*) Discuss the role of ICT in Distance Education.
দূৰৱৰ্তী শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত তথ্য আৰু যোগাযোগ প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ ভূমিকা আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Evaluate the role played by learner support services in the ODL system.
মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষণত, শিক্ষাৰ্থীৰ সহায়কাৰী সমলে পালন কৰা ভূমিকাৰ বিষয়ে মূল্যায়ণ কৰক ।

(*b*) How does ODL play the crucial role in empowering the women of the country ?
দেশৰ মহিলাসকলক সৱলীকৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষণে কিদৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে ?

(*c*) Discuss the strategies that can ensure the quality in education particulary in ODL mode.
শিক্ষাত গুণমান বিশেষকৈ মুক্ত আৰু দূৰৱৰ্তী শিক্ষাত, নিশ্চিত কৰাৰ বাবে কি কি উপায় আছে সেয়া আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **281 (EDM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

EDUCATION

(*Educational Technology*)

[BED M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is meant by the term 'Technology' ?
প্ৰযুক্তিবিদ্যা বুলিলে কি বুজায় ?

(*b*) Mention the main thurst of educational technology.
শৈ□ক্ষক প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ মূল বিষয়টো উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Write any two limitations of lecture method of teaching.
শিক্ষণৰ বক্তৃতা প্ৰদান পদ্ধতিৰ যিকোনো সীমাৱদ্ধতা উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Define the term 'Teaching strategy'.
শিক্ষণ কৌশলৰ সংজ্ঞা দাঙি ধৰক ।

(*e*) What is the full form of SITE ?
SITE ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখক ।

(*f*) Why is mass media significant in education ?
শিক্ষাত গণ মাধ্যম কিয় প্ৰয়োজনীয়তা ?

(*g*) Write the derivative meaning of the term 'system'.
'প্রণালী' শব্দটোৰ বুৎপত্তিগত অর্থটো লিখক ।

(*h*) Write any two functions of the post-active teaching.
শিক্ষাদানৰ পৰৱর্তী কার্য্যকৰী স্তৰৰ যিকোনো দুটা কার্য্য উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *five* questions from the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write about the purposes of models of teaching.
শিক্ষাদান আর্হিৰ উদ্দেশ্য সমূহ লিখক ।

(*b*) "Instructional kits are important in teaching.'— Justify.
'শিক্ষণৰ ক্ষেত্রত নির্দেশনাত্মক সজুঁলিসমূহ গুৰুত্বপূর্ণ' – যুক্তিসহকাৰে বর্ণনা কৰক ।

(*c*) Elaborate SITE as a mass media.
উপগ্রহীয় নির্দেশক দূৰদর্শন পৰীক্ষণক এটি গণমাধ্যম হিচাপে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Mention the basic assumptions of Computer Assisted Instruction.
কম্পিউটাৰ সহায়ক নির্দেশনাৰ মূল অৱধাৰণা সমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Why is pre-active teaching known as planning stage of teaching ? Explain in brief.
শিক্ষণৰ পূর্ব কার্য্যকৰী স্তৰক কিয় পৰিকল্পনাৰ স্তৰ বুলি জনা যায় ? চমুকৈ বর্ণনা কৰক ।

(*f*) Write a short note on System Approach and its advantages.
প্রণালীগত ব্যৱস্থা আৰু ইয়াৰ সুবিধাসমূহৰ বিষয়ে চমুটোকা লিখক ।

3. Answer any *three* questions from the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the aspects of educational technology.
শৈক্ষিক প্রযুক্তিবিদ্যাৰ দিশসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Explain the principles to be maintained in Adopting New Strategy.
শিক্ষাদানৰ নতুন কৌশলৰ গ্রহণৰ ক্ষেত্রত মানি চলিব লগা নীতি সমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain lecture as an autocratic teaching strategy.
বক্তৃতা প্রদানক স্বৈৰতন্ত্রমূলক শিক্ষণ কৌশল হিচাপে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Discuss the modern teaching models forwarded by Joyce and Weil in details.
জয়েচ আৰু ৱেল এ আগবঢ়োৱা আধুনিক শিক্ষণৰ আৰ্হিসমূহৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions from the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define Educational Technology. Discuss the scope of educational technology with appropriate example. 4+6 = 10
শৈক্ষিক প্রযুক্তিবিদ্যাৰ সংজ্ঞা দিয়ক । শৈক্ষিক প্রযুক্তিবিদ্যাৰ পৰিসৰ উদাহৰণসহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) What are the characteristics of a good teaching ? Differentiate between interactive teaching and post-active teaching. 4+6 = 10
উত্তম শিক্ষাদানৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি ? পৰস্পৰৰ ওপৰত ক্রিয়াশীল স্তৰ আৰু শিক্ষাদানৰ পৰৱর্তী কার্য্যকৰী স্তৰৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক ।

(*c*) Describe various modes of computer assisted instruction.
কম্পিউটাৰ সহায়ক নির্দেশনাৰ প্রকাৰসমূহ বর্ণনা কৰক ।

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

SOCIOLOGY

(*Indian Society*)

[BSO M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define urbanisation.
নাগৰীকৰণৰ সংজ্ঞা কৰক ।

(*b*) What do you understand by secular state ?
ধৰ্মনিৰপেক্ষ ৰাষ্ট্ৰ বুলিলে আপুনি কি বুজি পায় ?

(*c*) Write two features of joint family.
যৌথ পৰিয়ালৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখক ।

(*d*) Define jati.
জাতিৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক ।

(*e*) What do you understand by Communalism ?
সাম্প্ৰদায়িকতা বুলিলে কি বুজোৱা হয় ?

(*f*) Define Sanskritisation.
সংস্কৃতিকৰণৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক ।

(*g*) Mention two features of bureaucracy.
আমোলাতন্ত্ৰৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

(*h*) What are the two main sections of the Sikh community ?
শিখ সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰধান শ্ৰেণী দুটা কি কি ?

2. Answer any *five* questions from the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the basic aspects of Hinduism.
হিন্দু ধৰ্মৰ মৌলিক দিশসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Write four characteristics of modernisation.
আধুনিকীকৰণৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখক ।

(*c*) What are the various constitutional provisions to safeguard the rights of the minorities ?
সংখ্যালঘুৰ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰিবলৈ বিভিন্ন সাংবিধানিক বিধান কি কি ?

(*d*) Differentiate between endogamy and exogamy.
অন্তঃবিবাহ আৰু বহিঃবিবাহৰ মাজত পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Discuss the impact of industrialisation on marriage and family.
উদ্যোগীকৰণে বিবাহ আৰু পৰিয়ালৰ ওপৰত কৰা প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*f*) Briefly discuss the diverse economic activities of the tribes.
জনজাতিসমূহৰ বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ অৰ্থনৈতিক কাৰ্য্যকলাপৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the impact of western education on Indian society.
ভাৰতীয় সমাজত পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Are caste based practices prevalent in the modern society ? Discuss.
আধুনিক সমাজত জাতি ভিত্তিক প্রথা প্রচলিত হয় নে ? আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the beliefs and practices of two major religions in India.
ভাৰতৰ যিকোনো দুটা প্রধান ধর্মৰ বিশ্বাস আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*d*) Define kinship. Explain the kinship system of North India.
স্বজনতাৰ অর্থ দর্শাওক । উত্তৰ ভাৰতৰ স্বজন পদ্ধতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions from the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Critically analyse the impact of development projects in the tribal economy.
জনজাতীয় অর্থনীতিত উন্নয়ন প্রকল্পৰ প্রভাৱ সমালোচনাত্মকভাৱে বিশ্লেষণ কৰক ।

(*b*) Indian family is undergoing major changes. Mention some of its major factors and consequences.
ভাৰতীয় পৰিয়ালত বৃহৎ পৰিৱর্তন ঘটিছে । ইয়াৰ কিছুমান প্রধান কাৰক আৰু পৰিণতি উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Analyse the relationship between Westernisation and Modernisation.
পশ্চিমীয়াকৰণ আৰু আধুনিকীকৰণৰ মাজৰ সম্পর্ক বিশ্লেষণ কৰক ।

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

SOCIOLOGY

(*Rural and Urban Sociology*)

[BSO M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Write two characteristics of rural societies.
গ্ৰাম্য সমাজৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখক ।

(*b*) State the meaning of rural-urban continuum.
গাওঁ-নগৰৰ অবিচ্ছিন্ন সম্বন্ধ বুলিলে কি বুজায় ?

(*c*) List two components of Minimum Needs Programme.
ন্যূনতম প্ৰয়োজনীয়তাৰ আঁচনিৰ দুটা বিষয়বস্তু লিখক ।

(*d*) What is meant by Zamindari System ?
জমিদাৰী প্ৰথা বুলিলে কি বুজায় ?

(*e*) What is meant by rural development ?
গ্ৰাম্য উন্নয়ন বুলিলে কি বুজায় ?

(*f*) State two such factors of migration.
প্ৰব্ৰজনৰ বাবে দুটা আকষ□ণীয় কাৰক উল্লেখ কৰক ।

(*g*) What is meant by Urbanisation ?
নগৰীকৰণ বুলিলে কি বুজায় ?

(*h*) State two differences between rural and urban societies.
গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয় সমাজৰ মাজৰ দুটা প্ৰভেদ উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *five* questions from the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the importance of people's participation in rural development.
গ্ৰাম্য উন্নয়ণত ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Write a short note on occupational structure in rural societies.
গ্ৰাম্য সমাজৰ বৃত্তিমূলক সংৰচনা বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*c*) Write a short note on Feudalism.
সামন্তবাদী প্ৰথাৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

(*d*) Write four objectives of National rural Health Mission, 2005-2012.
ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ স্বাস্থ্য অভিযান ২০০৫-২০১২ ৰ চাৰিটা প্ৰধান লক্ষ্যৰ বিষয়ে লিখক ।

(*e*) Explain the importance of Panchayati Raj System.
পঞ্চায়তৰাজ ব্যৱস্থাৰ গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Write a short note on land relation during ancient period.
প্ৰাচীন যুগৰ ভূমিসম্পৰ্কৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখক ।

3. Answer any *three* questions from the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the subject matter of rural sociology.
গ্ৰাম্য সমাজতত্ত্বৰ বিষয়বস্তু ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Discuss the Land Reform Programmes in independent India.
স্বৰাজোত্তৰ ভাৰতত ভূমি সংস্কাৰৰ আঁচনি সমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Write an essay on Green Revolution.
সেউজ বিপ্লৱৰ ওপৰত এখন ৰচনা লিখক ।

(*d*) Discuss the salient features of tribal sub plan.
জনজাতীয় উপ-পৰিকল্পনাৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions from the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the emerging trends in urbanisation.
নগৰীকৰণৰ নতুন ধাৰাবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the process of development in tribal areas.
জনজাতীয় এলেকাত উন্নয়নৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Explain the land ownership patterns in Indian village societies.
ভাৰতীয় গ্ৰাম্য সমাজত ভূমিৰ মালিকীস্বত্বৰ পদ্ধতিবোৰ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **284 (ECM05/ECE04/ECP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ECONOMICS

(*Macro-Economic Theory*)

[BEC M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is personal disposable income ?
ব্যৱহাৰযোগ্য ব্যক্তিগত আয় কাক বোলে ?

(*b*) State the exclusions from the calculations of national income.
ৰাষ্ট্ৰীয় আয় গণনা কৰোতে বৰ্জন কৰিবলগীয়া বিষয়সমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Write the economic significance of the statement 'in the long-run we all dead' given by J. M. Keynes.
'দীৰ্ঘকালত আমাৰ সকলোৰে মৃত্যু হ'ব'– বুলি জে॰ এম॰ কেইন্‌চে দিয়া মন্তব্যটিৰ অৰ্থনৈতিক তাৎপৰ্য্য ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) What is effective demand ? Mention the two components of effective demand.
সক্ৰিয় চাহিদা মানে কি ? সক্ৰিয় চাহিদাৰ উপাদান দুটা উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Define average propensity to consume.
ভোগৰ গড় প্ৰৱণতাৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*f*) State how investment is important in consumption function.
ভোগকার্য্যত বিনিয়োগৰ গুৰুত্ব উল্লেখ কৰক ।

(*g*) What is autonomous investment ?
স্বতন্ত্ৰ বিনিয়োগ কাক বোলে ?

(*h*) State any two significance of Hick's theory of trade cycle.
হিক্সৰ বাণিজ্য-চক্ৰৰ তত্ত্বটোৰ দুটা উপযোগিতা উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) 'NNP = GNP – Depreciation'. Explain the equation.
'শুদ্ধ ৰাষ্ট্ৰীয় উৎপাদন = মুঠ ৰাষ্ট্ৰীয় উৎপাদন – অৱক্ষয়' – সমীকৰণটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Explain the output approach method of estimating national income.
ৰাষ্ট্ৰীয় আয় গণনাৰ উৎপাদন মাৰ্গটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) 'Supply creates its own demand'- Explain the statement in brief.
'যোগানে নিজেই চাহিদা সৃষ্টি কৰি লয়' – বক্তব্যটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Write a short note on marginal efficiency of capital.
মূলধনৰ প্ৰান্তিক কাৰ্য্যদক্ষতাৰ বিষয়ে এটা চমুটোকা লিখক ।

(*e*) Bring out the importance of the economic policy of the government and political climate of a country on the level of investment.
চৰকাৰৰ আৰ্থিক নীতি ৰাজনৈতিক বাতাবৰণে দেশৰ বিনিয়োগৰ স্তৰত কেনে তাৎপর্য্য বহন কৰে লিখক ।

(*f*) Clarify the meaning of anti-cyclical measures.
বাণিজ্য-চক্ৰ-প্ৰতিৰোধ উপায়ৰ অর্থ স্পষ্টকৈ লিখক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the classical theory of employment.
নিয়োগৰ সংস্থাপিক তত্ত্বটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Elaborate the factors affecting consumption function.
ভোগকার্য্য প্রভাৱিত কৰা কাৰক বোৰ বহলাই লিখক ।

(*c*) Explain the Keynesian concept of consumption function with the help of equation and diagram.
সমীকৰণ আৰু চিত্রৰ সহায়ত কেইনচ্ৰ ভোগ কার্য্যৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Illustrate how the rate of interest affect investment behaviour in an economy.
সুদৰ হাৰে এখন অর্থনীতিত বিনিয়োগৰ আচৰণ কিদৰে প্রভাৱিত কৰে ব্যাখ্যা কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Draw a two-sector national income model and explain the inter-relationship between the household and business firm sector in generating income in production process.
ৰাষ্ট্রীয় আয়ৰ দ্বৈত-খণ্ডৰ বৃত্তাকাৰ প্রবাহ আৰ্হি অংকন কৰি আয় আহৰণৰ ক্ষেত্রত ঘৰুৱাখণ্ড আৰু বাণিজ্যিক খণ্ডৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্ক দেখুৱাওক ।

(*b*) How does a country determine its equilibrium level of national income ? Explain by using Kenyesian model.
এখন দেশে ভাৰসাম্য ৰাষ্ট্রীয় আয় কিদৰে নির্ধাৰণ কৰে ? কেইন্চীয় আৰ্হিৰ দ্বাৰা ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) What is trade cycle ? Explain its different phases with the help of a diagram.
ব্যৱসায় চক্র মানে কি ? এটা চিত্র অংকন কৰি ইয়াৰ স্তৰসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **285 (ECM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ECONOMICS

(*Micro and Macro Theories of Distribution*)

[BEC M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Distinguish between nominal and real wage.
মুদ্ৰা আৰু প্ৰকৃত মজুৰিৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰক ।

(*b*) Define rent.
খাজনাৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াওক ।

(*c*) Distinguish between net and gross interest.
নিগুট আৰু মুঠ সুতৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰক ।

(*d*) Why is profit different from other factors of production ?
উৎপাদনৰ আন উপাদানকৈ লাভ কেনেকৈ বেলেগ ?

(*e*) What is meant by subsistence wage ?
ন্যূনতম মজুৰি বুলিলে কি বুজায় ?

(*f*) How can surplus value of labour be increased ?
শ্ৰমৰ উদ্বৃত্ত মূল্য কেনেদৰে বৃদ্ধি কৰিব পাৰি ?

(*g*) State the meaning of wage.
মজুৰীৰ অর্থ লিখক ।

(*h*) Mention any two determinants of real wage.
প্রকৃত মজুৰিৰ যিকোনো দুটা নির্ণায়ক উল্লেখ কৰক ।

2. Answer any *five* questions of the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Briefly explain the problem associated with distribution of income between factors of production.
উৎপাদনৰ উপাদানসমূহৰ মাজত আয় বিতৰণৰ লগত জড়িত সমস্যাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Write a short note on collective bargaining.
একত্রিত দৰদামৰ ওপৰত এটা চমুটোকা লিখক ।

(*c*) State the components of gross interest.
মুঠ সুতৰ আনুষংগিক অংশবোৰ উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Explain how rate of interest is determined by classical theory of interest.
সুতৰ সংস্থাপিক তত্ত্বত সুত কেনেকৈ নির্ধাৰণ কৰা হয় ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Distinguish between risk and uncertainty as mentioned by Knight.
নাইটে উল্লেখ কৰা ধৰণে বিপদাশঙ্কা আৰু অনিশ্চয়তাৰ মাজৰ পার্থক্য নির্ণয় কৰক ।

(*f*) How does an innovation bring profit to the entrepreneur ? Explain.
উদ্ভাৱনে উদ্যোগীলৈ কেনেদৰে লাভ কৰিয়াই আনে ? ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *three* questions of the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the features of Ricardian theory of rent.
ৰিকার্ডোৰে আগবঢ়োৱা খাজনা তত্ত্বটোৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Explain liquidity preference theory of interest.
সুতৰ তাৰল্য প্ৰীতি তত্ত্বটো ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Critically explain the risk theory of profit.
লাভৰ আশংকা তত্ত্বটোৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়াওক ।

(*d*) Explain in detail the concept of gross profit.
মুঠ লাভৰ ধাৰণাটো বহলাই ব্যাখ্যা কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) :
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ
$10 \times 2 = 20$

(*a*) Discuss the marginal productivity theory of distribution.
বিতৰণৰ প্ৰান্তীয় উৎপাদনশীলতা তত্ত্বটো আলোচনা কৰক ।

(*b*) Diagramatically explain the concept of Quasi-rent.
আধা খাজনাৰ ধাৰণাটো চিত্ৰৰ সহায়ত ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain the Ricardian theory of income distribution.
ৰিকার্ডোৰে আগবঢ়োৱা আয় বিতৰণৰ তত্ত্বটো ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **286 (PHM05/PHE04/PHP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

PHILOSOPHY

(*Indian Philosophy-II*)

[BPH M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define Satkaryavada.
সৎকাৰ্যবাদ কি ?

(*b*) What is 'Dar°ana' ?
'দৰ্শন' কি ?

(*c*) What is v¨tti ?
বৃত্তি মানে কি ?

(*d*) Define sampraj®¢ta yoga.
সম্প্ৰজ্ঞাত সমাধি কি ?

(*e*) What is 'Kaivalya', according to Yoga system ?
যোগ দৰ্শনৰ মতে 'কৈৱল্য' মানে কি ?

(*f*) What is mediate knowledge ?
ব্যৱহৃত জ্ঞান কি ?

(*g*) What is non-apprehension ?
অনুপলব্ধি কি ?

(*h*) What is the literal meaning of the term 'Vedanta' ?
'বেদান্ত'ৰ আক্ষৰিক অর্থ কি ?

2. Answer any *five* questions from the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss briefly the Neti Neti concept of Brahmam.
ব্ৰহ্মম নেতি-নেতি ধাৰণাটো চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Briefly explain the features of m¢ya.
মায়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain briefly the relation between Brahman and the world.
ব্ৰহ্ম আৰু জগতৰ মাজত থকা সম্পৰ্কটো চমুকৈ লিখক ।

(*d*) What is spirit ? Briefly discuss it according to Ramanuja.
চিৎ কি ? ৰামানুজৰ মত অনুসৰি ব্যাখ্যা কৰক ।

(*e*) Write a short note on ¹a¼kara's concept of m¢ya.
শংকৰৰ মায়া সম্পৰ্কে থকা ধাৰণাৰ বিষয়ে এটি চমুটোকা লিখক ।

(*f*) What is asrayanupapatti ? Briefly explain.
আশ্ৰয় অনুপপত্তি মানে কি ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

3. Answer any *three* questions from the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the charges of R¢m¢nuja against ¹a¼kara's doctrine of m¢ya.
শংকৰৰ মায়াবাদৰ বিৰুদ্ধে ৰামানুজৰ অভিযোগসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) What are the two realities of S¢¼khya system ? Discuss.
সাংখ্য দর্শনৰ চৰম দুটা সত্তা কি কি ? আলোচনা কৰক ।

(*c*) Describe the nature and form of Yoga.
যোগৰ স্বৰূপ আৰু আকাৰৰ বৰ্ণনা আগবঢ়াওক ।

(*d*) Discuss the nature of valid knowledge.
বৈধ জ্ঞানৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions from the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the theories of error of Mima¼s¢ system.
মীমাংসা দর্শনত ভ্রান্তি সম্পর্কীয় মতবাদ কেইটা আলোচনা কৰক ।

(*b*) Why the Upanisads are regarded as Ved¢nta ?
উপনিষদক কিয় বেদান্ত বোলা হয় ? আলোচনা কৰক ।

(*c*) Why is Ramanuja's philosophy known as Vi°i¾° ¢dvaitavada ? Explain.
ৰামানুজৰ দর্শনক কিয় বিশিষ্টাদ্বৈতবাদ বোলা হয় ? ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **287 (PHM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

PHILOSOPHY

(*Philosophy of Religion*)

[BPH M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Briefly describe the utility of religion.
ধৰ্মৰ উপযোগিতাৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) Briefly comment on the nature of religion.
ধৰ্মৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে দুআষাৰ মন্তব্য আগবঢ়াওক ।

(*c*) What do you mean by Philosophy of religion ?
ধৰ্ম দৰ্শন বুলিলে কি বুজায় ?

(*d*) State the four characteristics of consciousness.
চেতনাৰ চাৰি প্ৰকাৰৰ লক্ষণ কি কি ?

(*e*) State the meaning of 'God is justice'.
'ঈশ্বৰ বিচাৰকৰ্তা' – এই ধাৰণাটোৰ অৰ্থ উল্লেখ কৰক ।

(*f*) What are the moral attributes of God ? Explain briefly.
ঈশ্বৰৰ নৈতিক গুণাৱলীসমূহ কি কি ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*g*) What does the term 'teleological' mean ?
'teleological' পদটোৰে কি বুজায় ?

(*h*) What is ontological argument ?
তত্ত্বমূলক যুক্তি বুলিলে কি বুজায় ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Briefly explain the scope of religion.
ধৰ্মৰ পৰিসৰ সম্পৰ্কে চমুকৈ লিখক ।

(*b*) Explain briefly the difference between religion and science.
ধৰ্ম আৰু বিজ্ঞানৰ মাজত থকা পাৰ্থক্য চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Explain the relationship between Religion and Philosophy.
ধৰ্ম আৰু দৰ্শনৰ মাজৰ সম্পৰ্ক ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) Briefly comment on consciousness put forward by Philosophers like Husserl and Descartes.
হুৰ্ছাল আৰু ডেকার্টে চেতনাৰ বিষয়ে আগবঢ়োৱা মতামতৰ ওপতৰ মন্তব্য আগবঢ়াওক ।

(*e*) Can God be really proved ? Explain briefly.
ঈশ্বৰক প্ৰকৃতাৰ্থত প্ৰমাণ কৰিব পাৰিনে ? চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক ।

(*f*) Briefly comment on the cosmological argument for the existence of God.
বিশ্বতত্ত্বমূলক যুক্তিৰ বিষয়ে চমুকৈ মন্তব্য আগবঢ়াওক ।

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the necessity of religion.
ধৰ্মৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা আগবঢ়াওক ।

(*b*) What is religious consciousness ? Analyse the different aspects of religious consciousness.
ধর্মীয় চেতনা কি ? ধর্মীয় চেতনাৰ বিভিন্ন স্থিতিৰ বিশ্লেষণ কৰক ।

(*c*) What are the moral attributes of God ? Discuss.
ঈশ্বৰৰ নৈতিক গুণাৱলী চমুকৈ আলোচনা কৰক ।

(*d*) Critically discuss Moral arguments for the existence of God.
ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব সম্বন্ধীয় নৈতিক যুক্তিটো সমালোচনামূলকভাৱে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is the relation between religion, philosophy and science ? Are they inter-related ? Discuss.
ধর্ম, দর্শন আৰু বিজ্ঞানৰ মাজত সম্বন্ধ কি ? তিনিওটাৰে মাজত আন্তঃসম্পর্ক আছেনে ? আলোচনা কৰক ।

(*b*) Explain Rudolf Otto's view on religious consciousness.
ৰূডলফ্ অট'ৰ ধর্মীয় চেতনা সম্পর্কে মতামত আগবঢ়াওক ।

(*c*) Explain Metaphysical attributes of God.
ঈশ্বৰৰ তাত্ত্বিক গুণাৱলী ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **288 (HTM05/HTE04/HTP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

HISTORY

(*History of India Under Colonial Rule*)

[BHT M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Who was Mirkasim ?
মীৰকাছিম কোন আছিল ?

(*b*) State the objectives of the Deoband Movement.
দেওবন্দ আন্দোলনৰ উদ্দেশ্যবোৰ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) Name some great personalities associated with the Prarthana Samaj.
প্ৰাৰ্থনা সমাজৰ লগত জড়িত কেইগৰাকীমান বিখ্যাত ব্যক্তিৰ নাম লিখক ।

(*d*) Who were the leaders of the Santhal uprising ?
সান্থাল বিদ্ৰোহৰ নেতৃত্ব দিয়াসকল কোন আছিল ?

(*e*) Name the first peasant uprising of Assam ?
অসমৰ প্ৰথম কৃষক বিদ্ৰোহটোৰ নাম কি ?

(*f*) In which year was the Indian National Congress founded ? Who was its first President ?
ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ কোন চনত প্ৰতিষ্ঠা হৈছিল ? অনুষ্ঠানটিৰ প্ৰথম জন সভাপতি কোন আছিল ?

(*g*) Where was the 'Azad Hind' Government formed and by whom ?
'আজাদ হিন্দ' চৰকাৰ ক'ত আৰু কাৰ দ্বাৰা গঠন হৈছিল ?

(*h*) Who were the members of the Cabinet Mission Plan ?
কেবিনেট মিছন আঁচনিৰ সদস্যসকল কোন কোন আছিল ?

2. Write short notes on any *five* questions from the following (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ চমু টোকা লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Second Anglo-Mysore War
দ্বিতীয় ইংগ–মহীশূৰ যুদ্ধ

(*b*) Annie Besant and the Theosophical Society.
এনি বেছাণ্ট আৰু দ্যা থিঅ'ছফিকেল ছ'চাইটি ।

(*c*) Deccan Riots
দক্ষিণাত্যৰ বিদ্রোহ

(*d*) Role of Press in the growth of Indian Nationalism.
ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদৰ বিকাশত সংবাদ মাধ্যমৰ ভূমিকা ।

(*e*) Gandhi-Irwin Pact.
গান্ধী–আৰউইন চুক্তি ।

(*f*) Mountbatten Plan.
মাউণ্টবেটেন পৰিকল্পনা ।

3. Answer any *three* questions from the following (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Give a critical analysis of the reform movement that swept India in the 19th century.
ঊনৈশ শতিকা ভাৰতবৰ্ষক অগ্ৰগামী কৰি তোলা সংস্কাৰ আন্দোলনবোৰৰ বিষয়ে এক সমালোচনাত্মক দৃষ্টিভংগী আগবঢ়াওক ।

(*b*) How did the growth of nationalism help in the formation of Political association in India ?
জাতীয়তাবাদৰ বিকাশে ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক সংগঠনসমূহৰ সৃষ্টিত কেনেদৰে সহায় কৰিছিল ?

(*c*) Why did Mahatma Gandhi launch the Non-Cooperation Movement ? What was its contribution in the freedom struggle of India ?
মহাত্মা গান্ধীয়ে কিয় অসহযোগ আন্দোলন আৰম্ভ কৰিছিল ? ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত এই আন্দোলনৰ অৱদান কি ?

(*d*) Discuss the circumstances leading to the partition of India. Discuss the main provisions of the Indian Independence Act of 1947.
যিবোৰ পৰিস্থিতিয়ে ভাৰতক বিভাজনলৈ ঠেলি দিলে তাৰ এক আলোকপাত কৰক । ভাৰতৰ স্বাধীনতা আইন, ১৯৪৭ ৰ মূল দফাবোৰ আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the salient features of the Permanent Settlement. Evaluate its merits and demerits.
চিৰস্থায়ী বন্দবস্তৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰক । এই ব্যৱস্থাৰ উপকাৰিতা আৰু অপকাৰিতাৰ মূল্যাংকন কৰক ।

(*b*) What were the effects and significance of the peasant uprisings ?
কৃষক বিদ্রোহবোৰৰ প্ৰভাৱ আৰু তাৎপর্য্যবোৰ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Why was the Cabinet Mission sent to India ? What were the main features of its scheme ?
কি কাৰণে ভাৰতলৈ কেবিনেট মিছন পঠিওৱা হৈছিল ? এই আঁচনিৰ মূল বৈশিষ্ট্যবোৰ কি আছিল ?

No. of Printed Pages—3 **289 (HTM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

HISTORY

(*History of Modern Europe* (*1878-1945*))

[BHT M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) In which year did the 'Young Turks' acquire power in Turkey ? Who led the Young Turks Movement ?
কোন চনত ইয়ং টাৰ্কসকলে তুৰস্কৰ ক্ষমতা দখল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল ? ইয়ং টাৰ্ক আন্দোলনৰ নেতা কোন আছিল ?

(*b*) State the immediate cause of the First World War ?
প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধৰ তাৎক্ষণিক কাৰণ উল্লেখ কৰক ।

(*c*) What was Duma ? What was its role ?
ডুমা কি ? ইয়াৰ ভূমিকা কি আছিল ?

(*d*) Who were the Mensheviks ?
মনছেভিকসকল কোন আছিল ?

(*e*) Was the League of Nations successful in spreading the spirit of internationalism ?
আন্তৰ্জাতিকতাবাদৰ মনোভাৱ সম্প্ৰসাৰণ কৰাত জাতিসংঘ সকল হৈছিলনে ?

(*f*) Why did Hitler violate the Treaty of Versailles ?
হিটলাৰে ভাৰ্ছাই চুক্তি কিয় উলংঘা কৰিছিল ?

(*g*) Name the countries who formed the Allied power.
মিত্রশক্তি গঠন কৰা ৰাষ্ট্রকেইখনৰ নাম উল্লেখ কৰক ।

(*h*) Do you agree that the Second World War was a 'total war' ? Why ?
দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ এখন 'পূৰ্ণ পৰ্য্যায়ৰ যুদ্ধ' আছিল বুলি আপুনি একমতনে ? কিয় ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the consequences of the Balkan Wars ?
বলকান যুদ্ধৰ ফলাফলৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*b*) How far imperialism was responsible for the outbreak of the First World War ? Explain.
সাম্রাজ্যবাদ প্রথম বিশ্বযুদ্ধ সংঘটিত হোৱাৰ বাবে কিমানদূৰ দায়ী ? ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Describe the social condition of Russia before Russian Revolution.
ৰুছ বিপ্লৱৰ আগতে ৰাছিয়াৰ সামাজিক অৱস্থা বৰ্ণনা কৰক ।

(*d*) Discuss the approach of Lenin towards the Orthodox Church.
ৰক্ষণশীল গীৰ্জাৰ প্রতি লেলিনৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*e*) 'The Peace Treaty of Versailles was a dictated peace based on the spirit of revenge.' Discuss.
'ভাৰ্ছাই শান্তি চুক্তি আছিল শান্তি প্রতিষ্ঠাৰ আঁৰত এক প্রতিশোধমূলক আঁচনি ।' আলোচনা কৰক ।

(*f*) Discuss the shift in the balance of power in the international politics after the Second World War.
দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত আন্তঃৰাষ্ট্রীয় ৰাজনীতিত শক্তিৰ বা ক্ষমতাৰ ভাৰসাম্যতাৰ পৰিৱৰ্তনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) What is Pan Slavism ? Discuss the Russo-Turkish War of 1877-78. 2+6 = 8
পানশ্লেভিজম কি ? ১৮৭৭-৭৮ চনৰ ৰাছিয়া-তুৰস্কৰ যুদ্ধৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the reforms introduced by Joseph Stalin in Russia.
জোচেফ ষ্টেলিনে ৰাছিয়াত প্ৰৱৰ্তিত কৰা সংস্কাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Who was Benito Mussolini ? Did he mobilise support base for his Fascist Party ? 3+5 = 8
বেনিটো মুছলিনি কোন আছিল ? তেওঁ কি দৰে নিজৰ ফেচিষ্ট দলৰ প্ৰতি সমৰ্থন গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছিল ?

(*d*) Discuss the causes and the far-reaching consequences of the World War-II. 4+4 = 8
দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ কাৰণসমূহ আৰু ফলাফলৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Account for the outbreak of the Russian Revolution in 1917.
১৯১৭ চনৰ ৰুছ বিপ্লৱ হোৱাৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the foreign policy of Germany under Nazism.
নাজীবাদৰ অধীনত জাৰ্মানীৰ বৈদেশিক নীতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss the rise of South Asian powers with reference to China and Japan. 5+5 = 10
চীন আৰু জাপানৰ সন্দৰ্ভত দক্ষিণ এছিয়াৰ শক্তিৰ উত্থানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **290 (SKM05/SKE04/SKP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

SANSKRIT

(*Some Important Components of Sanskrit Learning*)

[BSK M/P-03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 8 = 16$

(*a*) ইন্দো-ইউৰোপীয় ভাষাৰ ভাগ কেইটা আৰু কি কি লিখক ।

(*b*) বৈদিক সংস্কৃতত উপসৰ্গৰ ব্যৱহাৰ কেনেদৰে হোৱা দেখা যায় লিখক ।

(*c*) 'তদ্ভৱ শব্দ' বুলিলে কি বুজে লিখক ।

(*d*) সত্যৰ ওপৰত আধাৰিত এফাঁকি সুভাষিত বচন লিখক ।

(*e*) 'আচাৰ্য: শিষ্যান্ পাঠয়তি'- এই বাক্যশাৰী কৰ্মবাচ্যলৈ পৰিবৰ্তন কৰক ।

(*f*) '10:15' আৰু '8:45'- এই সময় দুটা সংস্কৃতত আখৰেৰে লিখক ।

(*g*) 'ভবান্' আৰু 'ভৱতঃ' পদ দুটাৰ সলনি স্ত্ৰীলিঙ্গত কোন দুটা পদ ব্যৱহাৰ হয় লিখক ।

(*h*) সংস্কৃত ব্যাকৰণ অনুসৰি কাৰক কেইবিধ আৰু কি কি লিখক ।

2. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $4 \times 5 = 20$

(a) সংস্কৃত বাক্যত কৰ্ত্তা আৰু ক্ৰিয়াৰ প্ৰয়োগ সম্পৰ্কে চমুকৈ বুজাই লিখক ।

(b) বাক্যত লট্ লকাৰৰ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(c) ব্যাকৰণত উপসাৰি সংখ্যা কেইটা আৰু কি কি ? চমুকৈ বুজাই লিখক ।

(d) ন হি প্রতিজ্ঞাং কুর্বন্তি বিতথাং সত্যবাদিন: ।
লক্ষণং হি মহত্বস্য প্রতিজ্ঞাপরিপালনম্ ।।
– এই সুভাষিত শ্লোকফাঁকিৰ ভাবাৰ্থ লিখক ।

(e) অস্ ধাতুৰ লঙ্ লকাৰৰ ধাতুৰূপ লিখক ।

(f) 77 (৭৭), 89 (৮৯), 44 (৪৪), আৰু 37 (৩৭)- এই সংখ্যাকেইটা সংস্কৃতত আখৰত লিখক ।

3. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *তিনিটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $8 \times 3 = 24$

(a) সংস্কৃত ভাষাৰ ঐতিহাসিক পটভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(b) বৈদিক সংস্কৃত ভাষাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখক ।

(c) তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ পাঠ্য অনুসৰি সংস্কৃত ভাষাত দিয়ক ঃ

(i) কুমার: স্বয়ং কিং কিং পচতি ?

(ii) নির্মলা কস্যাং শ্রেণ্যাং কথং বা অনুপস্থিতা ভবিতুং ন ইচ্ছতি ?

(iii) কেশবস্য রাত্রৌ সমীচীনা নিদ্রা কথং ন আয়াতি ?

(iv) জয়ন্তস্য ভগিনী কিং করোতি ?

(d) 'কিম্' শব্দটো পুংলিঙ্গত সকলো বিভক্তিৰ তিনিওটা বচনত শব্দৰূপ লিখক ।

4. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *দুটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $10 \times 2 = 20$

(a) ইন্দো-ইউৰোপীয় ভাষা আৰু সংস্কৃত ভাষাৰ মাজত থকা সম্পৰ্কৰ বিষয়ে বহলাই লিখক ।

(b) তলত উদ্ধৃত পাঠ্যাংশ পঢ়ি সংস্কৃততে সোধা প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰবোৰো সংস্কৃততে লিখক ঃ $2 \times 5 = 10$

धारानगर्या भोजो नाम राजा आसीत् । जन्मनैव बुद्धिमान् सुयोग्येभ्यः गुरुभ्यः अधीत्य सः शीघ्रं विद्वान् अभवत् । सिंहासनम् अधिष्टितः सः सुप्रबन्धेन स्वराज्यं समृद्धम् अकरोत् । तस्य राज्ये जनाः सदाचारिणः आसन्, राज्ञः प्रेरणया गुणानुरागिभिः धनवद्भिः अनेके विद्यालयाः पुस्तकालयाश्च स्थापिताः । कलाविद्भिः शिल्पिभिः भव्यानि भवनानि, रम्याणि मन्दिराणि च निर्मितानि ।

(i) भोजो नाम राजा कुत्र आसीत् ?

(ii) भोजः कथं विद्वान् अभवत् ?

(iii) भोजस्य राज्ये जनाः कीदृशः आसन् ?

(iv) राज्ञः प्रेरणया धनवद्भिः के स्थापिताः ?

(v) 'समृद्धिम्' 'मन्दिराणि' च इति शब्दद्वयस्य एकं एकं वाक्यं लिखत ।

(c) তলত দিয়া বাক্যসমূহৰ যিকোনো পাঁচটা সংস্কৃতলৈ অনুবাদ কৰক ঃ $2 \times 5 = 10$

(i) শিষ্যসকল গুৰুৰ স্নেহৰ পাত্ৰ ।

(ii) গছবোৰত ফুলবোৰ ফুলি আছে ।

(iii) আমাৰ ভাৰতবৰ্ষ অতিশয় বিশাল ।

(iv) কোনো এখন ৰাজ্যত বিক্ৰমাদিত্য নামৰ এজন ৰজা আছিল ।

(v) এই পৃথিৱীত জ্ঞানতকৈ পৱিত্ৰ একো নাই ।

No. of Printed Pages—2 **291 (SKM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

SANSKRIT

(*History of Indian Philosophy*)

[BSK M-07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ $2 \times 8 = 16$

(a) সৎকাৰ্য্যবাদৰ কেইটা ৰূপ ? নামকেইটা লিখক ।

(b) চিত্তৰ ক্লেশ কেইপ্ৰকাৰৰ আৰু কি কি ?

(c) হেত্বাভাস কাক বোলে ? ই কেইপ্ৰকাৰৰ আৰু কি কি ?

(d) বৈশেষিক দৰ্শনৰ মতে কৰ্ম কেইপ্ৰকাৰৰ আৰু কি কি ?

(e) মীমাংসা দৰ্শনৰ ভাগ দুটাৰ নাম লিখক ।

(f) জীৱাত্মাৰ চাৰিটা ভিন্ ভিন্ অৱস্থাৰ নাম কি ?

(g) বল্লভাচাৰ্য্যৰ মতে জীৱৰ মুক্তিলাভৰ উপায় কেইটা আৰু কি কি ?

(h) 'আৰ্য্যসত্য' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

2. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ
$4 \times 5 = 20$

(a) সাংখ্যদৰ্শনৰ মতে প্ৰত্যক্ষ প্ৰমাণৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(b) যোগদৰ্শনত বৰ্ণিত চিত্তভূমিৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লিখক ।

(c) বৈশেষিক দৰ্শনৰ 'অভাৱ' পদাৰ্থৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(d) মীমাংসা দৰ্শনত ঈশ্বৰৰ স্থান সম্পৰ্কে চমু বৰ্ণনা কৰক ।

(e) 'চাৰ্বাক' শব্দৰ অৰ্থ বুজাই লিখক ।

(f) বৈভাষিক দৰ্শন অথবা বাহ্যপ্ৰত্যক্ষবাদ সম্পৰ্কে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰক ।

3. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *তিনিটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ
$8 \times 3 = 24$

(a) যোগদৰ্শন অনুসৰি সমাধিৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰক ।

(b) ন্যায়দৰ্শনৰ কাৰণতত্ত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক ।

(c) মীমাংসাদৰ্শন অনুসৰি ভ্ৰমতত্ত্বৰ বিষয়ে বুজাই লিখক ।

(d) অদ্বৈতবেদান্তত মায়াবাদৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে লিখক ।

4. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *দুটাৰ* উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ
$10 \times 2 = 20$

(a) সাংখ্যদৰ্শনৰ সৃষ্টিতত্ত্বৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰক ।

(b) জৈনদৰ্শনৰ নীতিতত্ত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক ।

(c) হীনযান আৰু মহাযান সম্প্ৰদায়ৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—3 **293 (FMM)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.Com 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

COMMERCE (Marketing)

(*Fundamentals of Marketing Management*)

[BCM S4-13]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Define marketing.
বিপণনৰ সংজ্ঞা দিয়ক ।

(*b*) What is relationship marketing ?
সম্বন্ধযুক্ত বজাৰকৰণ বুলিলে কি বুজায় ?

(*c*) What is geographic segmentation of market ?
বজাৰ বিভাজিতকৰণৰ ভৌগলিক ভিন্নতা বুলিলে কি বুজায় ?

(*d*) State the meaning of 'market positioning on the basis of product attributes'.
'সামগ্ৰীৰ গুণাগুণৰ ভিত্তিত বজাৰ অৱস্থানৰ' বিষয়ে চমুকৈ লিখক ।

(*e*) State two features of a product.
সামগ্ৰীৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰক ।

(*f*) State two positioning strategies of market.
বজাৰ অৱস্থান কৌশলৰ দুটা কৌশল উল্লেখ কৰক ।

(*g*) State the meaning of psychological pricing.
মনস্তাত্ত্বিক দামৰ অর্থ লিখক ।

(*h*) What is product diversification ?
সামগ্রীৰ বৈচিত্রকৰণ কি ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss the services rendered by wholesalers to retailer.
পাইকাৰী বিক্রেতাই খুচুৰা বিক্রেতাক আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ উল্লেখ কৰক ।

(*b*) Discuss the societal marketing concept.
সামাজিক বিপণনৰ ধাৰণাসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss different elements of marketing mix.
বিপণন সংমিশ্রণৰ বিভিন্ন উপাদানসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*d*) State four factors which influences pricing decision.
দাম নির্ধাৰণৰ সিদ্ধান্তক প্রভাৱান্বিত কৰা চাৰিটা উপাদান উল্লেখ কৰক ।

(*e*) Discuss the market segmentation process based on demographic variables.
জনসংখ্যা বিজ্ঞানৰ উপাদানসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বজাৰ বিভাজিতকৰণৰ প্রক্রিয়াৰ বিষয়ে বহলাই লিখক ।

(*f*) Classify the products based on uses.
ব্যৱহাৰিক ভিত্তিত সামগ্রীৰ শ্রেণীবিভাজন কৰক ।

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্রতিটো প্রায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain briefly the elements of promotion mix. 2+2+2+2 = 8
উদ্গাণি মিশ্রণৰ বিভিন্ন উপাদানসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss different channels of distribution in marketing.
বিপণনৰ বিতৰণ শৃংখলাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*c*) Discuss any four pricing strategies. 2+2+2+2 = 8
দাম নিৰ্ধাৰণৰ যিকোনো চাৰিটা কৌশল উল্লেখ কৰক ।

(*d*) Explain various stages of product life cycle.
সামগ্ৰীৰ জীৱন চক্ৰৰ বিভিন্ন স্তৰসমূহ ব্যাখ্যা কৰক ।

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : 10 × 2 = 20
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Discuss different strategies for product simplification.
সামগ্ৰীৰ সৰলীকৰণৰ বিভিন্ন কৌশলসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) Discuss the 'product concept of marketing' and 'societal concept of marketing'.
'সামগ্ৰীৰ ধাৰণা' আৰু 'সামাজিক বিপণনৰ ধাৰণা'ৰ বিষয়ে বহলাই লিখক ।

(*c*) Discuss different stages of new product development process.
নতুন সামগ্ৰীৰ বিকাশৰ প্ৰক্ৰিয়াত থকা বিভিন্ন স্তৰসমূহ আলোচনা কৰক ।

No. of Printed Pages—4 **294 (FFM)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.Com 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

COMMERCE

(*Fundamentals of Financial Management*)

[BCM S4-14]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৫০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Mention two objectives of NSE.
ৰাষ্ট্ৰীয় ষ্টক এক্সেঞ্জৰ দুটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰক ।

(*b*) What is BOLT ?
BOLT বুলিলে কি বুজায় ?

(*c*) How Nature of a business influence its working capital requirement.
ব্যৱসায় এটাৰ প্ৰকৃতিয়ে কিদৰে ইয়াৰ কাৰ্য্যকৰী মূলধনৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায় ?

(*d*) What is mean by production cycle ?
উৎপাদন চক্ৰ বুলিলে কি বুজায় ?

(*e*) What is mean by weighted average cost of capital ?
মূলধনৰ ওজনযুক্ত গড় মূল্য বুলিলে কি বুজায় ?

(*f*) Mention the different forms of capital structure.
বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ মূলধন গাঁথনি সমূহ কি কি উল্লেখ কৰক ।

(*g*) What is mean by trade credit ?
ব্যৱসায়ীক ঋণ কি ?

(*h*) What is risk-free rate ?
আশংকামুক্ত নিৰিখ কি ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$
তলৰ যিকোনো *পাঁচটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Why profit maximization objective of financial management fails to maximize the owner's economic welfare ?
বিত্তীয় পৰিচালনাৰ মুনাফা বৃদ্ধিৰ উদ্দেশ্যই কিয় মালিকৰ অৰ্থনৈতিক মুনাফা বৃদ্ধি কৰিব নোৱাৰে ?

(*b*) How size of a business and its nature influence its financial plan ?
ব্যবসায় এটাৰ প্ৰকৃতি আৰু আকাৰে কিদৰে ইয়াৰ বিত্তীয় পৰিকল্পনাক প্ৰভাৱিত কৰে ?

(*c*) How NSE has impacted the Indian Stock market ?
NSE এ ভাৰতীয় প্ৰতিভুটি বজাৰখনক কিদৰে প্ৰভাৱিত কৰিছে ?

(*d*) How shortage of working capital effect the business ?
অপৰ্য্যাপ্ত কাৰ্য্যকৰী মূলধনে কিদৰে ব্যৱসায়ত প্ৰভাৱ পেলায় ?

(*e*) A company issue 10% debentures for Rs. 1,00,000. Rate of tax is 40%. Calculate the post tax cost of debt if debentures are issued (*i*) at par or (*ii*) at 10% discount.
এটা কোম্পনীয়ে ১,০০,০০০ টকাৰ ১০%% ত ঋণপত্ৰ বিলি কৰিলে । সুদৰ হাৰ ৪০%% । পাৰ্শ্ব কৰ যুক্ত ঋণৰ মূল্য নিৰ্ধাৰণ কৰক যদিহে ঋণপত্ৰ সমূহ (*i*) সমাহাৰত আৰু (*ii*) ১০% অধিহাৰত বিলি কৰা হয় ।

(*f*) Why capital structure decision is important for a business.
ব্যৱসায় এটাৰ বাবে মূলধন গাঁথনিৰ সিদ্ধান্তটো কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ ।

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$
তলৰ যিকোনো *তিনিটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৩০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) Explain the criterion which makes a capital structure optimal.
এটা মূলধন গাঁথনিক শীৰ্ষাৱস্থা মূলধন গাঁথনিলৈ লৈ-যোৱা মাপকাঠীসমূহ আলোচনা কৰক ।

(*b*) X Ltd. is planning to issue irredeemable preference share at 10%. The face value of each preference share willl be Rs. 10. The floatation cost is estimated at 2%. Calculate the cost of preference share if these are issued at (*i*) face value, (*ii*) 10% premium and (*iii*) 10% discount.
X Ltd. এ ১০% অপৰিশোধযোগ্য অগ্ৰাধিকাৰ যুক্ত অংশ বিলিৰ কথা ভাবিছে । প্ৰতিটো অংশৰ লিখিত মূল্য হ'ল ১০ টকা । বিলি খৰচ হ'ব ২% । অংশ সমূহৰ মূল্য নিৰূপণ কৰক । যদিহে (*i*) অংশসমূহ সমহাৰত বিলি কৰা হয়, (*ii*) অংশসমূহ ১০% অধিহাৰত বিলি কৰা হয়, (*iii*) অংশসমূহ ১০% বাট্টাত বিলি কৰা হয় ।

(*c*) Do you think that modern approach of financial management is superior to traditional approach ? Give justification.
বিত্তীয় পৰিচালনাৰ আধুনিক দৃষ্টিভংগীটো পৰম্পৰাগত দৃষ্টিভংগীতকৈ উন্নত বুলি আপুনি ভাবেনে ? যুক্তি সহকাৰে ব্যাখ্যা কৰক ।

(*d*) How a finance manager can make a sound financial plan ?
বিত্তীয় পৰিচালক এজনে কিদৰে এখন উৎকৃষ্ট বিত্তীয় পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে ।

4. Answer any *two* questions of the following (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$
তলৰ যিকোনো *দুটা* প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখক (প্ৰতিটো প্ৰায় ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) ঃ

(*a*) You are a finance manager in a company, depending upon the present situation what sources you will apply for financing the working capital of the company.
আপুনি কোম্পানী এটাৰ বিত্তীয় পৰিচালকৰ দায়িত্বত আছে । বৰ্তমান পৰিস্থিতিত আপুনি কোম্পানীবোৰৰ কাৰ্য্যকৰী মূলধন সংগ্ৰহৰ বাবে কি কি উৎস ব্যৱহাৰ কৰিব । আলোচনা কৰক ।

(*b*) What is secondary market ? Discuss its functions.
গৌণ বজাৰ বুলিলে কি বুজায় ? ইয়াৰ কাৰ্য্যাৱলী ব্যাখ্যা কৰক ।

(*c*) Which sources a company should use for raising long term capital ? Explain with justification.
কোম্পানী এটাই দীৰ্ঘকালীন মূলধন সংগ্ৰহৰ বাবে কি কি উৎস ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে যুক্তি সহকাৰে ব্যাখ্যা কৰক ।

No. of Printed Pages— 5 **292 (MAE04/MAP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

MATHEMATICS

(*Integral Calculus and Differential Equations*)

[BMAP -03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions : $2 \times 8 = 16$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) The gradient at a point (x, y) of a curve is $3x^2 - 12$ and the curve passes through the point $(2, -7)$. Find the equation of the curve.
এটা বক্ৰৰ (x, y) বিন্দুত প্ৰৱণতা $3x^2 - 12$ আৰু বক্ৰটো $(2, -7)$ বিন্দুৰ মাজেৰে যায় । বক্ৰটোৰ সমীকৰণ নিৰ্ণয় কৰক ।

(*b*) Evaluate
মান নিৰ্ণয় কৰক

$$\int \cos^3 x dx$$

(*c*) Evaluate
মান নিৰ্ণয় কৰক

$$\int x^4 \log x dx$$

(*d*) Evaluate
মান নিৰ্ণয় কৰক

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} \frac{\sin x}{\cos x + \sin x} dx$$

(*e*) Find, by integration, the area bounded by the x-axis, the y-axis, and the line $x + y = 2$.
অনুকলনৰ সহায়ত x–অক্ষ, y–অক্ষ, আৰু $x + y = 2$ ৰেখাই আগুৰা অংশৰ কালি নির্ণয় কৰক ।

(*f*) Form a differential equation from $x = a\cos 5t + b\sin 5t$, where a, b are arbitrary constants.
$x = a\cos 5t + b\sin 5t$ ৰ পৰা অৱকল সমীকৰণ গঠন কৰক $(a, b$ স্বেচ্ছ ধ্ৰুৱক$)$ ।

(*g*) Solve the following differential equation.
তলৰ অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ।

$$\frac{dy}{dx} = \frac{1+y^2}{1+x^2}$$

(*h*) Form the partial differential equation from the relation $z = ax + by + a^3 + b^3$ by eliminating the arbitrary constants.
$z = ax + by + a^3 + b^3$ সম্বন্ধৰ পৰা স্বেচ্ছ ধ্ৰুৱক অপনয়ন কৰি আংশিক অৱকল সমীকৰণ গঠন কৰক ।

2. Answer any *five* from the following questions : $4 \times 5 = 20$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *পাঁচটাৰ* উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) Evaluate
মান নির্ণয় কৰক

$$\int \frac{x+1}{x(x+\log x)}dx$$

(*b*) Evaluate
মাণ নির্ণয় কৰক

$$\int \frac{x^2+x-1}{x^2+x-6}dx$$

(*c*) Evaluate $\int_0^1 x^2 dx$ from the definition of a definite integral as the limit of a sum.

সমষ্টিৰ চৰম মান হিচাপে প্ৰকাশ কৰি $\int_0^1 x^2 dx$ নিৰ্ণয় কৰক ।

(*d*) Find the perimeter of the circle $x^2 + y^2 = a^2$.

$x^2 + y^2 = a^2$ বৃত্তটোৰ পৰিসীমা নিৰ্ণয় কৰক ।

(*e*) Solve the following differential equation.
তলৰ অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ।

$$\left(1+x^3\right)\frac{dy}{dx} + 6x^2 y = 1 + x^2$$

(*f*) Solve the following partial differential equation.
তলৰ আংশিক অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ।

$$y^2 p - xyq = x(z - 2y)$$

3. Answer any *three* from the following questions : $8 \times 3 = 24$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *তিনিটাৰ* উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) Prove that

$$\int_{-a}^{a} f(x)dx = \int_0^a [f(x) + f(-x)]dx$$

Hence show that $\int_{-a}^{a} f(x)dx = 2\int_0^a f(x)dx$, if f is even $\int_{-a}^{a} f(x)dx = 0$, if f is odd.

প্ৰমাণ কৰক $\int_{-a}^{a} f(x)dx = \int_0^a [f(x) + f(-x)]dx$ ইয়াৰ সহায়ত দেখুৱাওক যে $\int_{-a}^{a} f(x)dx = 2\int_0^a f(x)dx$, যদি f যুগ্ম $\int_{-a}^{a} f(x)dx = 0$, যদি f অযুগ্ম ।

(*b*) If (যদি) $I_n = \int_0^{\frac{\pi}{2}} \sin^n x dx$, prove that (প্রমাণ কৰক যে) $I_n = \frac{n-1}{n} I_{n-2}$. Hence evaluate (ইয়াৰ সহায়ত মান নির্ণয় কৰক) $\int_0^{\frac{\pi}{2}} \sin^7 x dx$.

(*c*) Solve the following differential equations.
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণবোৰ সমাধান কৰক ।

(*i*) $\left(x^2 y - 2xy^2\right)dx - \left(x^3 - 3x^2 y\right)dy = 0$

(*ii*) $\frac{dy}{dx} = \frac{x^2 - y^2}{xy}$

(*d*) Solve the following differential equations.
অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণবোৰ সমাধান কৰক ।

(*i*) $x^2 p^2 + xyp - 6y^2 = 0,\ p = \frac{dy}{dx}$

(*ii*) $\frac{d^2 y}{dx^2} - 9\frac{dy}{dx} + 18y = e^{-3x}$

4. Answer any *two* from the following questions : $10 \times 2 = 20$
তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যিকোনো *দুটাৰ* উত্তৰ লিখক ঃ

(*a*) State the fundamental theorem of integral calculus. 2+8 = 10
অনুকলনৰ মৌলিক উপপাদ্যৰ উক্তিটো লিখক ।

Evaluate (মান নির্ণয় কৰক)

$$\lim_{x\to\infty}\left[\frac{1}{n} + \frac{n^2}{(n+1)^3} + \frac{n^2}{(n+2)^3} + \ldots + \frac{1}{8n}\right]$$

(*b*) (*i*) Find the surface area of a sphere generated by the circle $x^2 + y^2 = a^2$ revolving about the *x*-axis. 5

$x^2 + y^2 = a^2$ বক্ৰৰ x–অক্ষ সাপেক্ষে পৰিভ্ৰমণ কৰাৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা গোলকৰ পৃষ্ঠকালি নিৰ্ণয় কৰক ।

(*ii*) Find the volume of the solid formed by the rotation of the ellipse $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$ about its minor axis. 5

$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$ উপবৃত্তৰ গৌণ অক্ষ সাপেক্ষে আৱৰ্তনৰ দ্বাৰা সৃষ্ট ঘনৰ আয়তন নিৰ্ণয় কৰক ।

(*c*) (*i*) Solve the following differential equation. 5

অধোলিখিত অৱকল সমীকৰণটো সমাধান কৰক ।

$$\left(D^2 + 2D + 1\right) y = 2x + x^2; \quad D \equiv \frac{d}{dx}$$

(*ii*) Apply the method of variation of parameters to solve 5

$$\frac{d^2y}{dx^2} + a^2 y = \cot ax$$

প্ৰাচল পৰিৱৰ্তন পদ্ধতিৰ সহায়ত সমাধান কৰক

$$\frac{d^2y}{dx^2} + a^2 y = \cot ax$$

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ENGLISH

(*Spoken English*)

[GSEG S4]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* of the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) Define the term 'non-verbal exchange'.

(*b*) Why is listening also important while speaking in English ?

(*c*) Explain the term 'sub-skill of listening'.

(*d*) Correct the following sentences : 1+1 = 2

(*i*) 'The climate of Guwahati is hotter'.

(*ii*) 'I am well not for many days'.

(*e*) Complete the dialogues from the options provided : 1+1 = 2

(*i*) I think students of all colleges ——— (should/have to) wear uniforms.

(*ii*) ——— (could/should/would) we invite Dipu and Smita to Niti's birthday ?

(*f*) Define the term 'small talk'.

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) What do you mean by 'minimal pair' ? Explain with examples. 2+2 = 4

(*b*) Explain the term 'intonation'.

(*c*) What are the four problems of telephone speaking ?

(*d*) (*i*) What is communication ?

(*ii*) What are the three aspects involved in communication ?

(*e*) Discuss the characteristics of a good conversationalist.

(*f*) State the characteristic features of a speech for special occasion.

(*g*) Mention four characteristics of persuasive speech.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Write a short speech on how floods have affected your locality.

(*b*) Construct a job interview for a post of travel agent for the travel agency named World Travels.

(*c*) Create a conversation between a doctor and a patient inside the doctor's chamber.

(*d*) In what ways, does listening to news channel in Radio and Television help in the acquisition of the art of speaking ? Discuss.

(*e*) Comment on the style of formal speech and informal speech with an illustrative dialogue of each.

(*f*) What are compound words ? Explain the stress pattern of compound words. 1+5 = 6

(*g*) Construct a dialogue using both verbal and non-verbal communication on a topic of your choice.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) How one can become a confident speaker of English ? Discuss with examples. 6+4 = 10

(*b*) You are attending a symposium on the World Environment Day. Write a short speech in about 300 words on how pollution has affected your locality.

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ENGLISH

(*English* : *Prose*)

[GEG S4-01 M/P]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) In his essay '*Politics and the English Language*' George Orwell has mentioned his English teacher Cicely Vaughan Wilkes and her method of teaching good writing. What was this method ?

(*b*) (*i*) Neme the two Mathematicians to whom Ramanujan was compared by Hardy.

(*ii*) What was Ramanujan's strength as a Mathematician, according to Hardy ?
1+1 = 2

(*c*) (*i*) What is 'Familiar essay' ?

(*ii*) Name two significant practitioners of this type in the 19th century England.
1+1 = 2

(*d*) Write briefly on the 'Baconian method'.

(*e*) Why did the liftman throw the passenger out of the lift ? State briefly with reference to the incident mentioned in the essay 'On Saying Please'.

(*f*) Briefly describe the 'strange' animal which Nehru saw at Dehradun Jail.

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Define the essay as a literary form and mention its different types. 2+2 = 4

(*b*) Discuss the achievement of any *one* of the following as an essayist :

(*i*) Francis Bacon

(*ii*) A. G. Gardiner

(*iii*) George Orwell

(*c*) Describe in your own words how Jawaharlal Nehru spent his days in the Dehradun Jail.

(*d*) Why does Gardiner say that the behaviour of the polite bus conductor was not a waste but a very good investment ?

(*e*) Discuss the six rules to be followed by the writer or the speaker of the English language as mentioned by George Orwell in the essay 'Politics and the English Language'.

(*f*) Write a note on the style and language of Bacon's essays with suitable illustrations from the essay 'Of Garden'.

(*g*) (*i*) What, according to Virginia Woolf does the title "A Room of One's Own" symbolise ?

(*ii*) What does she say about women and fiction ? 2+2 = 4

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Describe in your own words the theme of landscape gardening as presented by Bacon in his essay 'Of Garden'.

(*b*) Discuss the following terms associated with film editing (*i*) The Take and cut, (*ii*) Synchronization. 3+3 = 6

(*c*) With reference to Chapter I from Virginia Woolf's *A Room of One's Own* write briefly in your own words on the author's experience at the lunch at Oxbridge and of the dinner at Fernham. What conclusion can be drawn from the two experiences ? 4+2 = 6

(*d*) What, according to Amitav Ghosh, is the nature of the relationship between India and its diaspora ?

(*e*) (*i*) Trace the context of Max Muller's essay '*What Can India Teach Us*'. 2

(*ii*) Write briefly about Muller's emphasis on the importance of the ancient Sanskrit literature. 4

(*f*) How did G. H. Hardy discover the Mathematical genius of Ramanujan ?

(*g*) Briefly discuss the significance of Shots and Images in film making .

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Trace the growth and development of the essay as a literary genre in England from the beginning to the 19th century.

(*b*) (*i*) Elucidate A. G. Gardiner's comment that words like 'please' and 'thank you' are the small coins we pay on our journey through life as civilized human beings. 5

(*ii*) What significance does he attach to the good manners of the polite bus conductor in this regard ? 5

[23-HKBD4SN-23A]

B.A 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

ENGLISH

(*English Poetry from Medieval to Modern*)

[GEG S4-02 M]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What are the two distinct parts in which the opening passage of *The Canterbury Tales* is divided ? 1+1 = 2

(*b*) (*i*) Define the term 'metaphysical poetry'.

(ii) Name any two major metaphysical poets. 1+1 = 2

(*c*) What does the poem titled 'The Good Morrow' celebrate ?

(*d*) How does John Milton present the opening of his *Paradise Lost* ?

(*e*) What were some of the dominant literary ideals that characterised the neo-classical period ?

(*f*) Define the following terms in your own words : 1+1 = 2
(*i*) Lampoon
(*ii*) Satire

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Briefly explain the connection between Blake's tiger and the lamb. What does it say about the figure of Christ ? 2+2 = 4

(*b*) 'Shakespeare is one of the greatest sonneteers of his age.' Explain briefly with regard to Shakespeare's famous sonnets in his literary career.

(*c*) Give a brief description of the following : 2+2 = 4

(*i*) Romanticism

(*ii*) Romantic poetry

(*d*) Describe the personality of 'the Duke of Ferrara' as represented by Robert Browning.

(*e*) What were the sources or inspirations that shaped Tennyson's 'Ulysses' ?

(*f*) (*i*) Why does Eliot's poetry capture the very angst of modernism ?

(*ii*) Write a few lines on the 'composition' of 'Preludes'. 2+2 = 4

(*g*) (*i*) Who were the poets namely 'W. H. Auden' and 'W. B. Yeats' ? Write a few lines on them.

(*ii*) Why is the poem titled 'In Memory of W. B. Yeats considered an 'elegy' ? 2+2 = 4

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) How does the poem 'Church Going' begin ?

(*b*) Provide a summary of the poem titled 'Sailing to Byzantium'.

(*c*) Describe Robert Browning's 'My Last Duchess' as a dramatic monologue.

(*d*) Give a brief explanation of the extract 'Love' taken from S. Y. Coleridge's poetical work titled *Lyrical Ballads* and highlight its major themes. 4+2 = 6

(*e*) Discuss born the context and content of Geoffrey Chaucer's prologue to *The Canterbury Tales*. 3+3 = 6

(*f*) Discuss John Donne as a 'metaphysical poet'.

(*g*) Give a detailed description of the extracted verse 'Belinda's Dressing Room' from 'The Rape of the Lock'.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Give a detailed explanation of the following Shakespearean sonnets : 5+5 = 10

(*i*) Sonnet 65

(*ii*) Sonnet 144

(*b*) Discuss T. S. Eliot's 'Preludes' from your owing reading in details.

No. of Printed Pages—2 **800 (FFM)**

[23-HKBD4SN-23A]

BBA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Fundamentals of Financial Management*)

[GBA S4-01]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) Why should a business organisation hold inventory ?

(*b*) What is receivable turnover ? How it is calculated ?

(*c*) What is vertical analysis ? How it is conducted ?

(*d*) What is meant by degree of financial leverage ? How it is calculated.

(*e*) Why a company should seriously monitor the cost of capital.

(*f*) For what reasons the true value of a stock become less than its book value ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) What is EOQ ? If the inventory planning period of ABC Ltd. is one year. The company requires 15000 units of inventory during the period. The ordering cost per order is Rs. 50 and the carrying cost is Rs. 1 per unit per year. Compute EOQ. 2+2 = 4

(*b*) Write a short note on different dimensions of credit management.

(*c*) Write a note on uses of leverage ratio.

(*d*) Outline the concept of operating leverage.

(*e*) What is weighted average cost of capital ? How it is calculated ?

(*f*) Discuss the causes effects and remedies of over-capitalisation.

(*g*) Write a note on finance function.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Make a comparative study of equity share and debenture as a source of long term finance.

(*b*) When we can call a financial plan as sound /good financial plan ?

(*c*) When we can call a capital structure an optimum capital structure ?

(*d*) Make a comparasion between NPV and IRR method ? Which one of the two you find to be more rational and why ?

(*e*) How fund flow statement is prepared ? Explain.

(*f*) 'Irrespective of the firm's needs and the desires of shareholders, a firm should follow a policy of very high dividend payout !' Do you agree ? Why or why not ?

(*g*) Do you think that lease financing is a good option for a company to acquire assets ? Evaluate with justification.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Explain the principles of a good working capital policy.

(*b*) What are the basic financial decisions ? How do they involve risk return trade-off ?

[23-HKBD4SN-23A]

BBA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Human Resource Development*)

[GBA S4-02]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) State the concept of 'Compensatory holidays'.

(*b*) State the major objectives of HR research.

(*c*) Define 'Labour Welfare'.

(*d*) State the major objectives of quality of work life.

(*e*) What are the benefits of performance appraisal in an organisation.

(*f*) State the meaning of 'Training'.

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Discuss the competencies and skills required for an OD professional to bring effective change in an organisation.

(*b*) Discuss the primary objectives of Organisational Development.

(*c*) Discuss in brief the steps in the process of management development.

(*d*) Write short note on : 2+2 = 4

(*i*) Social Learning Theory

(*ii*) Adaptive Learning

(*e*) Discuss the various distinguishing factors of HR practices in the global scenario.

(*f*) What are the quality traits that an HRD manager must possess ?

(*g*) Outline the difference between Human Resource Development and Human Resource Management.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Discuss the various methods of Human Resource Management.

(*b*) Explain the stages in a career development cycle.

(*c*) Explain the 'on the job' methods of management development.

(*d*) Discuss the stages in the group development model developed by Bruce Tuckman.

(*e*) Write short notes on :

(*i*) Lecture method of training

(*ii*) Games and simulations

(*f*) Discuss the steps in the process of performance appraisal.

(*g*) Discuss the techniques used to improve the quality of work life.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) What is meant by social security ? Discuss the procedure for granting sick leave in accordance with the Employment Ordenance (EO). 4+6 = 10

(*b*) What is meant by HR Research ? Discuss the various methods of HR research. 2+8 = 10

No. of Printed Pages—4 **802 (CMA)**

[23-HKBD4SN-23A]

BBA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Cost and Management Accounting*)

[GBA S4-03]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What are the various techniques of Costing ?

(*b*) Write briefly about Cost Accounting ?

(*c*) Write the meaning of under-absorption of overhead ?

(*d*) Write two objectives of job costing.

(*e*) State two disadvantages of process costing.

(*f*) Write two limitations of marginal costing.

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) What do you understand by standard cost and standard costing ?

(*b*) Write the uses of cash flow statement.

(*c*) What are the important reconciliation statements ?

(*d*) Write down the different methods on which the overheads are classified ?

(*e*) Calculate total earnings of the worker under Halsey Premium Plan
Standard Time - 12 hours
Hourly Rate - Rs. 3
Time Taken - 8 hours.

(*f*) What are the important leases on which costs are classified ?

(*g*) Distinguish between Financial Accounting and Cost Accounting.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Define contract costing. Write the essential features of contract costing.

(*b*) Explain the procedure for preparing a cash flow statement.

(*c*) From the following particulars, prepare the stores ledger account showing how the value of the issues would be recorded under FIFO methods :

1.12.2020- Opening stock 1000 units @ Rs. 26 each
5.12.2020- Purchased 500 units @ Rs. 24.50 each
7.12.2020- Issued 750 units
10.12.2020- Purchased 1500 units @ Rs. 24 each
12.12.2020- Issued 1100 units
15.12.2020- Purchased 1000 units @ Rs. 25 each
17.12.2020- Issued 5000 units
18.12.2020- Issued 300 units
25.12.2020- Purchased 1500 units @ Rs. 26 each
29.12.2020- Issued 1500 units

(*d*) Calculate Machine hour Rate of Machine X

	Rs.
Consumable stores	600
Repairs	800
Heat & Light	360
Rent	1200

	Rs.
Insurance of Building	4800
Insurance of Machinery	800
Depreciation of Machine	700
Room service	60
General charges	90
Normal working hours	10,000 hours

Area sq feet-100, Book value of Machine 12,000

(*e*) State the differences between standard costing and Budgetary control.

(*f*) Distinguish between :

(*i*) Direct material and Indirect material

(*ii*) Direct labour and Indirect labour

(*iii*) Direct expenses and Indirect expenses

(*g*) Following figures show the cost of a product passes through three (3) processes. In March, 1000 units were produced. Prepare process accounts and find out per units of each processes.

	Process I (Rs.)	Process II (Rs.)	Process III (Rs.)
Raw material	50,000	30,000	20,000
Wages	30,000	25,000	25,000
Direct exp.	7,000	3,000	5,000

Overhead exp. were Rs. 12,000 and it should be apportioned on the basis of wages.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) From the following particulars of a manufacturing firm, prepare a statement of cost sheet :

Cost of productions	Rs.
Stock of Material on 1st Jan. 21	80,000
Purchases during the period	22,00,000
Stock of finished goods on 1st Jan.	1,00,000
Direct wages	10,00,000
Sales	48,00,000
Factory on cost	3,00,000
Office and Administrative office exp.	2,00,000
Stock of Raw Material on 31.12.2021	2,80,000
Stock of finished goods on 31.12.2021	1,20,000

(*b*) The expenses budgeted for production of 10,000 units in a factory are furnished below :

	Per Unit (Rs.)
Materials	70
Labour	25
Variable factory overheads	20
Fixed factory overheads (Rs. 1,00,000)	10
Variable expenses (Direct)	5
Selling expenses (10% fixed)	13
Distribution expenses (20% fixed)	7
Administrative exp. (Rs. 50,000)	5
Total cost of sale per unit	155

You are required to prepare a budget for the production of 8,000 units.

No. of Printed Pages—2 **803 (CO)**

[23-HKBD4SN-23A]

BCA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BCA

(*Computer Organisation*)

[GCA S4-01]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What is cache and virtual memory ?

(*b*) What is pipelining ?

(*c*) What are the different types of registers ?

(*d*) What are superscalar processors ?

(*e*) What is a priority encoder ?

(*f*) What is the binary equivalent of decimal number $(13.50)_{10}$?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Distinguish between combinational and sequential circuits.

(*b*) Define data path. What are the important components of data path ?

(*c*) What are the basic characteristics of RISC architectures ?

(*d*) Explain the basic organization of computer.

(*e*) What are software poll and hardware poll ?

(*f*) Describe the different instruction formats along with examples.

(*g*) Explain the significance of using handshaking method.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Describe the different addressing modes of 8085.

(*b*) Describe the working of set-associative mapping technique.

(*c*) Explain the Internet-driven I/O technique. Mention two advantages and disadvantages of programmed I/O. 4+2 = 6

(*d*) Define locality of referernce. What are the two types of locality of reference. Explain in brief.

(*e*) Describe the fetch and execute cycle using diagram.

(*f*) Explain the working of D flip-flop.

(*g*) What is de-multiplexer ? Explain the working of 1-to-16 de-multiplexer.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Describe the different types of pipelining hazards.

(*b*) Write short notes on any *two* of the following : 5+5 = 10

(*i*) Paging

(*ii*) I/O Processor

(*iii*) Memory READ/WRITE operation

No. of Printed Pages—2 **804 (PIJ)**

[23-HKBD4SN-23A]

BCA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BCA

(*Programming in JAVA*)

[GCA S4-02]

Full Marks : 50

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer any *four* questions from the following : $2 \times 4 = 8$

(*a*) What are class and object ? Specify example.

(*b*) Mention the use of break and continue statement in Java programming.

(*c*) Write the size and range of byte of int data type.

(*d*) Define inheritance. Mention the benefits of inheritance in Object-oriented programming.

(*e*) What is Applet in Java ? How can we run a Java Applet ?

2. Answer any *two* questions from the following : $4 \times 2 = 8$

(*a*) What is constructor overloading ? Discuss with an example.

(*b*) Differentiate between variable and constant. What are the rules to declare a valid variable ?

(*c*) Discuss various types of access control specifiers in Java.

3. Answer any *three* questions from the following : $6 \times 3 = 18$

(*a*) With a suitable example, explain abstract class and abstract method.

(*b*) What is vector ? How is it different from an array ? Discuss with an example.

(*c*) What is AWT in Java ? Discuss different components of Java AWT. 2+4 = 6

(*d*) Describe various methods available in Applet class.

4. Answer any *two* from the following questions : $8 \times 2 = 16$

(*a*) Define Stream in Java. Discuss about various stream classes in Java. 2+6 = 8

(*b*) What is event handling ? Describe various types of events implemented in Java AWT. 2+6 = 8

(*c*) Answer the following questions : 4+4 = 8

(*i*) What is exception in Java ? How can we handle exception in Java ?

(*ii*) Write a Java program to find the sum of greatest and smallest number from a set of integers stored in an array.

[23-HKBD4SN-23A]

BCA 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

BCA

(*Software Engineering*)

[GCA S4-04]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What are the purposes of Software Engineering ?

(*b*) Name two software development life cycle models.

(*c*) What are some key characteristics of a well-designed software system ?

(*d*) What is software project management ?

(*e*) What are the uses of project scheduling ?

(*f*) Define UML. What is a activity diagram ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Briefly explain organic, semidetached and embedded software projects.

(*b*) Write the steps of project risk management.

(*c*) Briefly explain project staffing.

(*d*) What is a prototype ? Discuss prototyping model with an example.

(*e*) Define cohesion and coupling. Explain four types of cohesion.

(*f*) What are the uses of ER diagram ? Draw the DFD of a Library Management system.

(*g*) Explain stress testing, performance testing and unit testing.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Discuss the various responsibilities of a system analyst.

(*b*) Discuss the different sections of SRS document. Why is SRS important ?

(*c*) Compare function oriented and object oriented design.

(*d*) Explain project estimation and its types.

(*e*) Distinguish between White box testing and Black box testing.

(*f*) What are the categories of software maintenance ? Explain.

(*g*) Explain the classification of CASE tools.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Explain the various phases in system development.

(*b*) Define data dictionary. Discuss about different contents of a data dictionary.

No. of Printed Pages—2 **1001 (SASM)**

[23-HKBD4SN-23A]

BSW 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SOCIAL WORKS

(*Social Action and Social Movements*)

[BSW S4-01]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What is Special Economic Zone ?

(*b*) State Nanavati's view on social action.

(*c*) Write the meaning of credibility building in social action.

(*d*) What are the barriers to critical Social Work practice ?

(*e*) State the meaning of Radical Social Work.

(*f*) What is Settlement House Movement ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) State the differences between the old and the new social movements.

(*b*) Discuss the principles of social action in brief.

(*c*) Write a note on the Assam Accord.

(*d*) Write briefly on the functions and objectives the ILO.

(*e*) Discuss the impact of the New Economic Policy 1991 and the globalisation period.

(*f*) Describe caste based discrimination in our country as discussed by Ambedkar.

(*g*) What are the models of social action ?

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Describe some of the important strategies of social action.

(*b*) Discuss the important women's movements in India.

(*c*) Explain the 3 major categories of social movements that strive for social change.

(*d*) Explain the causes and nature of the Assam Movement.

(*e*) 'Social Action depends on leadership strengths, committed causes and prolonged mobilization practices.' Discuss.

(*f*) Discuss Saul Alinshy's perspective of social action.

(*g*) Explain the four systems in Social Work practice.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Critically evaluate the practice of structural Social Work.

(*b*) Why are environmental movements important ? Describe some of the important environmental movements.

No. of Printed Pages—2 **1002 (SWA)**

[23-HKBD4SN-23A]

BSW 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SOCIAL WORKS

(*Social Welfare Administration*)

[BSW S4-02]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) Define administration.

(*b*) What do you understand by the term management ?

(*c*) Define non profit making organisation.

(*d*) What is byelaws ?

(*e*) Write in brief the concept of voluntary organisations.

(*f*) What is human service ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Justify social welfare administration as an art.

(*b*) Highlight the usuals of management.

(*c*) What are the function of an NGO ?

(*d*) Throw light on Societies Registration Act, 1860.

(*e*) Discuss the function of voluntary organisation.

(*f*) Differentiate Social Work and human services.

(*g*) Discuss about any four essential features of communication.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Discuss the functions of social welfare administration.

(*b*) Discuss the importance of planning in social welfare administration.

(*c*) Briefly discuss the registration process of welfare organisations.

(*d*) Highlight the social welfare programmes available for children in India.

(*e*) Discuss the concept of grant-in-aid and fund raising.

(*f*) Trace the history of social welfare organisation in India.

(*g*) Throw light on the function of Central Social Welfare Board.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) What are the essential features of communication ? Discuss.

(*b*) Discuss the steps involved in decision making process.

No. of Printed Pages—2 **1003 (IGS)**

[23-HKBD4SN-23A]

BSW 4th Semester (New) Exam. 2023 (S)

SOCIAL WORK

(Introduction to Gender Studies)

[BSW S4-03]

Full Marks : 70/80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

[Learners admitted in and after 2020 need to answer only Q.No. 1 to Q.No. 3 (total 70 marks)]

1. Answer any *five* from the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 5 = 10$

(*a*) What is HDI ?

(*b*) Wha is the role of Swashakti Project ?

(*c*) Write the basic difference between WAD and GAD.

(*d*) How do you define Alienation ?

(*e*) Mention the function of gender laws.

(*f*) What do you understand by women's studies ?

2. Answer any *six* from the following questions (each in around 120 words) : $4 \times 6 = 24$

(*a*) Describe gender empowerment measure/ Index with examples.

(*b*) Discuss about nutrition and health in India.

(*c*) Write a short note on gender justice.

(*d*) Discuss the empowerment approach.

(*e*) Describe the relationship between Caste and Gender.

(*f*) Mention the Committees and Commissions on education post 1960's in India.

(*g*) Write about post-independent women's movements.

3. Answer any *six* from the following questions (each in around 200 words) : $6 \times 6 = 36$

(*a*) Explain the gender concern in education.

(*b*) Discuss the state policies and programmes for gender/women.

(*c*) Highlight the sociological theories on gender.

(*d*) Justify the importance of rationality and similarity vs. difference in liberal feminist thought.

(*e*) Explain the gender related social issues in India.

(*f*) Discuss on the National Committees and Commissions for women and children.

(*g*) Describe the relationship of gender with caste and class with suitable examples.

(Q. No. 4 is only for learners admitted before 2020)

4. Answer any *one* of the following questions (each in around 300 words) : $10 \times 1 = 10$

(*a*) Justify the participation of women in Self Help Groups and Panchayati Raj in India.

(*b*) Explain the relationship of sustainable development and women and its impact on environment.

No. of Printed Pages—2 **274 (ENM05/ENE04/ENP04)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ENGLISH

(*Prose*)

[BEG M/P -03]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Name two Greek writers who used to write essays in the ancient period.

(*b*) Who coined the term 'essay' and in which year ?

(*c*) Name any two essays written by A. G. Gardiner.

(*d*) How were Gardiner's essays different from William Hazlitt or Robert Lynd ? Discuss briefly.

(*e*) What were the two collections of essays written by Amitav Ghosh ? Name them.

(*f*) What is the idea of travel given by Ghosh in his essay 'The Diaspora in Indian Culture' ? Write briefly.

(*g*) What does Muller point out about the study of Sanskrit literature ? Describe in few words.

(*h*) How and where did Ramanujan die ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) What are the different types of essays ? Elaborate them with example.

(*b*) Write a note on the style and language of A. G. Gardiner's essays.

(*c*) The modern Indian diaspora has emerged as an important force in world literature. Comment on this line with reference to the text.

(*d*) Write elaborately on the narrative style employed by Muller in his prose piece 'What can India Teach Us'.

(*e*) Discuss briefly the strengths and weaknesses of Ramanujan as a mathematician.

(*f*) Describe the dream of Ramanujan's mother.

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Describe in details about the periodical 'The Tatler'.

(*b*) Attempt a detailed report on the behaviour and activities of the 'polite conductor' based on the reading of the text, 'On Saying Please'.

(*c*) Explain the main themes of the essay 'The Diaspora in Indian Culture'.

(*d*) 'What can India Teach Us', has brought out many aspects of Indian culture. Is it true ? Explain elaborately with reference to the text.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Discuss elaborately the themes and issues of the essay 'Ramanujan' by C. P. Snow.

(*b*) Write short notes on : 5+5 = 10
(*i*) Max Muller as an Orientalist
(*ii*) The Scriblerus club and the Kit-cat club

(*c*) Explain in your own words the main ideas propagated in the essay, 'On Saying Please' by A. G. Gardiner.

No. of Printed Pages—3 **275 (ENM06)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.A 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

ENGLISH

(*English Poetry : From Mediaeval to Modern*)

[BEG M -07]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) (*i*) Who is known as the 'Bard of Avon' ?

(*ii*) Mention any two famous literary work by the same poet. 1+1 = 2

(*b*) (*i*) Which tales were proverbially known as 'Canterbury Tales' ?

(*ii*) What were some of the thematic contents of these tales ? 1+1 = 2

(*c*) State any two characteristics of 'Metaphysical Poetry' according to M. H. Abrams. 1+1 = 2

(*d*) (*i*) What is an epic or a heroic poem ?

(*ii*) Give two examples of epic or heroic poem. 1+1 = 2

(*e*) What were the dominant literary ideals that characterised the neo classical period ?

(*f*) (*i*) Define the term 'personification'.

(*ii*) Give an example of the same from the text of the poem titled 'The Tyger'. 1+1 = 2

(*g*) (*i*) Mention the setting of the poem 'My Last Duchess'.

(*ii*) Who is the narrator in the poem ? 1+1 = 2

(*h*) (*i*) What is the central image of the poem 'Ode on a Grecian Urn' ?

(*ii*) Why is the poem considered an example of Keat's use of 'ekphrasis' ?1+1 = 2

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) What is depicted in the first prelude of T. S. Eliot ?

(*b*) Write a few lines on the poets 'W. H. Auden' and 'W. B. Yeats'. 2+2 = 4

(*c*) Describe the various sensory impressions recorded by the poet in the poem 'Church going'.

(*d*) Briefly explain the 'context' of Chaucer's prologue to *The Canterbury Tales*.

(*e*) Explain with reference to context :
'Since brass, nor stone, nor earth, nor boundless sea
But sad mortality O'er-sways their power.
How with this rage shall beauty hold a plea.
Whose action is no stronger than a flower'

(*f*) Explain with reference to context:
'And now good-morrow to our waking souls,
Which watch not one another out of fear;
For love, all love of other sights controls,
And makes one little room an everywhere.'

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Provide a detailed description of the poem 'Church Going' by Philip Larkin from your own reading of the text.

(*b*) Give a detailed explanation of the poem 'My Last Duchess'.

(*c*) 'When Auden wrote the poem, Europe was under the shadow of World War II.' Explain with reference to the 'context' and 'content' of the poem titled 'In Memory of W. B. Yeats'. 2+6 = 8

(*d*) (i) Provide a brief summary of Milton's *Paradise Lost.*

(ii) Give an explanation of the Invocation to *Paradise Lost* as prescribed in your course. 4+4 = 8

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Discuss both the 'life' and 'works' of William Shakespeare highlighting the significant contribution of the poet to English Literature. 5+5 = 10

(*b*) Discuss T. S. Eliot's 'Preludes' as a representation of the angst of modern existence.

(*c*) Give a detailed explanation of the prologue to *The Canterbury Tales* and highlight the poetic techniques employed by the poet. 5+5 = 10

No. of Printed Pages—2 **295 (CAB)**

[23-HKBD4SO-23A]

B.Com 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

COMMERCE (Marketing)

(*Computer Application in Business*)

[BCM S4 -15]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Define system software and application software.

(*b*) Define cache and virtual memory.

(*c*) Define multimedia.

(*d*) What is management information system ?

(*e*) Gives examples of any two educational softwares.

(*f*) What are the steps to import a datasheet from Excel into PowerPoint ?

(*g*) What are the applications of main frame computers ?

(*h*) Convert the decimal number 13.75 to its binary equivalent.

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) Describe any four characteristics of computer.

(*b*) Give the steps for inputing data in data source in a mail merge document.

(*c*) What are the different ways to save the Excel work book ?

(*d*) Define e-commerce. What are the different e-commerce applications ?

(*e*) What are the advanced filter criteria in MS Excel ? Explain using an example.

(*f*) Give two features of Windows XP. How can we copy files from one drive to another ?

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Describe the different types of RAM and ROM.

(*b*) Describe the basic components of MS Word.

(*c*) Give the steps to add more slides to an existing presentation. also, give the steps for adding a chart in the slide.

(*d*) Give the use, syntax and example for any four functions in MS Excel.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Describe the characteristics of the third and fourth generation of computers.

(*b*) Describe any five applications of information technology.

(*c*) Describe the purpose of using Control Panel, Run Window and Recycle Bin in Windows XP. Give the steps for adding and deleting a record in mail merge.
$6+4 = 10$

No. of Printed Pages—2 **296 (BCL)**

[23-HKBD4SO-23A]

BBA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Business and Corporate Laws*)

[BBA S4 -13]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Define private company.

(*b*) Define 'member' of a company.

(*c*) Discuss the composition of District Forum established under the Consumer Protection Act, 1986.

(*d*) What is contract of indemnity ?

(*e*) What is auction sale ?

(*f*) Discuss the disqualification of directors of a company.

(*g*) Discuss the position of a person of unsound mind in context of formation of a contract.

(*h*) Differentiate between unlimited and limited partnership.

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) Discuss the role of the consumer Protection Act, 1986 in protecting the interest of the consumer.

(*b*) Discuss the provisions of the Companies Act with regard to the remuneration of directors of a company.

(*c*) What is the statutory meeting as per the Companies Act ?

(*d*) How a contract is discharged by the operation of law ?

(*e*) Differentiate between sale and agreement to sell.

(*f*) Write a note on partnership deed.

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Discuss the rights of members of a company.

(*b*) Discuss the essential elements of a contract of sell.

(*c*) Discuss the advantages and disadvantages of partnership firm of business.

(*d*) What is the certificate of incorporation ? Discuss the duties of a partner of a partnership firm.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) What is a contract as per the Indian Contract Act, 1872 ? Discuss the essentials of a valid contract. 2+8 = 10

(*b*) Discuss the provisions of the Companies Act regarding holding of annual general meeting.

(*c*) Discuss the consumer disputes redressal agencies established under the Consumer Protection Act, 1986 at the state and central levels.

[23-HKBD4SO-23A]

BBA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Human Resource Management*)

[BBA S4 -14]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Give the meaning of employee records.

(*b*) Explain primary objective of HR planning.

(*c*) Define recruitment.

(*d*) State the significance of Training.

(*e*) State two advantages of Job Enrichment.

(*f*) Define Fair Wages.

(*g*) State two objectives of Industrial Relations.

(*h*) What is meant by e-HRM ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) Outline the differences between human resource management and personnel management.

(*b*) Outline the differences between recruitment and selection.

(*c*) Write a short note on training.

(*d*) Explain the concept of Global HR system.

(*e*) What are the major challenges under HRM.

(*f*) Write short notes on :

(*i*) Fair Wages

(*ii*) Timing Wages

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Discuss the various causes of industrial disputes.

(*b*) What is meant by compensation management ? Also discuss the various types of direct compensation. $2+6 = 8$

(*c*) Explain the modern methods for performance appraisal.

(*d*) Discuss the steps in the process of Human Resource Planning.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Define selection. Explain the steps in the process of selection. $2+8 = 10$

(*b*) Discuss the various behavioural methods of training.

(*c*) Write a short note on Industrial Relations. Explain the various measures to improve industrial relations. $4+6 = 10$

[23-HKBD4SO-23A]

BBA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BBA

(*Cost and Management Accounting*)

[BBA S4 -15]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) What is meant by indirect labour ?

(*b*) Mention two external sources of cash.

(*c*) What do you mean by budgeting ?

(*d*) Define contract costing.

(*e*) Define Cost Accounting.

(*f*) What do you mean by underabsorption of overheads ?

(*g*) Mention two features of Marginal Costing.

(*h*) What is the first step in preparation of Reconciliation Statement ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) What are the differences between job costing and batch costing ?

(*b*) From the following particular prepare a statement showing :
(*i*) Cost of Materials consumed
(*ii*) Work costs

Cost of Production	Rs.
Stock of Material (Opening)	90,000
Purchases	20,00,000
Stock of finished goods (op.)	1,00,000
Factory on cost	25,00,000
Sales	40,00,000
Direct wages	10,00,000
Office and Administrative Exp.	2,00,000
Stock of Materials (closing)	2,50,000
Stock of finished goods (closing)	1,00,000

(*c*) From the following particulars, calculate the (*i*) Maximum stock level, (*ii*) Minimum stock level, (*iii*) Re-order level and Average stock level.

Normal Consumption	600 units/week
Maximum Consumption	840 units/week
Maximum Consumption	480 units/week
Re-order qty.	7200 units
Re-order period	10-15 weeks
Normal Re-order period	12 weeks

(*d*) Differences between Cost Accounting and Management Accounting.

(*e*) Write the differences between Forecaste and Budget.

(*f*) Write the importance of Re-conciliation.

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) From the following information calculate p/u ratio, Break Even Point and if the selling price is reduced to Rs. 80 calculate New Break Even Point

Total Sales	Rs. 5,00,000
Selling price/unit	Rs. 100
Variable cost/unit	Rs. 80
Fixed costs	Rs. 1,20,000

(*b*) What do you mean by Machine hour Rate ? How it is computed ?

(*c*) Write short note on :

(*i*) E.O.Q

(*ii*) Process costing

(*d*) Distinguish between :

(*i*) Direct Material and Indirect Material

(*ii*) Direct Labour and Indirect Labour

(*iii*) Direct Expenses and Indirect Expenses

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Cost Accounting has become an essential tool of Management. Give your comments on this statement.

(*b*) Explain briefly the reasons for the differences between profit and loss as per Cost Accounts and Financial Accounts.

(*c*) Write short notes on :

(*i*) Fund flow statement

(*ii*) Abnormal idle time

[23-HKBD4SO-23A]

BCA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BCA

(*Computer Organization*)

[BCA S4 -11-01/02]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Define sequential circuit. Give example.

(*b*) What is the function of an assembler ?

(*c*) Differentiate between programmed I/O and Interrupt driven I/O.

(*d*) How does flash EEPROM differ from EEPROM ?

(*e*) Define locality of reference. What are its type ?

(*f*) What are tracks, sectors and cylinders in a magnetic disk ?

(*g*) What are the role of program counter and a status flags in a processor ?

(*h*) What are the advantages of pipelining ?

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) What do you mean by multiplexer ? With diagram explain the working of a 8 to 1 multiplexer.

(*b*) Define fetch cycle and execute cycle. Explain these cycle with timing diagram.

(*c*) What is interface units ? What are the major functions of the I/O interface units.

(*d*) Explain various types of ROM in brief.

(*e*) What is the function of cache memory ? What do cache 'hit' and 'miss' occur ?

(*f*) Explain optical memory briefly.

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Write the purpose of providing registers in a CPU ? Describe the various user-visible registers.

(*b*) What are addressing modes ? Explain different types of addressing modes used for 8085 microprocessor.

(*c*) Explain the working of RS flip flop.

(*d*) Write about static RAM and dynamic RAM.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Explain single bus organization of the data paths inside the CPU.

(*b*) Briefly describe the functions of keyboard, monitor, printer and auxiliary storage devices.

(*c*) Write short notes on any *two* of the following : $5 \times 2 = 10$

(*i*) Associative mapping

(*ii*) RAID

(*iii*)Pipeline Hazards

[23-HKBD4SO-23A]

BCA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BCA

(*System Analysis and Design*)

[BCA S4 -12-01/02]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions (each in around 50 words) : $2 \times 8 = 16$

(*a*) Mention two responsibilities of system analyst.

(*b*) Define the term system. What are the elements of a system ?

(*c*) Write the purposes of two phases of SDLC : Analysis and Design.

(*d*) How a system be considered economically feasible ?

(*e*) Write the difference between Tangible and Intangible cost.

(*f*) Define cohesion and coupling.

(*g*) What do you mean by system testing ?

(*h*) Mention the goal of risk analysis.

2. Answer any *five* from the following questions (each in around 100 words) : $4 \times 5 = 20$

(*a*) Discuss various essential symbols used in Data Flow diagram.

(*b*) With a suitable example, explain the concept of logical and physical design.

(*c*) Discuss briefly about the necessity of system audit. Also discuss the types of auditors.

(*d*) What are three models/approaches for Online Data Entry ? Discuss them briefly.

(*e*) What is the need of system testing ? Discuss briefly about unit testing and integration testing.

(*f*) Define system security. Explain various security threats briefly.

3. Answer any *three* from the following questions (each in around 300 words) : $8 \times 3 = 24$

(*a*) Draw a DFD (context diagram and first level) of Electricity Billing system where two types of users namely Admin and Consumer interact with the system.

(*b*) Discuss briefly about various categories of information system.

(*c*) Write the definition of system Development Life Cycle. Discuss different phases of SDLC.

(*d*) What is the need of maintenance of a software ? Explain various categories of software maintenance.

4. Answer any *two* from the following questions (each in around 400 words) : $10 \times 2 = 20$

(*a*) Define Quality Assurance. Discuss various factors which determine the quality of a system.

(*b*) Write short notes on : $5 \times 2 = 10$

(*i*) Output design

(*ii*) Feasibility study

(*c*) Write different categories of a form. Discuss the requirements of form design.

[23-HKBD4SO-23A]

BCA 4th Semester (Old) Exam. 2023 (S)

BCA

(*Programming in JAVA*)

[BCA S4 -14-01/02]

Full Marks : 50

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

1. Answer the following questions : $1 \times 4 = 4$

(*a*) Which command involves the Java compiler from the command line ?

(*b*) How to declare a constant in Java ? Give one example of constant declaration.

(*c*) Compare the statements break and continue in terms of their functions.

(*d*) What is a recursive method ?

2. Answer the following questions : $2 \times 6 = 12$

(*a*) What are objects ? How are they created in Java ?

(*b*) Write the uses of new operator in Java giving suitable examples.

(*c*) Declare a 2D array of size 3×4 and initialize it with some elements in Java.

(*d*) What is a vector ? How is it different from an array ?

(*e*) How does a string class differ from a string Buffer class ?

(*f*) Why and how is Java platform independent ?

3. Answer any *two* questions from the following : $4 \times 2 = 8$

(*a*) Write a complete Java program to find the sum of all even numbers between 2 to 20.

(*b*) When do we declare a method and a class final ?

(*c*) Mention the advantages of using Applets. In which part of a HTML document, the APPLET tag is written. 3+1 = 4

4. Answer any *two* questions from the following : $8 \times 2 = 16$

(*a*) Explain the life cycle of an Applet.

(*b*) Mention the benefits of using Abstract Windowing Toolkit (AWT). Write any five AWT components briefly. 2+6 = 8

(*c*) What is the purposes of JDBC ? Mention the primary function of a JDBC driver. What are the four basic steps required to work with JDBC ? 2+1+5 = 8

5. Answer any *one* question from the following : $10 \times 1 = 10$

(*a*) What is an exception in Java ? Is it essential to catch all types of exception ? What are the two types of built in exceptions. Explain.

(*b*) Write short notes on (any *two*) : $5 \times 2 = 10$

(*i*) The scope of variables in Java

(*ii*) Overloading of constructors

(*iii*) Access control modifiers in Java